muzica ușoară

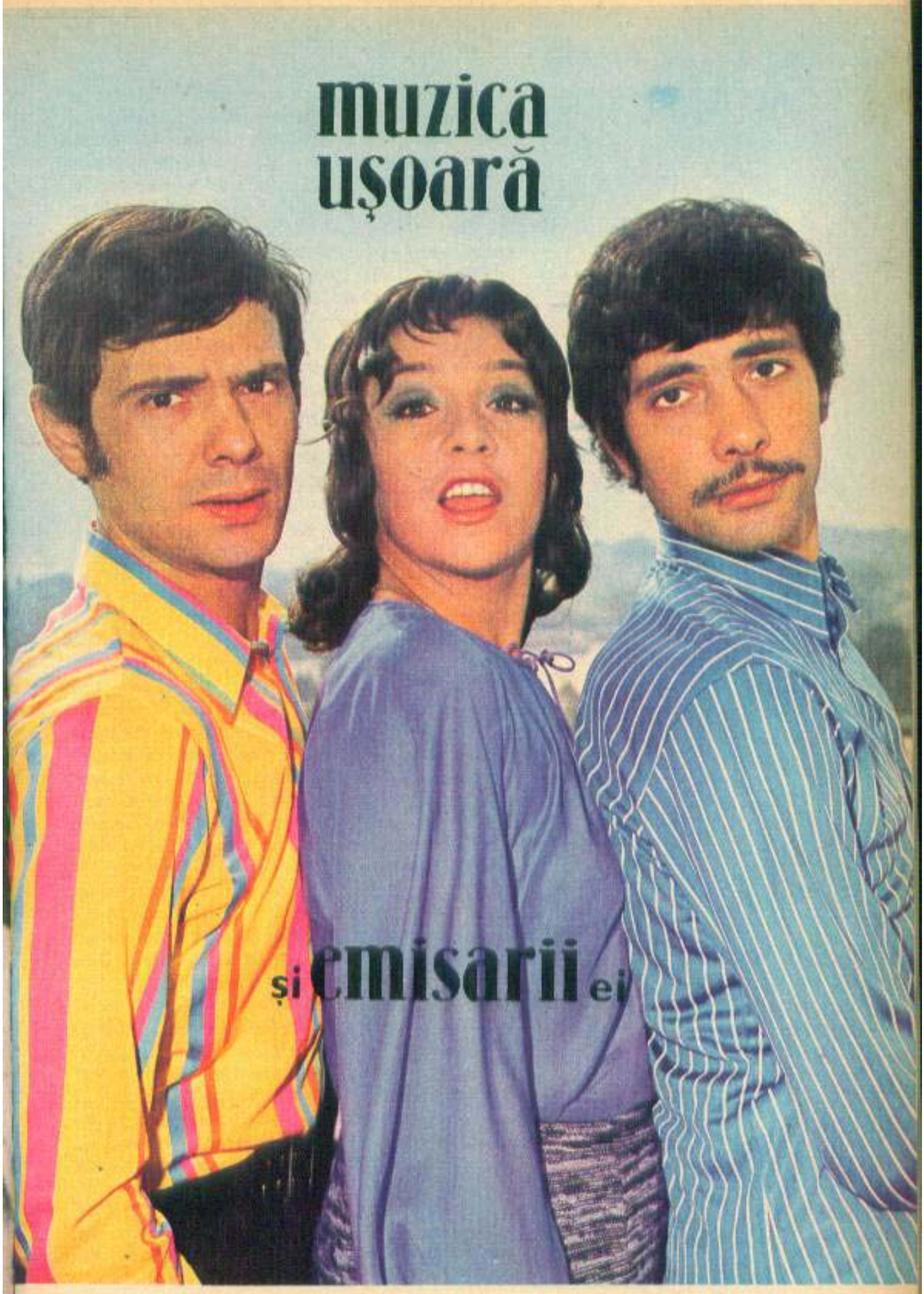

și emisarii ei

ANDA CĂLUGĂREANU, DAN TUFARU, FLORIAN PITIȘ

Un regizor de talent are, printre alte merite, ochiul format și capul plin de idei. Asociate, cele două calități l-au făcut pe Alexandru Bocănet să descopere și să creeze trio Anda Călugăreanu, Dan Tufaru și Florian Pitiș, oferindu-ne, de trei ani încoace, șase mici și amuzante spectacole de televiziune, îmbinare excelentă de muzică, ritm și plastică. Cei trei artiști, fiecare cu personalitatea lui distinctă, ne-au încîntat ades pe scenele de teatru sau pe micul ecran. Vioaie, cu un temperament modern, dar de loc exagerat, Anda Călugăreanu rămîne preferata publicului tînăr, a fetelor care ar dori să-i semene și a băieților care visează la prima iubire. Dan Tufaru — știți, desigur, că el și Anda sînt căsătoriți, formînd un cuplu pe cît de tînăr pe atît de înțelept — și-a cîștigat spectatorii jucînd întîi pe scena Giuleștiului și-apoi în trio-ul cunoscut. Considerat ca un actor sensibil, de talent, el mărturisește că trio-ul este «vacanța» pe care și-o permite între repetiții. Cu Florian Pitiș — răsfățat de părinți, de prieteni și de public — e greu să stai de vorbă prea serios. Florian vorbește dansînd, joacă teatru mișcîndu-se, iar dacă-l întrebi: «De unde atîta mobilitate?» îți răspunde: «De la Palatul pionierilor». Cei trei, de fapt șase — includeți printre realizatorii spectacolului care i-a reunit și pe Doina Levință, scenografă, și pe Ovidiu Dumitru, textier — au hotărît să realizeze un spectacol de două ore, de la 5 la 7, pe scena Teatrului de revistă «Ion Vasilescu». «Pentru tinere» — precizează Anda, «de muzică și mișcare» — adaugă Dan, «de vervă... inteligentă sperăm» —, completează Florian. Spectacolul își pregătește premiera pentru luna decembrie și,cum se bazează pe aceleași date artistice, va fi probabil și de succes.

Reuniți într-un moment al zilei pentru repetiții, drumurile celor trei se desfac apoi, fiecare acționînd în meseria «de bază». **Anda?** «Imprim un disc, mă pregătesc pentru o gală a televiziunii ungare, pentru un film la Berlin, pentru un turneu de două luni la Köln, Stuttgart, Düsseldorf». **Dan Tufaru?** «Reiau rolurile din „Geamandura", "Gîlcevile din Chioggia" și "Nunta lui Figaro", repet în „Măsură pentru măsură", piesa lui Shakespeare». **Florian Pitiș?** «Urma să joc în "ceva" la teatrul la care sînt angajat, motiv pentru care n-am fost lăsat să primesc două roluri în două filme. Dar în acel "ceva" a fost distribuit altcineva, așa că eu nu mai joc nici în film, nici în piesa respectivă. Repet însă un rol în „Cadrilul" la alt teatru, unde cînt și dansez. Asta-i tot pentru stagiunea asta...».

Cei trei nu sînt scutiți nici de muncă, nici de alergătură, nici de oboseală. Și totuși, tot ce fac sau mai exact tot ce realizează stă sub semnul bucuriei, al dragostei de meserie, al tinereții...

Pagini realizate de ALICE MIHALCEA, MAGDA MIHĂILESCU și OCTAVIAN URSULESCU

DIDA DRĂGAN

Atunci, în iarna trecută, la Concertul de preselecție din ajunul «Cerbului de aur 1971» s-a «pierdut» printre candidatele care au izbutit să fure ochii (și urechile) cu o anumită îndrăzneală care nu arareori ține de cald talentelor, mai ales celor mai firave. Dida Drăgan nu o are, ea tremură și se consumă ca o flacără, pentru fiecare silabă, pentru fiecare notă care nu aspiră la perfecțiune. Singura ei apărare este o sensibilitate chinuitoare aproape, un curaj de floare care se încumetă să răsară singură printre pietrele caldarîmului și un glas care îți evocă împreunarea cerului cu marea. Cînd am ascultat-o cîntînd — la concursul din acest an — «Vechiul pian» al lui Vasilache — jr., piesă știută și răsștiută, ne-am minunat de cîte nuanțe a mai adus la suprafață fata aceasta subțirică; nici o dorință de strălucire vocală în sine, primul și ultimul ei gînd au toate aceeași menire — să țesă, în jurul cîntecului, «o plasă caldă, de răcoare», cum zicea poetul. Prin muncă, ambiție, perseverență și iarăși muncă mi-o închipui ajunsă departe, adică acolo unde merită și unde vor să o vadă toți cei care iubesc adevăratele valori.

EDITH PIEHA

Pe scena primei ediții a «Cerbului de aur», un nume a strălucit cu intensitate între cele ale celorlalte vedete: Edith Pieha. Cîntăreața sovietică a impresionat atunci prin distincție, prin noblețea interpretării. Vocea sa gravă, frumos timbrată se leagă, în memoria ascultătorilor de pe numeroase meridiane, de melodii cum ar fi «Vecinul nostru», «Scrie-mi mamă», «Iarna», «Mama».

Încă de la debut, apariția sa în peisajul muzicii ușoare sovietice a avut un efect deosebit, tînăra cîntăreață instalîndu-se imediat pe primul loc al simpatiei publicului. De aproximativ 15 ani, popularitatea Edithei Pieha a rămas nealterată, ea fiind, fără discuție, cea mai apreciată și mai cunoscută interpretă sovietică de muzică ușoară. De pe podiumul celebrului music-hall „Olympia" Pieha a cucerit și publicul parizian, Bruno Coquatrix propunîndu-i mereu alte contracte. Pieha a făcut și film, deținînd printre altele un rol principal în «Rezidentul». Cîntăreața cu voce gravă este o strălucită ambasadoare a muzicii ușoare sovietice.

EWA DEMARCZYK

Sarcina ziaristului este ingrată: despre Ewa Demarczyk nu se poate scrie. Poate, doar, un poem. Ea trebuie văzută, umbră fantastică proiectată pe decorul neliniștilor noastre, plîngînd pentru noi, odată cu noi.

A debutat în 1962, an în care se înscrie la Școala superioară de actorie din Cracovia. Cîntă aici într-un cabaret literar-muzical, «Piwnica pod Baranami». În anul următor, primele mari succese: premiul I la Festivalul cîntecului polonez de la Opole și premiul special al juriului la cea de-a IV-a ediție a Festivalului internațional al cîntecului de la Sopot. Odată cu premiul criticii este desemnată ca cea mai bună cîntăreață polonezã a anului.

Spectatorii români au putut face cunoștință cu arta celei mai valoroase interprete poloneze cu ocazia «Cerbului de aur» — 1970. Ewa Demarczyk înregistrează discuri la casa Decca și cîntă în fața publicului din Belgia, Suedia, R.D.G., Canada, S.U.A., Iugoslavia, U.R.S.S. (un turneu de 2 luni), Elveția. Pe muzica lui Andrzej Zarycki și Zygmunt Konieczny, Ewa cîntă poeme de Julian Tuwim («Amintește-ți, cînd m-ai luat la dans eu, madona, legenda acestui timp!» — «Marele, strălucitorul vals»), Boleslaw Leśmian și Rainer Maria Rilke — ce dialoghează într-un «Duet» pe muzica lui Konieczny, Krzystof Kamil Baczyński, poetul căzut la 23 de ani în timpul insurecției varșoviene.

...Dar, cîntîndu-i pe toți acești iluștri poeți, Ewa Demarczyk se cîntă înainte de toate pe sine, sensibilitatea sa, rara sa trăire. Recitalul său este înainte de toate un recital de poezie, și n-o poți asculta pe Ewa Demarczyk decît venind înaintea ei cu sufletul deschis, cu inima largă și bună, pentru a plînge împreună cu ea.

MIHAELA MIHAI

«Nu sînt de loc ceea ce par a fi. Nu sînt suava, serafica, ingenua blondişoară de la «Vîrsta întrebărilor». Dimpotrivă, voluntară, muncitoare, ordonată, poate puţin cam răsfăţată, am un absolut simţ al dreptăţii pe care caut să-l satisfac întotdeauna. Ca Solomon. Nu chiar aşa de înţelepţeşte probabil, pentru că la şcoală băieţii îmi ştiau de frică, iar profesorii se plîngeau că sînt... violentă.

Muzică fac de mică. Am învăţat vioara şi pianul, am urmat liceul de muzică, iar acum mă pregătesc să-mi susţin examenul de stat la conservator. Şi am nişte emoţii... de parcă aş fi pe scenă! Pentru că înainte de toate asta vreau: să termin conservatorul şi să mă fac profesoară. Vă miraţi? Poate că sînt apreciată ca o cîntăreaţă bună. Am cîntat şi în alte ţări: Polonia, Bulgaria, iar în Elveţia, în acelaşi spectacol cu Mina, Dalida, Barbara, Endrigo, Macias, Bécaud, Ferrer şi alţi monştri sacri. Dar ştiţi şi dv. succesul este o fericire de o seară. A doua zi abia începe munca grea şi nu eşti sigur de loc de rezultatul ei. Aşa că în ce mă priveşte, eu sînt hotărîtă. Voi fi o profesoară, poate pretenţioasă dar dreaptă şi voi fi fericită să mă ocup de instruirea muzicală şi educarea copiilor... Pînă atunci aş vrea să fac publicului meu o demonstraţie. Să arăt că pot să cînt şi altceva decît muzica «ofelică» cu care l-am obişnuit. După aceea, la catedră.»

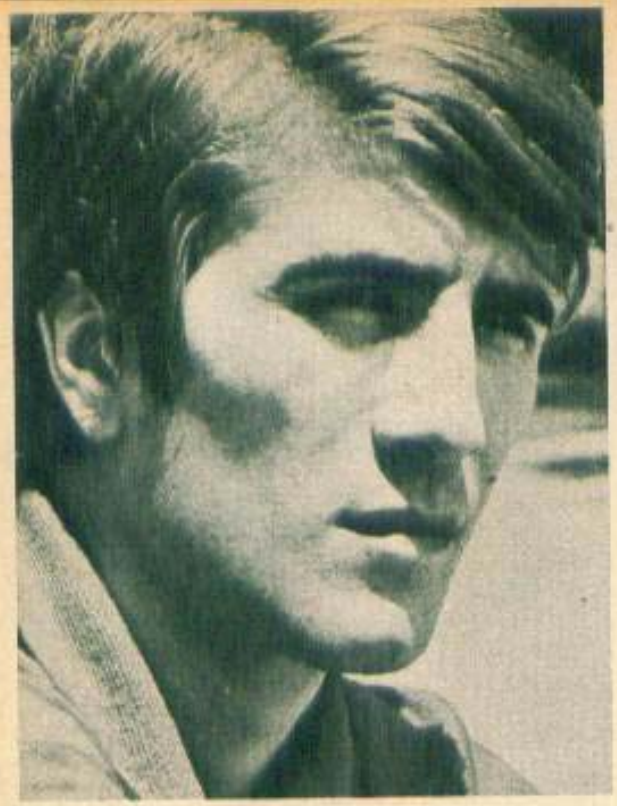

CORNEL CONSTANTINIU

Cînd i-a venit rîndul, în dimineața aceea de repetiții dinaintea Concursului de creație și interpretare Mamaia '71, mi-am dat seama că trebuie să mă mut cu un rînd mai în față, să-l privesc mai de aproape și mai în liniște pe acest băiat înalt, blond, despre care știam că este actor la Iași și că a trecut pe la «Steaua fără nume». Există cîntăreți — și încă mulți — în fața cărora simți că nu este nici o nenorocire dacă, în timp ce ei atacă melodia, tu te mai gîndești la ale tale sau schimbi o vorbă cu vecinul. Alții în schimb, cei aleși, te obligă să-i privești în ochi, ca pe prietenii vechi sau ca pe cei pe care ți i-ai dori apropiați, te iau cu ei, în ținutul acela înalt, unde cîntecul se dă de trei ori peste cap și devine altceva: răsfrîngere a unei idei, a unui gînd care nu știe să zboare decît dacă-l mîngîi cu glasul.

Cornel Constantiniu — îndrăznesc să spun tare — face parte din familia acestora din urmă. Nu am avut de mult un astfel de cîntăreț poet, atît de aplecat asupra vieții, ascunse a unei melodii, un astfel de «Mic prinț» care adresează maturilor acele întrebări simple («Unde ești fericirea mea?», «Nu ați văzut cumva o fată?») pentru care trebuie să ne facem puțin timp și să răspundem.

DAN SPĂTARU

Multe stele, cu sau fără nume, și-au cerut dreptul la un colț din inima noastră în anii din urmă. Mulți băieți simpatici, nu lipsiți de voce, au venit, i-am privit, le-am întins o mînă, au plecat, au revenit etc., dar toți au fost obligați să se retragă în fața mult rîvnitului loc I. Acest loc face parte, de vreo șase-șapte ani, din destinul personal al lui Dan Spătaru, campionul absolut al popularității. Culmea este că niciodată nu a lăsat impresia să fi mișcat un singur deget pentru a stîmi adeziunea: nu l-am văzut dîndu-se în vînt după vreo melodie sau vreun ritm străin la modă, cu succesul consolidat de altcineva, rampa lui de lansare și menținere a fost și este — cu o statornicie rar întîlnită prin grădina muzicii ușoare — cîntecul românesc, cuvintele românești, pe care le pronunță apăsat și cu o poftă adusă parcă de undeva de la munte; rar pune piciorul în vreo redacție, și mai rar se scrie despre el (aproape incredibil de puțin!), succesul nu l-a molipsit nici măcar cu apucăturile bune ale unei vedete. Dan Spătaru acceptă o singură servitute, cea mai împovărătoare: aceea de a fi consecvent cu sine însuși, simplu, sincer, încrezător în glasul său ușor insinuant, în umorul său umbrit uneori de cine știe ce nostalgie. Oamenii îl iubesc pentru că văd în el făgăduința unei prietenii trainice, pentru că știu că niciodată nu-i va înșela și nu le va promite mai mult decît are în buzunarele acelea pline de talent. Unii, cei obsedați de imagini, îl iubesc și pentru dureroasa lui asemănare cu James Dean. Dar cîntărețul nostru este atît de mult el însuși încît nici măcar umbra lui Dean nu-l face să-și piardă capul.

O. C. SMITH

«Am 34 de ani, spunea O.C. Smith anul trecut, şi impresia că am trăit de trei ori pe atît. Am trăit intens şi de foarte multe ori fericit. Familia mea este din Louisiana, dar de mic eu şi mama ne-am mutat la Los Angeles. Mama era profesoară de muzică şi, dîndu-şi seama că s-ar putea să am talent, m-a încredinţat pe rînd lui Charlie Parker şi Dizzie Gillespie, cîntăreţi celebri. Abia mai tîrziu însă, alături de Count Besie, într-un turneu întreprins în Europa şi Statele Unite, aveam să culeg primele aplauze. Au mai trecut cîţiva ani, timp în care am cîntat pe diferite scene, la New York, Chicago, Miami şi Los Angeles şi tot nu eram celebru. Succesul a sosit abia după ce casa de discuri «Columbia» mi-a imprimat primul disc «Dinamicul O.C. Smith» şi apoi al doilea «Fiul vagabondului Hikory Haller». Cîntecul «Micile mere verzi» mi-a adus marele premiu «Grammy». Aceasta era consacrarea.

Faptul că astăzi critica mă situează pe scara valorilor alături şi uneori mai sus decît Bing Crosby şi Frank Sinatra mă flatează, desigur, deşi scopul meu nu este să întrec pe cutare sau pe cutare. Eu cînt cîntecele negrilor americani, bluess-ul atît de melancolic, pentru că asta simt eu că trebuie să fac. În rest, e treaba publicului şi a impresarului.

MIREILLE MATHIEU

«Familia mea este foarte săracă. Tata, pietrar, a muncit toată viața ca să poată hrăni 13 copii. În 25 de ani de căsătorie el n-a avut o singură zi vacanță. Așa că știu ce-nseamnă viața grea și banul cîștigat cu trudă. Frații mei și cu mine am lucrat în fabrică de mici. Acolo eram cînd mi-am început «cariera» cu totul întîmplător, la un concurs de amatori. Am avut noroc. Un noroc fabulos. Cînt pentru că prin muzică pot să exprim ceea ce intuiesc. Și cînt, pentru că numai atunci sînt cu adevărat fericită. Poate că în această convingere stă succesul meu? Nu știu. Și nu știu nici cînd va veni acel «după» inevitabil, în cariera tuturor cîntăreților. Probabil, sper, voi avea copii mulți. Aș vrea să fie veseli și buni ca cei din familia mea.»

„POVESTE DE DRAGOSTE“

1. *Ca în orice «poveste de iubire» la început a fost o propunere: «Ce-ai zice de o plimbare în pădure la iarbă verde?» O propunere îmbietoare, însă...*

2. *Ruşinoasă sau nehotărîtă, nu ştim precis, dar, e cert, ezită...*

3. *Bine, hai să facem o escală la cofetărie. I-ar oferi orice: «Ştiu că-ţi place îngheţata!»*

4. *Uraa! Am ajuns! Să te tăvăleşti de bucurie: aer, soare, iarbă... Cocheta profită de prilej pentru un mic retuş.*

5. *«Dansăm?» Nu se poate serbare cîmpenească, fie și în doi, fără un vals. Fie și transistor-vals*

6. *Și pentru că orice «love story» cere și un «end», în încheiere vă oferim și suspensul: va fi un happy-end.*

peisaje nordice

de CAROL ROMAN

oslo

Pentru unii, Norvegia, această țară situată în nordul continentului, între cea de-a 58-a și cea de-a 70-a paralelă, continuă să rămînă un tărîm mai puțin cunoscut. Mai cu seamă cea de a doua călătorie senzațională peste ocean a renumitului explorator Thor Heyerdhal, făcută într-o ambarcațiune de papirus, a readus în atenția lumii virtuțile acestui popor de navigatori, îmbrăcîndu-le într-o anumită poezie...

Numai că este suficient să iei contact nemijlocit cu realitățile norvegiene, cu natura vitregă, cu oamenii care trăiesc pe aceste locuri — pentru a înțelege cît de cît dramele lăuntrice înfățișate cu atîta vigoare și adevăr în piesele lui Ibsen ori în pînzele lui Edward Munch.

Norvegienii par a fi, chiar de la prima cunoștință, oameni sobri, relativ tăcuți; în ciuda acestei aparențe, ei sînt dinamici, căutînd veșnic cele mai diferite soluții la problemele pe care le ridică neîncetat traiul cotidian.

Un fragment de viață mi s-a părut semnificativ... Mă aflam într-unul din cartierele orașului Oslo, dominat de clădiri durate în cărămidă roșie și avînd acoperișuri țuguiate. Bărbații, deopotrivă cu femeile, întreaga populație a acestui cartier, situat chiar către extremitatea fiordului cu același nume, se îndeletnicesc cu pescuitul. În acea zi, fața orașului era scăldată de șuvoaie nesfîrșite de ploaie, ceea ce nu conturba cu nimic cursul vieții atît în piețe cît și pe străzi; de altfel, ploaia face parte din decorul aproape diurn.

La „piața de pește" am avut prilejul s-o cunosc pe Ana Borten, o femeie cu trăsături aspre, cu fața bătătorită de vînt. Stătea în spatele unei tarabe, îngrijit amenajate, care oferea

PESCUITUL HERINGILOR CONSTITUIE O PRIMĂ VERIGĂ DIN LANȚUL LUPTEI PENTRU EXISTENȚĂ A MULTOR FAMILII NORVEGIENE. FEMEILE DIN NUMEROASE SATE DE PESCARI EXPUN PEȘTELE LA USCAT — PE STÎNCI, PE NISIP, ÎN CONDIȚII ASPRE...

cumpărătorilor heringi proaspeți. Deși se dovedea a fi o interlocutoare care rostea cuvinte reținute, sobre, a abordat totuși unul din subiectele preferate de discuție ale norvegienilor: pescuitul heringilor. „La noi, peștele vine singur spre coastele Norvegiei. El este atras de apele calde ale Golfstreamului". Îmi explică: „Pe coastă, în acele zile, se află aproape întreaga populație a unor orașe și sate care întîmpină cele aproximativ un milion de tone de heringi pescuite anual. Fiecare pescuiește cum poate, cu ce are..."

I-am privit mîinile aspre, pergamentoase, întunecoase — mîini muncite. După care i-am cerut cîteva explicații.

„Flota mare de pescuit aparține marilor societăți capitaliste. Există, apoi, antreprenori care închiriază șalupe cu motor pentru 75 la sută din ceea ce se pescuiește la bord. Alături de acestea se află ambarcațiunile ușoare, care nu pescuiesc de *dragul profiturilor* — sublinierea aparține interlocutoarei —, ci pentru a satisface nevoile curente de viață a mii și mii de familii de pescari care trăiesc de pe urma heringilor.

...La cîțiva zeci de metri, un mic teatru juca celebra dramă a lui Ibsen „En Folkefiende" („Un dușman al poporului") — una din primele sale piese în care părăsește forma versificației în favoarea dialogului extras din realitate. În acele momente l-am înțeles mai mult decît oricînd pe marele Ibsen.

hamburg

Nu departe de cartierul DAMPTOR, aflat în imediata apropiere a gării hamburgheze, se înalță Universitatea, o venerabilă instituție hanseatică. Vizitatorul s-ar fi așteptat să întâlnească acea atmosferă riguroasă, specific academică, tradiționalistă, a școlilor germane.

Înfățișarea de azi a universității nu poate fi însă desprinsă de marile probleme cu care este confruntată studențimea, și în genere tineretul intelectual din această țară. Am cunoscut o universitate în care suflul vieții se făcea simțit profund, răscolitor... Pereții clădirii erau încărcați de afișe violent colorate: anunțurile unor pasionante dezbateri asupra unor probleme de mare semnificație pentru starea de spirit a tineretului, pentru dorința lui de înnoire: *La ce le vor sluji diplomele? Vor exista oare suficiente slujbe pentru tinerele licențiate? Nu sînt oare condamnați să vegeteze în condițiile importului de „muncă ieftină" din alte țări?*

Numeroase cete de tineri, între care se disting și grupuri compacte de fete, au ocupat literalmente piațeta din fața forului universitar. Străzile înconjurătoare sînt în permanență tixite de tineri. La acea oră din zi — 11 dimineața — am asistat la spectacolul inedit oferit de improvizarea ad-hoc a unei tribune la care s-au perindat mai mulți tineri oratori.

Am privit chipurile tinere: distingeai fețele încordate de efort intelectual, alături de exemplarele soioase ale unor hippy, împinși fără milă spre o zonă limitrofă de către colegii de generație, mai puțin poate din motive intelectuale cît din cele de ordin... olfactiv. Ici, colo, deosebești în mîini diversele foi volante protestatare, de diferite orientări. În tot acest răstimp, în văzduh se încrucișează cuvinte strigate din fundul pieptului spre a putea fi auzite de vecin — atît de mare este rumoarea pe-aci.

Și totuși, ca la un consemn unanim, aproape toată această agitație s-a potolit. Nedumerirea mi-a fost repede risipită îndreptîndu-mi privirea spre mica tribună — la drept vorbind era un scaun suprapus pe o masă —, de unde se vedea statura micuță a unei tinere blonde. Cu greu i-am deslușit cuvintele. Explica de ce și astăzi doctrina lui Karl Marx este mai vie ca oricînd. Fata, bine documentată, citea după „*Allgemeine Kurier*" chiar din acea zi ultimele cote de dividende obținute de marile concerne capitaliste internaționale — niște sume fabuloase! —, după care, înclinîndu-se brusc, s-a adresat unui tînăr îmbrăcat modest, ca să-l întrebe dacă nu socotește că aceste averi ar fi fost mai bine dirijate dacă ar fi aparținut întregii societăți și nu unui grup de potentați. Un „ja" („da") rostit nu doar de către cel chestionat public, ci de către zeci de tineri a fost răspunsul...

LA ORDINEA ZILEI PE AGENDA ACTIVITĂȚILOR PROTESTATARE ALE STUDENȚIMII HAMBURGHEZE SE AFLĂ ȘI ÎNCETAREA AGRESIUNII IMPERIALISTE AMERICANE ÎN VIETNAM.

Nu-mi propun să insist asupra valorii științifice a argumentației studentei germane — pe care ulterior am aflat că o cheamă Ilse Springer și studiază în anul II al facultății de științe politice —, ci doar remarc sfera preocupărilor acestor studenți hamburghezi care, departe de a se limita la chestiunile lor profesionale specifice, îmbrățișează viața socială în ansamblu.

Este pecetea timpurilor...

copenhaga

Bătrînul port al zeului Mercur și al mateloților temerari Copenhaga, și-a pus pe frontispiciu o emblemă de o gingășie rară: micuța sirenă de pe Langelinie. Mica sirenă, întruchipare în bronz a nostalgiei celor aflați în larg, îți șoptește parcă povestea ei plămădită cu măiestrie inegalabilă de către Andersen. Din anul 1913, de cînd sculptorul Edward Eriksen a creat-o, mica statuie s-a transformat într-un punct de atracție pentru toți cei ce ajung pe aceste tărîmuri...

Am fi fost poate tentați să înșiruim și alte frumuseți rare ale orașului, în care găsești, laolaltă, canalele Veneției, arcadele Romei, aluzeele Florenței, casele de concert ale Londrei... Nu, altceva ne-a impresionat la acea oră de seară:

Întinși pe trotuare, lăsîndu-se pe piatra tare ca pe niște perne de budoar oriental, mai multe fete și băieți priveau parcă uluiți la trecătorii ce se perindau prin fața lor. Fețele le rămîneau însă inerte. Erau livizi, străvezii, limfatici. Ce-or fi având? — ni-am spus. Am încercat să-l întreb ceva pe tînărul de la marginea grupului. Cuvintele mele n-au primit răspuns. Se părea că noi vorbisem cu el.

Nu-nțelegeam ce se întîmplă. Sosirea unei ambulanțe sanitare, cu șuieratul de sirenă infernal care spărgea pur și simplu timpanele, în imediata apropiere a micii sirene, mi-a adus explicația. O fată uscățivă, micuță, pe care n-o remarcasem — ascunsă fiind privirilor de alți tineri întinși pe piatră — agoniza după ce inhalase o doză prea mare de stupefiante. Și aceasta în imediata apropiere a micii sirene! Corpul tînăr, în spasme, a fost urcat degrabă în ambulanță de două haluci în alb, după care toate și-au reluat cursul dinainte: tinerii înghițiți pe trotuar au continuat să privească, cu acei ochi lipsiți de sensibilitate, trecătorii, evitîndu-i și rostind temători cuvinte despre acești sfincși ai Occidentului...

A doua zi, am primit o explicație din partea lui Rolf Etörlop, din conducerea Ligii tineretului de luptă împotriva drogurilor. Minte lucidă, sesizînd în profunzime pericolul social ca și cauzele existenței drogului, după ce mi-a prezentat niște statistici de-a dreptul înfricoșătoare în legătură cu consumul de stupefiante, acesta mi-a spus:

„Goana tinerilor după droguri, în întregul Occident, cu gregarii de la o țară la alta, își are rădăcina în deziluzia resimțită într-o societate în gravă criză de idealuri mari. Alunecarea spre euforia drogurilor e o manifestare a dezamăgirii multor tineri și tinere care nu găsesc de lucru, n-au condiții de calificare, nu pot învăța... Un exemplu: în Danemarca, în primele două trimestre ale anului, numărul cererilor de serviciu ale tinerelor sub 25 de ani rămase neonorate a crescut față de anul anterior cu 72 la sută... Pe de altă parte, drogurile sînt o afacere fabuloasă și nu e un secret că cercuri financiare puternice sînt interesate în răspîndirea scălătoniei în rîndul

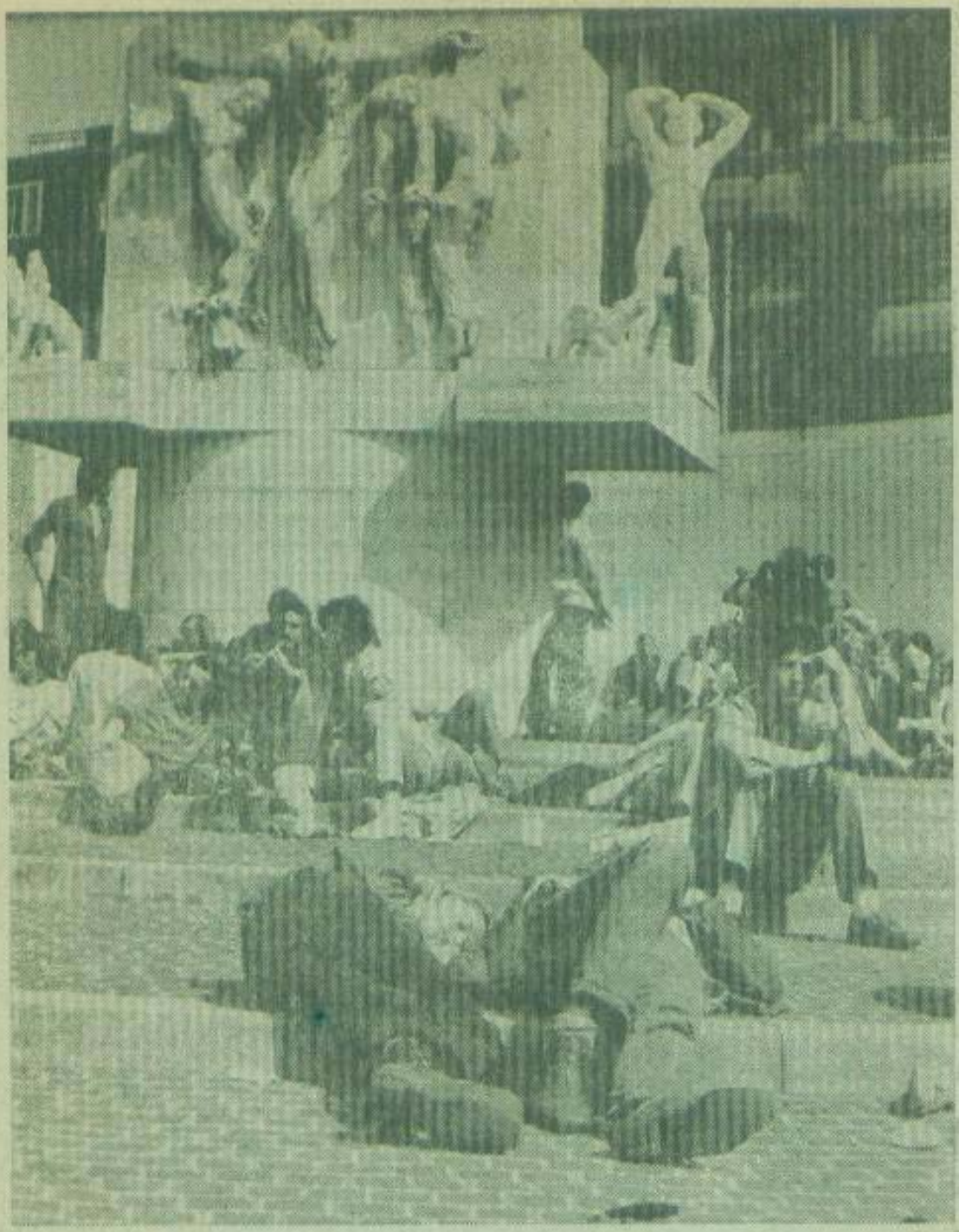

...ÎNTINŞI PE TROTUARE, LĂFĂINDUSE PE PIATRA STRĂZII, MAI MULTE FETE ŞI BĂIEŢI PRIVEAU PARCĂ ULUITI LA TRECĂTORII CE SE PERINDAU PRIN FAŢA LOR...

La care noi am mai adăuga: drogurile constitule şi o încercare dirijată de a sustrage preocupărilor majore ale vieţii cotidiene mase de tineri, ceea ce reprezintă o mare diversiune socială.

... Tabloul trist din preajma micii sirene din Copenhaga l-am întîlnit repetat, din păcate, uneori în culori şi mai izbitoare, purtînd şi mai mult pecetea degradării umane, şi la Stockholm, şi la Oslo, şi la Göteborg.

TRAIAN FILIP

veronica și somnul cu demoni

IGOR MINUTKO

șura-pune-totul-la-inimă

VINCENTE BLASCO IBÁÑEZ

parazitul trenului

RADU TUDORAN

anotimpuri

MARJORIE KINNAN RAWLINGS

mama mea va veni la vară

SABAHATIN ALI

fuga

JOHAN BOJER

lumina

TRAIAN FILIP

veronica și somnul cu demoni*)

Sterian, nepotul unui cunoscut combatant pe frontul de vest, după ce a lucrat o vreme în diferite institute de proiectare, fără să-și poată afla locul pentru afirmarea realei sale vocații, se decide — adată căsătorit cu Veronica — să părăsească Capitala și să se angajeze la tunele și viaducte, pe un mare șantier de lucrări hidroenergetice. Cum instalarea în colonia de pe faleză are un aspect de provizorat și impune renunțarea la confortul și plăcutele obișnuințe ale Capitalei, în familia lui Sterian survine un moment de criză. Capitolul de mai jos surprinde cîteva scene de tensiune dintre tînărul inginer și soția sa, care încearcă în fel și chip să-l determine să se reîntoarcă în marele oraș.

N-aș fi putut să spun de ce mă cuprinsese un tremur și mi s-a făcut frică. În sfîrșit, aveam să-i aud glasul, așteptasem acest telefon, voiam să vină de la dînsa, socoteam că era datoare să-mi vorbească prima. Ne despărțisem cu două săptămîni în urmă cu un sentiment de răceală. Mi-a făcut impresia că părinții ei, sosind intempestiv, voiseră să mă ia prin surprindere de pe șantier și să mă determine să mă reîntorc în oraș. Veronica tăinuise cu mama ei, se dusese să-și pieptene părul în bucătărie; șopoteau, erau șoapte care sînt convins că nu mi-ar fi fost pe plac și că m-ar fi plictisit. Mă găsiseră în pat, în orele fierbinți de după-amiază, golpușcă, învelit în cearșaf și neputînd din această pricină să cobor. Se uitau la mine lung, mă măsurau de sus pînă jos, erau înveseliți de formele mele conturate sub giulgiu. De ce eram gol? Nu era în obiceiul meu. Îmi petrecusem noaptea în tunel, fusese o surpare, mă gîndeam că astfel, degajat de orice, voi putea să adorm mai lesne. Fratele Veronicăi, după ce și-a făcut apariția ca un personaj cu suită, s-a și întors pe coridor să discute cu o fată care, pretindea el, îi făcuse cu ochiul. Era nespus de cald, transpiram, dar nu de căldură, ci de jenă, de neputință și necaz. Nu puteam să fac nimic, eram ca legat, iar ei se mișcau în voie. Tatăl Veronicăi s-a vîrît sub duș. Apoi a revenit în încăpere și s-a tolănit pe divan. Nevastamea avea rîsul ei copilăresc și superior, pe care mă pricepusem să i-l modific în cele cîteva luni dificile. O găseam iarăși ispititoare. Mă gîndeam, pe de altă parte, că bucuria ei se datorește tocmai acestei despărțiri. Presimțea o vacanță și într-un fel trebuia să fiu bucuros de neașteptata întîmplare dacă n-ar fi fost celelalte implicații. O priveam pe mamă-sa cu un sentiment de recunoștință, deși surîsul ei supărat, cu o urmă ursuză, nu-mi făcea plăcere și nu-mi anunța nimic bun. Era

* Fragment dintr-un roman în pregătire la Editura „Eminescu".

și palidă ca în noaptea cînd ne aşteptase fără să doarmă, în panică, jignită că n-o invitasem la o masă pe care o socotea foarte însemnată pentru faţa lumii. Nu voia să stînjenesc legile familiei. Nu voia să-mi lase libertatea de care dispuneam. Ar fi vrut să mă domine de la bun început ca pe copiii ei şi o stînjenea faptul că eram aproape de o vîrstă cu fiul ei mai mare. Se plimba prin casă, punea ceva la uscat, făcea ordine, simţindu-se parcă vinovată de neglijenţa propriei sale fiice! Ar fi vrut să găsească ceva de mîncare — nu erau decît o tigaie cu cartofi prăjiţi şi o costiţă de porc. S-au înţeles să mănînce la restaurant, iar refuzul acesta întemeiat mi s-a părut o ofensă. Era ca şi cum ar fi zdrenţuit menajul nostru cu indulgenţă, respingîndu-l. Dorin, fratele Veronicăi, a revenit în cameră şi ne-a spus cu ce cuvinte îi întîmpinaseră cele două fete cu care a tăifăsuit după ce ele s-au prefăcut că nu-l iau în seamă. A luat chitara şi s-a dus iarăşi pe coridor, i-am auzit acordurile, apoi cineva a strigat să se facă linişte şi el a tăcut nu înainte de a răspunde cu o glumă. Tatăl, plictecos, îşi reamintea ultima noastră discuţie pe o stradă mică, lîngă Cişmigiu. Fusese o discuţie aprigă, în care eu îmi apăram dreptul de a-mi alege singur calea de afirmare, făcînd cu greu faţă învinuirilor lui: că nu mi-ar arde de muncă, că aştept para mălăiaţă, că mi-aş închipui că o nevastă se ţine cu prăjituri, că n-am casă şi prefer să alerg pe drumuri fără rost etc. Pe urmă mă învinuia că sînt pricina gravelor suferinţe morale pe care le trăia de o bucată de vreme, mai precis de cînd „le intrasem în casă"! „Mă simt distrus, mînjit cu noroi. Mi-e ruşine să mai scot faţa în lume. Beau, beau de sting şi fug pe teren. Nu mai pot suporta situaţia asta. Nu te gîndeşti la viitor? Eu mă gîndesc. Ştiu că toţi sînt cu ochii pe mine. Îţi cer să vii, să fii uman, să accepţi. Aţi făcut amîndoi cîştile prosti. Mi-ai luat-o cu de-a sila. Mi-ai forţat mîna. Acuma pari

nepăsător, agresiv, mîndru ca şi cum mare lucru este să te duci în fundul lumii!" Pe urmă s-a împăcat cu ideea unui provizorat, tot el a adus-o pe Veronica pe şantier, a privit aici întinderea lucrărilor, căutînd parcă să înţeleagă dacă el însuşi ar putea să suporte asprimea şi monotonia unei asemenea vieţi, părea oarecum mulţumit că făcuse totul spre a împiedica deznodămîntul la care s-a ajuns, dar trist de sărăcia pe care o oferea fiicei lui, căreia îi dorise un om cu stare, un om hotărît şi sigur, care să-i ajute şi pe ei şi care să nu apeleze la fiecare sfîrşit de lună la micile lor daruri. Credea că de aici va veni o forţă care să mă ridice subit. Tot mai credeau în relaţii şi se apucaseră să caute cunoscuţi puternici pe care să-i roage. Să-i roage ce? Probabil să-mi acorde asistenţa lor binevoitoare, să mă invite la masă şi să mă ocrotească. Toate acestea intrau într-un anume ritual al propriei sale ascensiuni în alte timpuri. Trecuse vara, abia o singură excursie, se apropia toamna, iar Veronica nici gînd să se mai apuce de pregătirea examenelor. Scorniseră că delăsarea ei s-ar fi datorat îndemnurilor mele la apatie. „Ce-l nemulţumeşte? I-am făcut rost de serviciu, îl refuză. Vrea altceva. Ne-am procopsit şi noi cu iarba dracului. Ce i-o fi plăcînd Veronicăi la dînsul? Poate tocmai faptul că nu s-a fixat nicăieri. A făcut-o să creadă că e nedreptăţit şi, miloasă, îl compătimeşte. Vrînd să ajuţi un om lipsit de simţul valorilor şi de sentimentul recunoştinţei, sfîrşeşti prin a te duce de rîpă odată cu dînsul. O trage în prăpastie. Îi arată neantul şi ea se duce orbeşte într-acolo, închipuindu-şi castele în Spania. Nu mai pot să-l sufăr. Nu mai pot să-l aud perorînd despre spiritul de justeţe, despre virtuţile active şi neliniştile creatoare. Dacă măcar ar primi o lecţie aspră, poate s-ar lecui şi şi-ar veni în fire!" Se întinsese o lungă tăcere, o pauză între Veronica şi familia ei. Nu ne mai scriau, nu ne mai telefonau. Se făceau că ne-au uitat. Şi iată că au venit deodată cu două automobile, voioşi, puşi pe glume, făcîndu-se că au şters cu buretele tot ce fusese neplăcut.

El stătea pe scaun, își făcea vînt, obrajii lui trandafirii aveau pielea întinsă, rîdea cu toți dinții, trecea din nou pe canapea ca să-i facă loc Veronicăi și, la un moment dat, cînd ceilalți lipseau și am rămas numai noi doi, eu sub cearșaf, plin de ciudă că sînt gol în fața lor, incapabil să mă ridic, mi-a spus: „Ai văzut neamurile cu bîrfelile lor cum te-au scos și pe tine și cum ne-au scos și pe noi din fire? Să ajungem noi prada lor ușoară, să ne potrivim noi atîtor clevetiri, să dăm crezare neamurilor invidioase, care întotdeauna ne-au vrut răul. Dar acum, în sfîrșit, și dumneata, și noi ne-am lămurit. În ce ne privește, nu mai dăm pe acolo și lucrurile s-au potolit..." N-am răspuns nimic. Am tăcut, am întors capul, am marcat refuzul meu de a adera la această nouă mascaradă printr-o tăcere apăsată. Am simțit că se răsucește în scaun și transpiră, abia așteptînd să reintre ceilalți în scenă, ca un personaj uitat sub lumina rivaltei. În sfîrșit, Veronica a intrat în cameră și a făcut un gest nemaipomenit: s-a lăsat în genunchi în fața patului. Mi-a apucat brațul, m-a privit în ochi. Eram mirat și intrigat. O asemenea gingășie și umilință păreau să-mi pretindă lucruri foarte neplăcute. „Te rog din suflet..." — a început ea. Și eu am simțit că mă ard perechi de pălmi violente pe obraji. „Promite-mi că n-ai să te superi..." — a continuat ea. „Cum am să mă supăr...?" — am îngăimat eu fîstîcit, cu glasul pierit. Cele două simple rugăminți erau preludiul unei catastrofe. Am simțit că începerea se întunecă. M-am uitat la fereastră, unde pusesem un cearșaf ud spre a micșora teribila arșiță a verii. Cearșaful se ridica de vînt și lumina pătrundea atunci mai puternică. Și totuși mi se părea că de afară nu vin raze de lumină, ci falduri de întuneric. Părinții s-au ridicat și s-au dus mai încolo, să-și arate peisajul falezei, iar eu am rămas cu Veronica. Vedeam că își luase inima în dinți, vedeam că e sfîrșită de puteri, zdruncinată și spășită, vinovată: „Nu te mai uita așa...!" Aceasta însemna că își dă seama, că intuise tot zbuciumul meu, că i se făcuse milă de mine, că îmi cerea o destindere. Mi-am scăpat brațul de-a lungul patului și i-am atins genunchii. Mi l-a ridicat și l-a dus la buze. Asta nu, asta nu! îmi venea să strig și i l-am smuls. „Ce vrei să mă rogi...?" — am rostit, în sfîrșit, și ea s-a uitat lung la mămă-sa, ca pentru a prinde puteri. Mi se păruse sau într-adevăr mamă-sa i-a făcut un semn imperceptibil să se grăbească? Apoi, simțind că am văzut-o, m-a anunțat că se duce pe coridor să vadă unde-i băiatul și să fumeze o țigară. Tatăl Veronicăi s-a dus după ea, cu pachetul de țigări în mînă. Rămași amîndoi, ea m-a privit din nou cu nespusă milă, cu părere de rău, știind că ceea ce îmi va spune îmi va aduce durere, dar neputînd să mă scutească de această durere. Și-a pus capul pe pieptul meu, s-a strîns lîngă mine și a început pe calea-întoarsă: „Nu vreau să te las singur, nu vreau să ne despărțim tocmai acum, îmi ești atît de drag, ce-ai să faci singur, cine o să-ți pregătească de mîncare și, în afară de asta, mi-e frică să te las singur, să nu te duci cumva după girafa care se uită mereu după tine. Spune-mi ceva, nu vreau să te văd tăcînd amenințător, mă cutremur cînd te privesc în ochi. Să știi că nu fug de-aici, dar trebuie, înțelegi, trebuie, și mămica mi-a spus, nu mai pot amîna tratamentul, și o să-mi fie nespus de greu, mai ales că n-ai să fii lîngă mine. Fii bun și uită-te la mine frumos, vreau să surîzi, nu vreau să mai stai atît de posac. Parcă ești gata să plîngi. Doar știi că nu mă duc de buna mea plăcere. Să știi că mă supăr și eu. Am tot dreptul să-mi pun întrebarea dacă fac bine sau nu stînd aici și așteptînd mereu să se petreacă o minune. Dacă nu mă poți ajuta tu, lasă-i pe ai mei să mă ajute. Mămica a fost bolnavă toată vara din pricina mea. Ți-am spus că nu o iubesc prea mult, dar acum îmi dau seama că am fost crudă cu dînsa și-i înțeleg toată amărăciunea. Mă lași să plec? Dar de ce adică să plec singură? De ce n-ai veni și tu? Ei mi-au spus să te conving să vii și tu, să plecăm cu totul de aici. Știam că nu se poate, că orgoliul nu te lasă să te reîntorci învins, că vei sta aici pînă cînd se va termina lucrarea. Le-am spus bine, nu? Ei totuși cred că te-aș putea convinge. Ce zici? Acum, că m-am spovedit, îmi simt inima mai ușoară. Să știi că ei te iubesc, și mămica, și tătucu. Ar vrea însă să fii altfel, nu atît de enigmatic. Ursuz." „Tu știi că nu sînt enigmatic, dar..." Grăbindu-se să tragă de acest fir mai luminos: „Eu știu,

dar ei de unde să știe? Gîndește-te cîți dușmani avem, cîți ne ponegresc, cîți te zugrăvesc în culori murdare! Dar asta e altceva. Acum ce zici? Știam eu că vei fi de acord. Dar nu mă pot despărți de tine. Ar fi atît de frumos să plecăm împreună! Dar, lasă, o să plecăm, avem toată viața înainte. Mă voi întoarce repede și voi veni sănătoasă." Cei de afară, pierzîndu-și răbdarea, au revenit cu țigările în gură, aducînd miros de fum, ca niște locomotive care se pregătesc să părăsească depoul. Nu le-a fost greu să priceapă că eram perfect dezarmat și atunci, spre a înveseli atmosfera, au început să facă glume: „Ei, hai domnule, îmbracă-te odată, nu mai sta în pat ca o păpușă. Uite, nu te privim, întoarcem capul. Îmbracă-te, mergem în centru să mîncăm o înghețată, pe urmă mai vorbim noi pe drum ce trebule să vorbim. Tu, Veronica, mai adună de prin casă, hai că îți ajut și eu, și pune-ți în sacoșă cîteva rochii și cele necesare pentru o săptămînă-două." Ea s-a ridicat, a început să rîdă de pintecele lui tată-său, care, făcînd către ea un gest de amenințare, a determinat-o să iasă repede, rîzînd, și să destrame tensiunea dintre mine și ea. Își arăta dinții cu atîta drăgălășenie, iar eu îmi spuneam: Te bucuri că pleci, că scapi de mine, de garsoniera aceasta, că vei huzuri acasă fără griji, că te vei întîlni cu colegii și, mai ales, cu prietenii tăi de anul trecut, și poate că vei fi invitată la o seară de dans și te vei duce. Simțeam că nu mă mai pot sustrage acestui complot și că toți sînt bucuroși că n-au întîmpinat o rezistență absurdă și penibilă din partea mea, că au fost netezite niște asperități și că mult nu mai este de aici încolo spre a-și juca rolul lor de beliferi grași și astenizați, sănătoși și putrezi, dulcegi și amari, vicleni și stupizi. M-am îmbrăcat și mi-am luat un pulover.

„Nu ți-l lua!" — mi-au spus ei. „Ba da, mi-l iau!" „De ce?" N-au mai stăruit. Mi-au spus că e foarte cald, eu totuși țineam să-mi îmbrac puloverul, un pulover frumos, de o culoare închisă, cu o tăietură frumoasă la gît. Îl luam pentru că nu-mi era prea curată cămașa, era cam mototolită și alta nu aveam la îndemînă și nici nu voiam să se observe neglijența și mizeria mea. Mai ales că Dorin era îmbrăcat cu mult mai frumos decît mine. În sfîrșit, fie că au înțeles, fie că nu jena mea, m-au lăsat în pace și am pornit cu toții pe scări. De ce-o fi alergînd Veronica să mai deschidă o dată camera? Nu știu. Spunea că uitase un batic. Apoi, cînd ne-a ajuns din urmă, spunea că acel batic de fapt îl pusese în sacoșă și uitase ce dînsul. Își luase altceva? Își luase rămas-bun de la locul nostru de refugiu? Probabil că presimțise ceva și n-ar fi fost exclus să fi plîns cu lacrimi repezi plecarea aceasta. Ne-am dus în amîndouă mașinile la cofetărie și mi se părea că sînt un ostatic al acestei familii puternice. Nu puteam să vorbesc, mi se încleștase gura, nu găseam nici un subiect de conversație. Tatăl se așezase în față, iar eu cu Veronica în spate, simțind-o cum se prinde de brațul meu și cum mă privește lung, cu mirare mai mult, cu blîndețe, dar și cu buzele strînse de îngrijorare. Nu-i venea ușor să plece, să mă lase așa cum mă lăsa. Dar dacă aș fi fost vesel era și mai rău: atunci ar fi spus că abia aștept să scap de dînsa. Mă supraveghea. Deocamdată îi convenea de minune starea mea sufletească. Era o covadă că o mai iubeam și că regretam mult despărțirea. Ar fi fost, pentru dînsa, și mai bine dacă plîngeam și dacă suferința mea ar fi fost mai expresivă. Așa cum era suferința mea, era antipatică, mai ales pentru părinții ei, obișnuiți să se joiuiască ușor și să-și deplîngă necazurile, nu să și le ascundă cu grijă. Deci am ajuns la cofetărie și tatăl ei a cerut bere și a băut bere caramel, acea bere proastă, dulce-amăruie, și a cerut și alune, și s-a apucat să ronțăie alune, și a cerut apoi înghețată, două mari pentru copii, una mică pentru mine, iar apoi încă una mică spre a nu-l socoti meschin. Și de aici au început explicațiile: că știe mai de mult că nu-mi place înghețata și că mă feresc de ea spre a nu mi se inflama amigdalele, că ai lui sînt întotdeauna „înfometați" de înghețata de vanilie și că alunele îi „înnebunesc". Mama Veronicăi se dusese să cumpere cornuri și fructe, piața fiind aproape. A dus totul la mașină și ne-a făcut semn că ne așteaptă în soare și că șoferii dau semne de nerăbdare. Am coborît pe scară. El a plătit și și-a cumpărat cîteva pachete de țigări **Camel**. Dorin i-a dat un cot și i-a cerut să cumpere și pentru dînsul un pachet de țigări **Kent**, iar tatăl, după ce s-a răstit la dînsul, a cumpărat și **Kent** și s-a prefăcut că-l scapă în mîna Veronicăi. Apoi s-au suit pe rînd în mașini, făcîndu-mi din mînă, arătîndu-mi multă afecțiune. Am rămas cu Veronica și ea mi-a spus că așteaptă s-o sărut. N-am vrut. S-a încăpățînat să stea acolo lîngă mine, cu portiera deschisă, pînă cînd mă decid s-o sărut. Îmi poruncea, îi venea să-mi bată din picior, se uita încruntată la mine, tăcînd expresiv. Îmi vorbea pe mutește și aștepta să-i dau ceea ce considera un drept al ei. Văzuse că mă feresc de dînsa și că sînt supărat. Nu-i puteam explica ce ce sînt supărat. Ea înțelegea doar de ce sînt trist, m-ar fi vrut lacrimogen, nu așa. Văzînd că întîrzii, a închis portiera și, rămînînd afară, mi-a spus: „În condițiile astea, ți-o spun franc, eu nu mai plec!" Îmi venea s-o îmbrîncesc, am prins-o de umeri, am apăsat-o spre mașină, i-am luat mîna și am dus-o la buze, deschizînd în același timp portiera. Mi-a șoptit cu glas șuierat: „Sărută-mă! Nu ne putem despărți așa!" Toți cei din mașină se prefăceau că vorbesc între ei, că nu sînt atenți la scena de afară, arătau parcă sfiicioase față de un moment intim sau poate necaz pentru că îi silesc să stea sub soarele aprig. M-am smuls din incertitudine și i-am spus: „Să lăsăm teatrul, Veronica. La revedere!" și am făcut un pas îndărăt, recăpătînd distanța de care aveam nevoie spre a mă apăra de o tentativă de a ei, și chiar atunci am observat că e gata să se repeadă la gîtul meu și să mă sărute, plîngînd, dar, speriată de reticența mea și de asprimea pe care mi-o citea pe chip, s-a reținut și a intrat în mașină ca sub un covîrșitor al umilinței. Apoi mașinile au plecat și multe mîini au ieșit deodată afară, pe portiere, goale, mlădioase, făcînd un dans aerian al despărțirii și la care eu am răspuns cu stîn-

găcie și necaz. În sfîrșit, mașinile au luat panta drumului și s-au pierdut la cotitură. Rămas singur în piața mare, sub soarele care mă despuia și mă jupuia, am simțit deodată cît de stupidă fusese întreaga mea comportare. Mi-era îngrozitor de cald și mi-am tras chiar acolo puloverul peste cap, luîndu-l în mînă. Încercam să-mi revin, dar eram sfîșiat de o durere cumplită, cum nu mai cunoscusem vreodată. Acum avea să-mi fie mai ușor, să mă descurc mai lesne, să-mi chivernisesc toți banii care mi-au mai rămas, să pot să mă mișc mai liber și să plec pe teren în cîteva schimburi de experiență, lucru pe care nu-l putusem face pînă atunci din pricina geloziei ei. Dar libertatea aceasta nu-mi era de nici un folos cît timp sufletul îmi era bolnav și orice față din preajmă îmi stîrnea repulsie. M-am desprins de locul supliciului, din piața solară în care rămăsesem singur ca o pată, mi-am mișcat umbra mult micșorată, care se împletica în picioare, și m-am îndreptat spre faleză, în umbra clădirilor în care voiam să-mi topesc propriile imagini. Priveam oamenii și nu-mi puteam reveni și am intrat într-o grădină de vară, unde se dădea un spectacol în aer liber. Singur, într-un colț de amfiteatru, am văzut-o la un moment dat pe Celia, prietena mea de demult, care venise acolo împreună cu soțul ei și, trecînd pe lîngă mine, s-a făcut că nu mă observă.

* * *

Noițe? Multe, pe toate unghiile, ca fulgii de forme diferite. Probabil îmi lipseau anumite elemente chimice din organism, dar eu mă gîndeam la zilele copilăriei, cînd mama îmi spunea că noițele vestesc daruri sau lucruri noi. Mi-am tăiat unghiile cu migală, meditativ, în fața ferestrei, pe care aerul venea învăpăiat de soare. Nimic mai trist decît o casă părăsită de femei. Robinetele picurau monoton. Praful plutea în garsonieră. Pătura atîrna pe o margine de pat. Cărțile ei zăceau încă pe noptieră. Geamantanul ei era împins sub masă — îl lăsase intenționat la vedere sau îl uitase? Niciodată nu aveam să aflu. Erau lucruri de-ale ei peste tot și uneori le puneam în ordine sau le scoteam la lveală spre a le contempla, așa cum ai contempla fragmente dintr-o frescă, punîndu-le sub lupă. Erau parte din lucrurile care mai fuseseră purtate prin alte locuințe, iar unele din ele fuseseră strînse într-un coș și puse în baie pentru a fi spălate. Acest lucru îmi aducea aminte despre neplăcerile pe care le-am avut în cealaltă locuință din oraș, de scenele de gelozie ale Veronicăi. Îmi amintesc că într-un rînd pe Veronica a vizitat-o o prietenă din Craiova, o fată extrem de drăguță, înaltă, cu ochi albaștri, cu trăsături armonioase, cu părul bogat strîns într-un singur nod și prelungit în coadă de cal pe spate, cu o blană de leopard veritabil, o fată care studia engleza, era în anul doi și venise să ne vadă în noua noastră ambianță. Nu avusese nici timp și nici posibilitatea să ne anunțe și a căzut într-un moment nepotrivit, adică tocmai cînd nevastă-mea era în baie și spăla pijamalele. S-a întîmplat că tocmai în clipa cînd ieșea cu ligheanul cu pijamale din baie, spre a le pune la uscat, această prietenă să deschidă ușa: sunase și nu auzise nimeni, și atunci, simțind că cineva umblă pe sală, a crăpat ușa, a intrat și a dat s-o sărute pe Veronica. Ea s-a lăsat sărutată, nici n-a surîs, s-a simțit ofensată de această strălucitoare apariție, i-a spus că e foarte ocupată și aproape că a lăsat-o acolo fără glas. Am deschis ușa camerei, am văzut-o descumpănită, am invitat-o înăuntru, deși tocmai atunci în jurul meu era o mare dezordine. Făcusem în fond singurul gest de care mă credeam capabil. Aș fi putut să tac chitic, aș fi putut să nu deschid ușa, dar odată ce am deschis-o nu se putea să nu procedez ca un bărbat bine crescut, cel puțin așa gîndeam în acele momente. Odată intrată în cameră, studenta, degajată în gesturi, și-a descheiat mantoul, s-a instalat pe scaun punîndu-și genunchi peste genunchi, și-a scos o țigaretă, mi-a cerut încuviințarea să fumeze, eu i-am adus imediat o scrumieră de alături și pe urmă ne-am privit lung. Eram cam fistichi: nevastă-mea nici măcar nu mi-o prezentase. Nu știam absolut nimic despre dînsa. Și așa am început să vorbesc despre căsnicie cu oarecare ironie, să-i mărturisesc că încă ne descurcăm anevoie și că diferite munci grele le face Veronica, desigur nu constrînsă, ci pentru că nu era mulțumită de lucrul străin și pentru că nu întotdeauna aveam vreme să mergem la Nufărul. Dar că, în viitor, lucrurile se vor

schimba. Studenta mă privea cu bunăvoință, era distinsă, măsurată, nu punea întrebări indiscrete, părea s-o aștepte pe Veronica, surîdea cuviincios la ironiile mele, părînd să-mi dea dreptate. Era, desigur, o mirare sinceră în ochii ei, iar mai tîrziu am înțeles că era uimită de achiziția făcută de Veronica, „mult peste resursele ei fizice și morale", spunea. Nu puteam să bănuiesc cam ce fel de relații fuseseră între cele două fete. Mă consideram obligat să fiu amabil, să întrețin o conversație ușoară, agreabilă și nu pricepeam de ce Veronica nu-și făcea apariția, desigur întîrziind intenționat. Trecuse suficient timp pentru ca pijamalele să fie întinse pe funie. Auzisem de cîteva ori ușile izbite, ba chiar glasul ei, care părea că ceartă pe cineva. Apoi am auzit un zgomot de lighean răsturnat și un țipăt ușor în baie. M-am repezit să văd ce s-a întîmplat și am zărit-o pe Veronica în genunchi: ori scăpase ligheanul din mînă, ori îl trîntise înadins. În prima clipă n-am văzut decît pericolul de a se fi lovit rău și am ridicat-o de subsuori. Apoi mi-a fost necaz și-mi venea să spun: parcă ai fi toantă! Era udă pe față, cu părul umed de aburi, cu rochia stropită, cu genunchii înroșiți de căzătură. De cum m-a văzut, m-a îmbrîncit, a început să dră-cuiască cu glas iritat ligheanul, spațiul prea restrîns al băii, săpunul, pe care îl scăpase jos, frînghia, care era afumată, și pe mine, care stăteam la taclale în timp ce ea se ostenea. „Bine, dar ți-a venit o prietenă!" „Este prietena mea, nu a ta". „Tocmai de aceea trebuie să fim politicoși și..." „Te rog să nu-ți îngă-dui să fii politicos cu dînsa! Nu, nu știi cine e, ce poamă e! Nici măcar nu ți-am prezentat-o. Nu-i un motiv să-i faci curte în vreme ce eu mă chinuiesc să-ți spăl pijamalele". „Dar n-am chemat-o eu!" „Atît ar mai fi trebuit s-o chemi tu!" „Sînt obligat să mă port cuviincios în casa mea". „Atunci, du-te la dînsa!" „Vorbești serios?" „Da. Și iartă-mă că ți-am vorbit atît de anapoda! Mă durea genunchiul și eram și enervată de situația umilitoare în care m-a găsit. Nu știi cît e de snoabă și de înțepată! Dacă mi-e necaz, mi-e necaz pentru tine. N-aș fi vrut să știe că tu, cu pregătirea ta, nu ești în stare să-ți pui la punct căminul". „În pri-vința mea, nu-ți face griji! Munca nu e o rușine, mai ales cînd o faci acasă, pentru tine". „Vrei să spui că o fac eu, nu tu". „Da, o faci tu. În sfîrșit, nu-s de vină că tocmai acum ți-ai găsit să speli". „Dar nu o fac din plăcere, știi prea bine, ci de nevoie". „Mie căutai să-mi dovedești că o faci din plăcere și că niciodată n-ai să lași o femeie străină să-mi spele pijamalele pentru că"... „Te rog înce-tează! Îmi răstălmăcești toate gingășiile. Sînt lucruri pe care n-ai dreptul să le repeți fără riscul de a le denatura". „Dar, pentru numele lui Dumnezeu, ce vrei de la mine? Ce vrei să fac?" „Să nu mai intri în casă". „Și cu prietena ta?" „Se va plictisi și va pleca singură. Las-o să ne creadă mitocani decît să ne disprețuiască. Furia ei va face ca bîrfelile ei să rămînă fără efect. Ne desco-torosim de dînsa pentru că eu nu vreau s-o mai văd niciodată aici". „Bine, Ies pe ușă și plec. Mă întorc peste jumătate de oră. Descurcă-te cum știi". În timpul acesta, ca și cum ar fi auzit — și n-ar fi fost exclus să fi auzit convor-birea noastră —, studenta a ieșit demnă din cameră, și-a pus mănușile și, înainte ca eu să fi apucat paltonul din cuier, ne-a spus: „La revedere, proștilor!" și a ieșit pe ușă. Am rămas încremeniți. Îmi venea să rîd, dar pe nevastă-mea scena a înfuriat-o și mai avan și, alergînd pe culoar după fosta ei prietenă, a scuipat-o în obraz și i-a strigat vorbe de ocară. Cum toate acestea se refereau la reputa-ția dubioasă a celeilalte și cum cealaltă cobora impasibilă scările, parfumată și superbă, vecinii care au auzit și-au închipuit că este vorba de un adulter și au intervenit cu promptitudine. Au apărut și alte femei care au ocărît-o pe biata studentă, apoi pe culoar s-a încins o discuție mai lungă, din care se vedea limpede că eu — ca și alți bărbați din bloc — sînt bănuit și învinuit de adulter, dar că vina mea este mult mai mică decît a acestor femei dezmățate, care nu pregetă nimic spre a se strecura în patul conjugal și a-l profana. Mi-era nespus de rușine și, bineînțeles, cînd Veronica a revenit în casă mîndră de ceea ce făcuse, bucuroasă de umilința pe care o întorsese, eu n-am mai participat la deplorabilul ei succes și nu m-am ferit să i-o spun sincer. Unde era discreția, unde era taina căsătoriei noastre? Fără nici un motiv, ea îmi făcuse și mie, și

celeilalte un proces de intenție. Ce s-ar fi întîmplat dacă nevasta-mea n-ar fi fost acasă? Învinuiri... ar fi părut de neatacat și am fi putut ușor ajunge la tribunal, la divorț. „Ți-ar surîde probabil o asemenea postază!" — mi-a replicat ea, dîndu-și părul de pe frunte și lățindu-se pe scaun într-o poziție de ață plină de sine, care nu e departe de a trece de la simple și directe reproșuri la insulte și chiar lovituri. Nu mi-aș fi închipuit-o niciodată în asemenea poziție pe dulcea, pe suava mea nevastă. Și doar aș fi putut să mi-o închipui, și pentru aceasta n-ar fi fost nevoie de prea multă imaginație!... Erau atîtea lucruri pe care le trăiam pe dos, le înțelegeam pe dos încît nu se putea ca, pînă la urmă, să nu ajungem la ciocniri. Neînțelegerile se iscau pe neînchipuite. Îmi spuneam că diferența de mediu, de educație, de preocupări se va șterge. Apoi vedeam că trăiserm prea puțin în preajma femeilor și că nu le înțelegeam destul sensibilitatea. O tratam uneori pe Veronica prea aspru, iar asprimea nu prea era în firea mea și nu se manifesta decît rar de tot și numai atunci cînd absurdul era evident. Dar acum absurdul se repeta ceas de ceas, iar eu eram pus într-o tensiune continuă... Telefonul ei, în sfîrșit, avea să lămurească tăcerea care dura de la despărțirea intempestivă. Aveam să-i explic de ce nu-i scrisesem. Mă împiedicau toți acei ochi care citesc și comentează scrisorile de dragoste. În acest moment delicat, cu atît mai mult fiecare cuvînt de-al meu avea să fie pus la microscop și interpretat în fel și chip. Știam că, dacă voi scrie, nu-mi voi putea ascunde neliniștea și supărarea pentru felul în care a plecat de acasă, precum și sentimentul curios că am fost trăs pe sfoară de mama și tatăl ei, că a trebuit să accept să fiu minat fără să pot reacționa și fără a avea timpul material pentru a lămuri lucrurile și pentru a produce o explicație mai eficientă. Nu voiam să deschid un proces, dar nici nu voiam să las să se înțeleagă că sînt dispus să înghit orice amestec străin în existența mea. Făcusem prost ceea ce făcusem? Era dreptul meu de a trage consecințele și, împreună cu mine, al nevestei mele, care se cuvenea să împărtășească nu numai binele meu, ci și răul meu. Nu socoteam nici drept și nici cinstit din partea lor ca tocmai în acest moment de grea cumpănă să-mi coverească un lucru dureros și descurajant: că un șir întreg de greșeli îmi vor conduce existența dintr-un capăt în altul și că nu aveam motive să mă socotesc puternic și liber atîta vreme cît nu înfăptuisem ceva demn de stimă. Buna lor dispoziție era rezultată tocmai din această convingere rea: că li se adeveriseră presimțirile și că ei judecaseră mai bine decît mine, în mai profundă cunoștință de cauză. Invitația lor suna cam așa: „Renunță acum la toate ambițiile deșarte, vezi că nu poți face nimic, hai îndărăt acasă și las' pe noi și va fi bine!" Puteam oare să le dau ascultare? Dar eram eu oare un învins care trebuie să apeleze la serviciile lor? Deci amînam să scriu și zilele treceau. Tînjeam după o veste și zilnic cercetam holul, unde poștașul îmi arunca scrisorile. După aproape două săptămîni chinuitoare — acest aviz telefonic. M-am dus la telefon cu o bucurie plină de amărăciune. Încă nu puteam să transmit nimic bun cu adevărat, încă nu aveam elementele decisive pentru a da încredere celor pe care de atîtea ori i-am vestit că voi face, că mi se va face, că voi primi și care vădeau că nimic nu se împlinește din toate acestea, iar noi continuăm să trăim o existență de provizorat. Nici nu mă mai iscodeau în amănunt, nici nu mă mai ascultau pînă la capăt: era o placă pe care o auziseră mereu și care nu avea nici o variantă semnificativă. Iar eu, simțind că ei mă cred mincinos, înghițeam cuvintele în sec și aș fi preferat să nu mai spun nimic decît să repet ceva ce nu stîrnea nici o emoție. Ei mă tratau de multă vreme ca pe un bolnav căruia trebuie să-i dai ascultare, dar, după ce ai încheiat convorbirea cu dînsul, să te duci la alții spre a afla adevărul. Nu starea mea, nu realitatea mea, nu limbajul meu duseseră la această artificioasă comunicare spirituală. Ci șirul de ghinioane care prefăcuseră anormalul într-o realitate firească cu tendință de stabilizare. Eșecurile mele nici nu-i mai zguduiau, nici nu-i mai interesau. Era o vreme cînd săreau cu toții în aer, cînd mama Veronicăi plîngea, își smulgea părul din cap auzind că fata ei n-a mîncat ceea ce ar fi vrut, că nu s-a dus la un spectacol cerut sau că eu am silit-o să se ducă singură la poli-

clinică pentru a-şi face o injecţie, deoarece eu însumi, doborît de o infecţie, stăteam în pat incapabil de a mă mişca. Eram văzut ca un despot, ca un sadic capabil să-şi ducă răzbunarea pînă la nimicirea victimei. Acum toate manevrele lor erau făcute cu o maximă prudenţă spre a-şi smulge prada din mîinile mele intactă şi fără mari zbuciumări. O răpiseră. Nici nu-şi veneau a crede ochilor că se petrecuse o asemenea minune cu atîta uşurinţă. O aveau din nou acasă pe Veronica, şi ea regreta acum imprudenţele adolescenţei şi dădea dreptate părinţilor spre a le cîştiga pe de-a-ntregul bunăvoinţa. Era vicleană! Nu voia să mai ostenească alături de mine. Se plictisise de viaţa luată frontal. Acasă era mai comod, mai plăcut, regăsea toată acea dulce atmosferă de şcoală, acel răsfăţ de care uitase în preajma mea, duioşia tatălui, care îi aducea de mîncare felurite delicatesuri, mărinimia mamei, care umbla peste tot, deschizînd uşi care se deschideau singure şi rezolvînd tot ceea ce noi nu puteam rezolva decît după multe eforturi. Apoi a venit internarea la spital: cîteva zile, un certificat medical, o boală pe care medicii au pus-o sub semnul graviditătii în perspectivă, apoi o alarmă falsă în toată casa spre a se acredita ideea că Veronica era pe pragul de a deveni o martiră, apoi înveninarea atmosferei între mine şi ea prin aceea că eu trebuia să fiu socotit un monstru impasibil care în aceste clipe grele nu se gîndea nici să dea un telefon, nici să scrie o scrisoare. O scrisoare de complezenţă, dar o scrisoare. Şi aşa totul ajunge la telefonul prin care urma să-şi dovedească îndrăzneala, să-mi spună răspicat ce gîndeşte despre mine, să-mi dea un ultimatum şi să mă cheme la părinţi, la ordine, spre a accepta serviciul şi salariul la care ei rîvneau mai mult decît oricine. Toate acestea aveam să mi le imaginez după aceea. Atunci însă mă gîndeam să fiu duios, să-i spun că mai obţinusem ceva bani şi că timp de o lună pot lucra liniştit. Voiam să-i spun că prietenul nostru de care ea binevoia să rîdă întrebase de dînsa şi că am primit o scrisoare în care eram vestit că prima mea lucrare tehnică fusese apreciată pozitiv. Din păcate, nu aveam alte amănunte. Aveam să-i ascund că am fost din nou bolnav, să nu creadă că vreau s-o impresionez şi să nu creadă că vreau să-mi scuze neglijenţa. Dincolo de ghişeu, vocile profesionale, căştile peste coafură, microfonul clătinat în faţa gurii, glasurile care mă împiedicau de fiecare dată să fiu cegajat la telefon pentru că ele îmi erau martore şi pentru că judecăţile lor nu îngăduiau duioşia şi sentimentalismul. Era ca şi cum aş fi fost nevoit să mă sărut cu Veronica de faţă cu vecinii curioşi şi bîrfitori. Şi oare nu o păţisem cu ani în urmă la Sinaia, în acea vilă mică unde erau instalate telefoanele? O convorbire intimă cu Veronica m-a făcut să fiu plin de ruşine luni şi luni de zile. Din depărtare, pe atunci, foarte tînăra Veronica îmi cerea „un sărut" prin telefon şi cînd eu o luam cu altă vorbă, cînd ea stăruia să-i mărturisesc că „o iubesc mult, mult" şi cînd eu, prefăcîndu-mă că nu pricep, răspundeam „da, da", iar acest răspuns nu o mulţumea de fel şi atunci repeta întrebarea şi mă ameninţa că nu va închide convorbirea pînă cînd nu-i spun ceea ce trebuie să-i spun: un sărut, iubit mult, mult, inimioară, ochişori duloşi, năsuc cîrn etc. Eram singur în sala telefoanelor, cei de alături încheiaseră, se aprindeau luminile, iar telefonistele ascultau finalul acestei duicase convorbiri, pentru ca apoi, după ce am ieşit din cabină, să rostească răspicat: „Mă mir că nu s-au aruncat unul în braţele celuilalt. E totuşi o decenţă, un bun-simţ. O cenzură morală oricine ar trebui s-o aibă!" Femeia care vorbea stătea cu nasul în registre, se făcea că nu mă vede, apoi mi-a întins bonul şi m-a taxat sever, făcîndu-mă să-i simt întregul dispreţ. Am ieşit din vila telefoanelor îmbujorat şi ruşinat. Eram şi vesel, şi trist, eram şi bucuros că am vorbit şi mai ales fericit că am văzut-o cerîndu-mi cu atîta nepotolită sete să-i spun cuvinte de dragoste, de care, desigur, avea nevoie în melancolia ei, şi pe de altă parte eram atît de stînjenit de martore, care mă dispreţuiau şi care vedeau în raporturile mele cu viitoarea-mi nevastă ceva imoral şi dizgraţios. Mă temeam acum să nu se repete aceeaşi situaţie, deşi anii trecuseră, iar noi nu mai eram atît de darnici în laude şi asigurări de iubire. A durat mult pînă cînd am fost chemat, iar eu n-am insistat

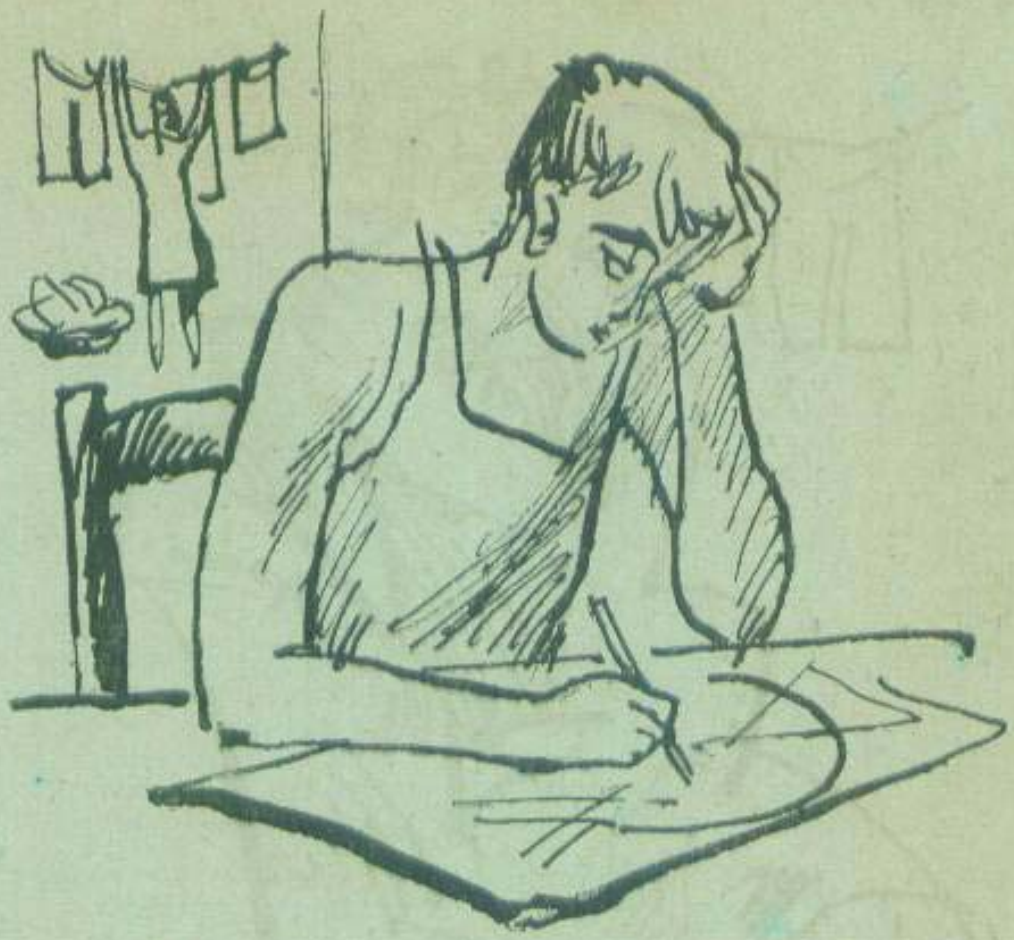

să mi se dea fir, aminind cît am putut deznodămîntul. Cînd sala s-a golit, cînd telefonistele începeau să-şi aprindă cîte o ţigară şi să vorbească între ele, oarecum scăpate de teroarea chemărilor, am primit legătura cu Capitala şi am intrat în cabină. Surprins, am dat de glasul tatălui ei: nu mai părea surîzător, nu mai părea să spună ca în urmă cu două săptămîni: ai văzut cum voiau să ne învrăjbească, unde pot duce intrigile? De data asta părea decis să-mi vorbească în mod franc şi să-mi spună de la obraz lucruri grave. Începea, dar părea că cineva îl trage de mînecă. Vorbea ce vorbea şi pe urmă răguşeala lui naturală se accentua şi el începea să tuşească. Cuvintele lui erau urmate de o rostogolire de stînci într-un hău, de avalanşe sonore care îmi răneau timpanul. Înţelegeam ceva despre boală, despre felul meu inacceptabil de a fi, dar nu se specifica ceva exact, îmi vorbea despre anume planuri la care socotea că m-aş fi gîndit între timp suficient şi revenea la ideea de a mă pregăti să mă reîntorc în „sînul familiei", unde s-ar rezolva ca prin farmec multe. I-am spus că mai am cel puţin o lună de lucru intens înainte de străpungerea tunelului. Că de rezultatele muncii mele finale depinde tot ce-am făcut pînă în acel moment. „Bine, bine! — părea să spună el —, asta ştiu, asta am mai auzit." Apoi subit: „Uite, vorbeşte aici!", şi atunci mi-am dat seama că este Veronica, despre care voiam mereu să întreb şi nu puteam din pricina curioaselor intervenţii ale acestui om cam rudimentar, dar cu delicateţurile lui, care se repezea uneori, dar regreta apoi şi făcea totul ca să-şi îndulcească asperităţile. Eram îmbujorat, se vorbea iarăşi despre neputinţa mea. Eram întristat. Deci nimic nu se sedimentase, nimeni nu voia să mă ia în serios, toţi reveneau la cîrtiţele dinţi, trecînd peste spusele mele, care nu lăsau urme. O anume enervare adumbrea acum înţă-

nirea sonoră cu soția mea, al cărei glas însă m-a liniștit deodată: era dulce, era bun, era frumos și sănătos. Mi-a mărturisit că se făcuse bine, că așteptase mereu vești de la mine, că avea să mai stea la părinți atîta cît voi socoti eu că poate lipsi de aici, iar eu m-am grăbit să-i spun să mai rămînă pentru că, deși făcusem rost de ceva bani, încă nu eram în măsură să mă descurc onorabil. De cîteva ori, Veronica s-a întrerupt și a făcut cîte o pauză — probabil atunci obtura receptorul cu palma —, iar eu înghețam, așteptînd să aud ceva foarte nepăcut. N-am auzit nici cuvinte de dragoste, dar nici amenințări și nici n-am fost silit să fac sau să accept altceva decît discutasem împreună întotdeauna. Timpul convorbirii se lungea, ceva deosebit nu intervenea între noi, nici un element deosebit nu se produsese, și totuși simțeam o strîngere de inimă. Lipseau acele alîntături care puteau fi considerate drept autentice încredințări de sinceritate, acele vorbe disprețuite de mine, care m-ar fi făcut să ies iarăși cu obrajii în flăcări din cabină, dar care îmi trebuiau acum mai mult ca niciodată. Prea tîrziu ca să mă mai dezmeticesc, vocea ei a rostit un tărăgănat „Noapte bună!" „Noapte bună!" — am rostit și eu dulce și întrebător. Iar Veronica a adăugat cu alt ton, mai apăsat: „Noapte bună!" Am fi putut să rostim aceleași cuvinte de mai multe ori și de fiecare dată, numai din intonație, să ascultăm alte glasuri secrete care vorbeau din interiorul nostru. Interveneau undele unor emoții necunoscute parcă și o amenințare care m-a străbătut din creștet pînă în călcîie. Nu-mi plăcea de loc acest ultim „Noapte bună!" Dar nu aveam ce face. Era noapte, o noapte ca un simbol. Voise să spună că noaptea mea bună va fi cu altcineva? Fără dînsa? Sau noaptea bună ce i-o uram avea s-o petreacă în parc sau la un ceai dansant? Credea că va veni pentru mine o noapte mai bună fără dînsa? Că somnul meu avea să fie vreodată lipsit de demonii coșmarului? Nu era cumva o ironie la adresa singurătății mele de strigoi părăsit? Nu era oare o aluzie la noaptea ei, poate — și desigur că era — mai bună decît a mea? Oricum, am stat să mai ascult, și ea a rămas, de asemenea, să mai asculte. Ne-am agățat amîndoi de firul de telefon, simțind că ceea ce trebuia spus nu s-a spus în întregime și atunci, dacă aș fi fost inspirat, în marea pauză de trei sute de kilometri, dacă aș fi putut să spun atît: „Îți sărut năsucul!", totul ar fi fost salvat. Ea s-ar fi înduioșat, ar fi căpătat stropul de încredere în lupta cu atîtea spirite nefaste, s-ar fi oprit exact în clipa căderii, ar fi venit spre mine cu aripile deschise ca o pasăre și nu mi-ar fi nutrit în clipa aceea cea mai inversunată antipatie. Ar fi trebuit să pricep că lîngă ea era tatăl ei, trebuia să înțeleg că mă apărase de el și în acel moment în care el o silea să-mi spună că totul se va sfîrși dacă nu vin la dînsa, să-mi reproșeze adînc, să mă rănească cu vorbe amare. Era necesar să întrețin taina noastră și să-i dau, în vastul ei dezastru moral, măcar acest strop de dulceață. Nu i l-am dat. Am stat spînzurat de receptor, ascultînd vîjîitul cosmic și parcă un suspin de dincolo. Apoi între noi a intervenit vocea brutală a telefonistei: „Ați terminat? Da? Convorbirea a durat zece minute. Aveți de plată..." Am ieșit din cabină. Nimeni n-a surîs privindu-mă, pentru nimeni nu prezentasem nici cel mai mic interes. Aș fi preferat rușinea de la Sinaia, și i-am dus cel mai aprig dor celei de altădată. Și am ieșit din palat ca să dau tîrcoale bazinelor de apă și abia într-un tîrziu m-am îndreptat spre casă, dorind să nu mai ajung niciodată, să mă trezesc înjunghiat de un tîlhar, să mă trezesc dezbrăcat, hulit și biciuit de cineva, internat apoi într-un spital din care să-i scriu Veronicăi mele să vină și să mă vadă cîtă vreme mai sînt încă în viață etc. Era a doua despărțire și a doua trădare pe care o săvîrșea împotriva-mi fără să înțeleagă sîîșietoarele chinuri în care mă arunca și fără să dorească a mă izbăvi de ele.

IGOR MINUTKO

Şura-pune-totul-la-inimă

Călătoream în interes de serviciu la Irkutsk. De o parte şi de alta a căii ferate erau păduri, iar crengile brazilor se încovoiau sub povara zăpezii.

Fumul uzinelor învăluia orizontul, în timp ce seara constelaţiile oraşelor siberiene răsăreau în depărtare, devenind din ce în ce mai impunătoare pe măsură ce ne apropiam de ele.

În faţa mea, în cuşeta de jos stătea o femeie în vîrstă, Nina Petrovna, care era medic la Sverdlovsk. Una dintre cuşetele de sus era ocupată de un băiat voinic de aproape 25 de ani, cu frunte joasă şi degete scurte, îngălbenite de tutun. Se numea Boria. Fie că stătea culcat fixînd tavanul, fie că-şi revizuia conţinutul micii sale valize, el mormăia ceva suspinînd. Un prieten, băiat de aceeaşi vîrstă cu el, care călătorea într-un alt vagon şi care îi semăna puţin, venea adesea să-i vadă. Ieşeau din compartiment şi fumau pe culoar, aproape de fereastră. A doua cuşetă de sus rămînea aproape tot timpul neocupată. Aparţinea unei tinere fete foarte vioaie, cu ochi căprui şi părul tăiat scurt, îmbrăcată într-un costum sport. Dădea fuga în fiecare clipă în vagonul următor, la prietenii ei. Din cînd în cînd veneau şi ei la noi, o mulţime zgomotoasă: şapte fete şi băieţi, înarmaţi cu o chitară. Unul dintre ei o întreba pe Nina Petrovna:

— Ne permiteţi?

— Bineînţeles, răspundea ea şi se vedea după expresia feţei că era mulţumită de această invazie a tinerilor.

Tinerii cîntau cîntece de drumeţie studenţeşti triste sau vesele. Cîntau din toată inima.

— Iepuraşule, zi altă! spunea unul dintre ei.

Şi vecina noastră de compartiment clipea uşor din ochii ei întunecaţi şi cînta cu o voce de clopoţel.

— Nu ştiu unde va avea loc întîlnirea noastră, căci planeta se învîrteşte şi pivotează ca un bulgăre albastru...

Ilustrație de A. LURIE

Între două cîntece, ei discutau cu voce tare. Răspunzînd la apelul Comsomolului, aceşti tineri se duceau pe unul dintre cele mai mari şantiere din nord. Vor putea să-şi continue studiile acolo? Vor găsi manualele necesare în bibliotecă? Povesteau că vor înfiinţa un teatru al tineretului, iar Vitka Selezney (cînd a-a pomenit acest nume, un băiat cu bărbuţă roşie şi-a bombat uşor pieptul) va crea un studio al amatorilor de cinema, unde vor turna filmul „Noi, cellalţi din Nord".

Observam că lungit în cuşetă şi ascultînd pe aceşti tineri în tăcere Boria se posomora, avea un aer răutăcios sau surîdea cu sarcasm. Se vedea clar că nu avea nici o simpatie pentru ei şi chiar îi blama.

Cînd aceştia plecară şi liniştea se aşternu din nou în compartiment, Iepuraşul deveni gînditoare şi abia acum văzui că era încă o fetiţă stîngace, cu gîtul gingaş de copil, care-şi mai cheamă uneori mama în vis.

Nina Petrovna o întrebă:

— Nu ţi-e puţin frică să pleci atît de departe de casă?

Iepuraşul tresări şi ridică capul:

— Puţin, zise ea încet. Mai ales că n-am fost niciodată mai departe de Moscova. (Ştiam că era din Orehovo-Zuevo, în regiunea Moscovei.) Şi numai pentru o zi sau două. Cînd am să-i mai revăd pe ai mei acum? Lacrimi îi străluceau în ochi.

Boria scoase un sunet gutural plin de satisfacţie.

Emoţionată, Nina Petrovna îşi trecu mîna prin părul tinerei fete:

— Nu face nimic, nu-i nimic. E foarte bine... Nu, e pur şi simplu minunat să intri astfel în viaţă!

Ea se cufundă în gînduri:

— Mă faci să mă gîndesc la o tînără. O prietenă de tinereţe. Vrei să-ţi vorbesc despre ea?

Iepuraşul încuviinţă din cap.

Nina Petrovna aruncă o privire către Boria. El privea plafonul cu un aer somnoros.

— Generaţia mea n-a luat parte la războiul civil; eram încă nişte copii. Tinereţea noastră a coincis cu primul cincinal. Cînd te gîndeşti: primul cincinal. Şi acum, sîntem la al nouălea! Cum trece timpul...

Şi-n vremea aceea partidul a făcut apel la tineret: în prima linie, pe şantierele industriei grele! Am sosit pe şantierul Combinatului din Kuznеţk, primul gigant al metalurgiei sovietice. La ţes, noi începusem totul de la început. Eram mulţi cei care venisem să construim combinatul. Venise şi Şura Issaieva. Mulţi ani au trecut de atunci, dar îmi amintesc de ea, ca şi cum ar fi fost ieri. O fată cu ochii cenuşii, subţire, cutezătoare, într-o fustă neagră, încălţată cu nişte ghete vechi, scîlciate, îmbrăcată cu o scurtă vătuită, foarte mare. Cred că venea dintr-un sat din regiunea Tula. Avea o valiză mare şi în ea cea mai mare comoară: o cuvertură roasă, cadou de la mama ei. Ştiţi, plăpumi de acelea vătuite care se fac la sate din mici petice multicolore.

Am sosit pe şantier în noiembrie. O depresiune de stînci golaşe, un vînt rece care ne pătrundea pînă la os. Se trăia în barăci provizorii. Nu ascund faptul că se făcuse tare frig şi toată lumea o invidia pe Şura: avea o plapumă atît de bună! Lipsea pîinea. Materialele de construcţie soseau cu întîrziere. Şi în toate zilele citeam în ziare că străinii îşi băteau joc de noi: „Idealişti, fanatici. Nu au nimic ce înfuleca şi se gîndesc la giganţi în metalurgie, la socialism".

Acum, polemica pe care o duceam în timpul acela cu Occidentul pentru tineri, face parte din istorie sînt cîteva file ale unei cărţi ale cărei pagini se întorc repede. Dar atunci, fiecare jurnal avea pentru noi miros de dinamită.

Nina Petrovna tăcu, apoi avu un surîs frumos:

— Imediat Şura deveni preferata întregului şantier. Era o fată extraordinară. Părea că nu-i pasă de oboseală şi totul o preocupa. Dacă trebuia descărcat urgent un tren, în plină noapte, ea se prezenta prima; dacă se organiza

spălatul rufelor celor necăsătoriți, o vedeai în fața unui bazin, acoperită de spumă albă, cu obrajii îmbujorați, cu aerul mulțumit: dacă cineva se îmbolnăvea, ea se așeza lîngă patul lui, îl consola, îi povestea întîmplări nostime. Punea totul la inimă. De aceea a și fost poreclită „Șura-pune-totul-la-inimă".

Veni timpul să punem betonul în săpături. Era de-acum iarnă. Vijelii, apoi furtuni de zăpadă. Termometrul coborîse la 50 grade sub zero. Pentru prima dată în istoria construcției noi am hotărît să betonăm în asemenea condiții. Dar toți se întrebau cu neliniște dacă betonul se va prinde înainte de a îngheța. Și cineva avu o idee: „Imediat ce betonul e turnat să-l acoperim cu „cosmas". Cosmas sînt pături din pîslă pe care noi le folosim la protejarea barăcilor de frig. Această propunere plăcu la toată lumea. Nimeni nu protestă, cu toate că fiecare știa că aceste pături vor fi pierdute.

Nina Petrovna făcu o nouă pauză.

— Șurei i s-a încredințat organizarea transportului păturilor. Ne-am apucat de lucru. Vijelia era să ne dea peste cap, nu se vedea nimic la doi pași, dar munca era în toi. Tinerii își treceau păturile unul altuia și printre rafalele de vînt se auzea vocea Șurei: „Nu întîrziați, băieți. Puneți-le dintr-o dată!"

Dar cînd eram aproape pe terminate, păturile se sfîrșiră. Inginerul-șef, om în general calm, reținut, zise Șurei: „Pături, auzi, avem nevoie de pături".

Șura ședea în fața lui descumpănită, cu brațele atîrnînd, iar lacrimi îi curgeau pe obraji, transformîndu-se imediat în gheață. „Îndată!" Și ea dispăru ca o pală de vînt în vijelie.

După cîteva minute sosea, ținînd cu greutate pe genunchi săi un sul care semăna cu păturile de pîslă. Și acoperi o bucată de beton proaspăt, dar mai rămînea încă spațiu gol. „Și aici!" strigă inginerul-șef. „Nu mai am nimic!" — răspunse Șura cu o voce slabă.

Numai atunci lumea observă că ea adusese plapuma roasă, cadoul mamei sale, unica avere.

...Tîrziu, în miez de noapte, cineva bătu la ușa noastră. Eu nu dormeam încă. „Cine e?" — întrebai. „Aici locuiește Șura-pune-totul-la-inimă?" — întrebă o voce răgușită. „Da, dar doarme". „Deschideți, n-o s-o trezim".

Intrară doi bărbați. Pe unul din ei îl cunoșteam, era Șcialkov, șef de echipă al sectorului de șoc. „I-am adus două pături groase!".

Știam că ele aparțin rezervei intangibile a spitalului. Nu s-a aflat niciodată cum și-au procurat ei aceste pături. Șcialkov se apropie de patul Șurei, care dormea sub haina udă, și o acoperi cu multă grijă. Șura murmură ceva prin somn, surîse și trase păturile peste cap. În timp ce Șcialkov, voinic și stîngaci, se apleca peste pat și-o privea pe Șura cu părul ciufulit ieșit din pătură, am văzut o mare duioșie pe fața lui aspră de vînt.

Nina Petrovna se opri. Se auzeau roțile trenului cum loveau șinele. Seara cădea în spatele ferestrei, totul era alburiu și nesigur. O mare rază de lumină se arătă la orizont; era fără îndoială un oraș mare.

În cușeta sa, Borîa sforăia și fața-i acormită părea bosumflată.

— Și pe urmă? întrebă Iepurașul.

— Pe urmă? Nina Petrovna surîse. Pe urmă noi am construit Combinatul din Kuzneț.k.

— Și Șura? întrebai la rîndul meu.

— Șura... Acum se numește Alexandra Șcialkova, e soția faimosului turnător de oțel. Ani îndelungați ea a fost directoarea școlilor din apropierea Kuznețkului. Mulți oameni cunosc renumita ei smeură. Acum este pensionară și se ocupă de nepoți.

Ne apropiam de un mare oraș: coșurile uzinelor fumegau, pe estradele metalice se aprindeau stelele sudurii electrice...

— Știți, spuse Iepurașul, și fața i se înroși de coincidență. Și eu mă numesc Șura... Iepuraș... băieții mi-au dat această poreclă.

Traducere de GABRIELA MELINESCU

VINCENTE BLASCO IBÁÑEZ

„parazitul trenului“

— Da, zise Pérez către amicii din cafenea. Am citit în ziare despre moartea unui prieten de-al meu. Deşi nu l-am văzut decît o singură dată în viaţă, totuşi m-am gîndit la el de nenumărate ori.

L-am cunoscut într-o noapte în trenul cu care mă întorceam la Madrid. Veneam din Valencia. La Albacete a coborît ultimul călător din compartiment, şi, văzîndu-mă singur, priveam cu nesaţ băncile tapisate. Toate ale mele! Puteam să mă întind în voie! Dormisem prost noaptea trecută.

Trenul alerga prin cîmpiile Manchei, aride şi dezolante. Gările erau la distanţe foarte mari unele de altele. Locomotiva mergea cu mare viteză, iar trenul gemea şi tremura ca o diligenţă rablagită. Am adormit.

O impresie de răcoare m-a deşteptat. Parcă-mi turna cineva apă rece pe faţă. Cînd am deschis ochii, compartimentul era tot gol. Uşa din faţă era închisă, şi totuşi din nou simţeam suflul rece al nopţii. M-am ridicat şi am văzut că cealaltă uşă, cea de lîngă mine, era larg deschisă. Un om şedea pe marginea platformei, cu picioarele afară şi cu capul întors spre mine. Ochii îi străluceau puternic în contrast cu faţa negricioasă.

Surprins cum eram, nu puteam să-mi adun gîndurile. În primul moment am simţit o frică superstiţioasă. Omul acela care apăruse în timpul mersului avea ceva din fantomele basmelor pentru copii.

Imediat mi-au venit în minte furturile din trenuri, asasinatele, toate crimele de acest fel pe care le citisem cîndva. Eram singur. Desigur că omul acela era un hoţ.

Instinctul de apărare sau poate frica îmi dădu o oarecare cruzime. M-am aruncat asupra necunoscutului lovindu-l cu coatele şi genunchii. Aş fi vrut să-l arunc jos. Totul îmi era favorabil.

— Pentru numele lui Dumnezeu, lăsaţi-mă, domnule, gemu el cu o voce sugrumată. Lăsaţi-mă, nu sînt un răufăcător!

Erau atîta umilinţă şi mîhnire în cuvintele lui încît m-am simţit ruşinat de brutalitatea mea şi i-am dat drumul. De-abia atunci am putut să-l văd mai bine.

Era un ţăran mărunt şi slab. Un sărman om cu un cojoc peticit şi pantaloni de culoare deschisă. Şapca-i neagră aproape că se confunda cu faţa-i măslinie. Avea o privire foarte blîndă.

Mă privea ca un cîine căruia i-ai salvat viaţa, în timp ce mîinile lui tot cotrobăiau prin buzunare şi prin brîu, lucru care mă făcu să uit de generozitatea mea şi să-mi scot revolverul. Dacă-şi închipuia că mă jefuieşte fără ca să mă apăr... se înşela!

Scoase ceva din brîu, dar, spre surprinderea mea, ceea ce scoase el era un cartonaş şifonat, pe care mi-l întinse cu o vădită satisfacţie.

— Eu am bilet, domnule!

Îl priveam şi nu-mi puteam ţine rîsul.

— Ai, numai că e vechi! îi spusei. E de-acum cîţiva ani...

Văzînd că ce-mi spusese el era cusut cu aţă albă şi că fusese descoperit făcu o mutră tristă, de parcă s-ar fi temut că am să încerc din nou să-l arunc din tren. Mi-era milă şi voiam să mă arăt bun şi vesel ca să ascund totodată surpriza pe care mi-o produsese.

— Hai, urcă-te sus. Vino înăuntru şi închide uşa.

— Nu, domnule, spuse el cu hotărîre. Eu nu am dreptul să călătoresc înăuntru, ci aici, deoarece nu am bani, vă sînt recunoscător.

Stăteam lîngă el. Genunchii mei aproape că îi atingeau spatele. În compartiment intra un adevărat uragan. Trenul alerga cu toată viteza, stîlpii de telegraf treceau ca nişte pete gălbui pe fondul negru al nopţii, iar scînteile aruncate de locomotivă zburau de parc-ar fi fost nişte licurici enormi.

Sărmanul om era neliniştit. Îi dădui o ţigară şi, încet, încet, începu să vorbească.

În fiecare sîmbătă călătorea în acelaşi fel. Aştepta trenul la Albacete, sărea pe scară din mers, cu riscul de a fi făcut bucăţi, şi alerga de-a lungul vagoanelor căutînd un compartiment gol. În staţii sărea cu puţin înainte de oprirea trenului şi se urca din nou după plecarea acestuia. Întotdeauna îşi schimba locul pentru a se feri de vigilenţa funcţionarilor.

— Dar unde mergi? îl întrebai. De ce faci călătoria asta expunîndu-te să fii făcut bucăţi?

Mergea să-şi petreacă duminica cu familia. Sărmanul om! El lucra la Albacete, iar nevasta lui într-un sat. La început mersese pe jos: o noapte întreagă de mers, iar cînd ajungea dimineaţa acolo cădea fără suflare. Nu mai avea putere nici să mai vorbească cu nevasta, nici să se mai joace cu copiii. S-a hotărît apoi să facă acest drum cu trenul. În felul ăsta reuşea să-şi vadă copiii, lucru care-i dădea forţe pentru toată săptămîna. Avea trei: cel mai mic, deşi doar de-o şchioapă, cînd venea acasă îl recunoştea imediat şi-i întindea mînuţele.

— Dar, spune-mi, nu te gîndeşti că într-o călătorie ca aceasta copiii tăi ar putea rămîne fără tată?

Zîmbi încrezător. Înţelegea foarte bine ce voiam să-i spun.

Nu-l speria trenul. Îl speriau doar cei care se aflau în tren. Odată deschisese întîmplător un compartiment în care erau numai femei: două călugăriţe începură atunci să strige „Hoţii", iar el, speriat, se aruncă din tren.

De două ori era cît pe-aci să fie aruncat din tren de oameni cărora prezenţa lui le-a trezit bănuieli. Altă dată, căutînd un compartiment gol, a dat peste un călător care, fără să-i spună un cuvînt, i-a dădu un pumn şi-l aruncă din tren. În noaptea aceea a crezut că moare.

Se purtau rău cu el, dar el nu se plîngea. Domnii aceia aveau dreptate să se supere şi să se apere. Dar ce era de făcut dacă bani nu avea şi totuşi voia să-şi vadă copiii?

Trenul se apropia de o gară. Ţăranul, alarmat, se pregătea să coboare.

— Rămîi, îi zisei. Nu mai este decît o staţie pînă unde mergi tu. Am să-ţi plătesc eu biletul.

— Nu, domnule, răspunse el cu o cancoare maliţioasă. Cînd am să-i întind biletul, controlorul mă va privi, şi nu vreau să mă ţină minte şi mai tîrziu să mă recunoască. Drum bun, domnule! Eşti omul cel mai bun pe care l-am întîlnit în călătoriile mele.

Se depărtă pierzîndu-se în întuneric şi, fără îndoială, căutînd un alt loc unde să-şi continue liniştit călătoria.

Trenul a oprit într-o gară mică şi liniştită. M-am întins ca să adorm tînd, deodată, pe peron răsunară nişte voci poruncitoare. Erau controlorii şi doi poliţişti din Guardia Civil: „Pe-aici! Tăiaţi-i calea! Să meargă doi pe partea cealaltă ca să nu ne scape! S-a suit pe acoperişul trenului... Urmăriţi-l!"

În cîteva clipe, acoperişul trenului se zgudui de tropotul nebun al urmăritorilor. Fără îndoială că cel urmărit era „amicul" pe care-l descoperiseră şi care se refugiase pe acoperiş. De la fereastra la care stăteam, am văzut cum cineva a sărit de pe acoperişul vagonului vecin cu o surprinzătoare uşurinţă, dar nu fără să fie în pericol. O rupse apoi la fugă şi întunericul acoperi pata albă a pantalonilor lui.

— Ce s-a întîmplat? întrebai controlorul.

— O haimana care are obiceiul să meargă fără bilet, îmi răspunse. De mult îl urmărim. Este un parazit al trenului. Într-o bună zi o să-l prindem şi-l trimitem la închisoare.

De atunci nu l-am mai văzut pe sărmanul „parazit". Citesc acum în ziar că pe linia ferată, în apropierea gării Albacete, s-a găsit cadavrul unui om ciopîrţit de tren... Sînt sigur că este el, sărmanul parazit: mi-o spune inima mea de prieten.

Traducere de N. E. POPESCU

RADU TUDORAN

anotimpuri

Apărut în 1943, „Anotimpuri" s-a tipărit în cinci ediții pînă în 1947. Acest lucru nu l-a împiedicat pe scriitor să revină asupra versiunii inițiale. În ediția de față, mărturisește scriitorul, „s-au operat modificări importante și s-au eliminat paginile inutile." Cartea nu mai aparține anilor 1943—1947, și nici vîrstei de atunci a celui ce o scria cu dezinvoltură juvenilă în mai puțin de o lună și jumătate. Autorul s-a socotit în drept s-o trateze ca pe o carte parțial nouă și să-i consacre experiența cîștigată în aproape trei decenii. El mărturisește că în vechea versiune se ascundeau naivități și inabilități pe care nu le mai acceptă astăzi și, spre a le elimina, nu s-a dat în lături să schimbe chiar destinele unor personaje. Aceste modificări, impuse de propria conștiință artistică, reprezintă necesarul fără de care autorul nu ar mai fi acceptat să semneze vechea lui carte. În ceea ce privește sensurile romanului, ele rămîn neschimbate.

Pe lîngă zbuciumata poveste de dragoste a Manuelei, cartea cuprinde și o istorie a primelor zboruri, și o istorie a Bucureștilor din al patrulea deceniu. Zborul, care este simbolul major al cărții, semnifică depășirea, ridicarea peste predestinare.

Încercînd să susțină o străveche și legendară aspirație omenească, aceea a lui Icar, modernizată, cartea atestă ideea că nu orice cădere echivalează cu o înfrîngere. Că toți cei care vor să facă mai mult trebuie să accepte riscul să cadă, și, poate, cine nu cade n-a făcut de ajuns.

Avionul fu gata, și Vladimir se întoarse în țară abia spre sfîrșitul lui noiembrie. Se opri la Brașov, hotărît să încerce recordul aici, ferit de indiscreția cunoscuților de la București. Și așa, cu toate că nu vorbise aproape nimănui despre acest proiect, ziarele îl înregistraseră și-i urmăriseră pregătirile. Numele lui deveni iarăși actual; își purta noua popularitate stînjenit și cu umerii curbați.

La Brașov aștepta să i se monteze avionul și, profitînd de ultimele zile frumoase ale unei toamne tîrzii, începu zborurile de antrenament. În cîteva încercări ajunse la șapte, apoi la opt mii de metri; se decise să pornească. Anotimpul nu era cel mai potrivit, dar dacă amîna ar fi însemnat să aștepte pînă în primăvară și poate ar fi fost prea tîrziu.

Decolă în prima zi din decembrie, înaintea amiezii, pe o zi încă frumoasă și aproape caldă; cîțiva din cei de pe aerodrom veniseră în haină. Pe munți căzuse o ninsoare nouă; spre apus cerul era înnorat, poate se pregătea să vină altă zăpadă. Cei din comisie, martori suportați cu indiferență, îl puseră să semneze niște formulare, al căror cuprins, deși cunoscut de atîta vreme, acum îl ignora; era absent de tot din afară. Îi controlară certificatele medicale și după ce plumbuiră barografele le fixară în carlingă.

Soarele luase o culoare roșiatică în momentul decolării. N-avu timp să-l observe, preocupat de costumul de zbor, care-l incomoda. I se părea odios și umilitor, dar acesta era jocul: nu putea să lupte cu singurele lui forțe. O îmbrăcăminte ca de scafandru, încălzită cu filamente electrice, o cască de metal, cu tuburi de oxigen îl articulau organic cu avionul, prea puțin om, mai mult o piesă a lui, una din piesele multiple, dar, ce-i drept, cea esențială.

În cîteva minute se pomeni la patru mii de metri. Avionul urca repede și, odată cu înălțimea, frigul începea să se simtă chiar în carlinga închisă, prima adversitate din lanțul de adversități care trebuiau învinse. Calm, dădu drumul curentului electric în filamentele costumului și așteptă adversitățile celelalte.

Cu sfera de aramă pe cap, care îl izola de lumea din afară, abia auzea zgomotul motorului. Urca pe un cer cu raza de cîțiva kilometri, păstrînd în centru Brașovul. Conturul orașului se distingea neclar pe fondul cenușiu al cîmpiei. Numai munții, cu crestele albe, acoperite de zăpadă, cu văile pline de umbre, se vedeau încă limpede desprinzîndu-se din apa neagră a pădurilor de brazi, nedesfrunzite.

Privi acul altimetrului, apoi pe ferestrele barografelor, se asigură că penițele înregistrau aceleași cifre: patru mii cinci sute, cinci mii. Avionul continua să urce repede, și merse așa, fără nici un efort vizibil, pînă la șase mii de metri. Aici, înainte ca acul altimetrului să arate oboseala mașinii, pilotul își simți mișcările moleșite.

Un val de neguri îmbrăca pămîntul într-o apă lăptoasă. După un timp nu mai văzu jos aproape nimic decît la răstimpuri cîte o sclipire scurtă, soarele răsfrînt într-un acoperiș sau într-o masă de gheață din munți. La opt mii de metri, solul pieri, și el rămase singur.

Fără să dea senzația mișcării, dar dînd-o din greu pe a trudei, avionul urca anevoie. Liniile de pe benzile barografelor, la început verticale, apoi oblice, acum marcau, orizontal, înălțimi constante, abia izbutind să se ridice,

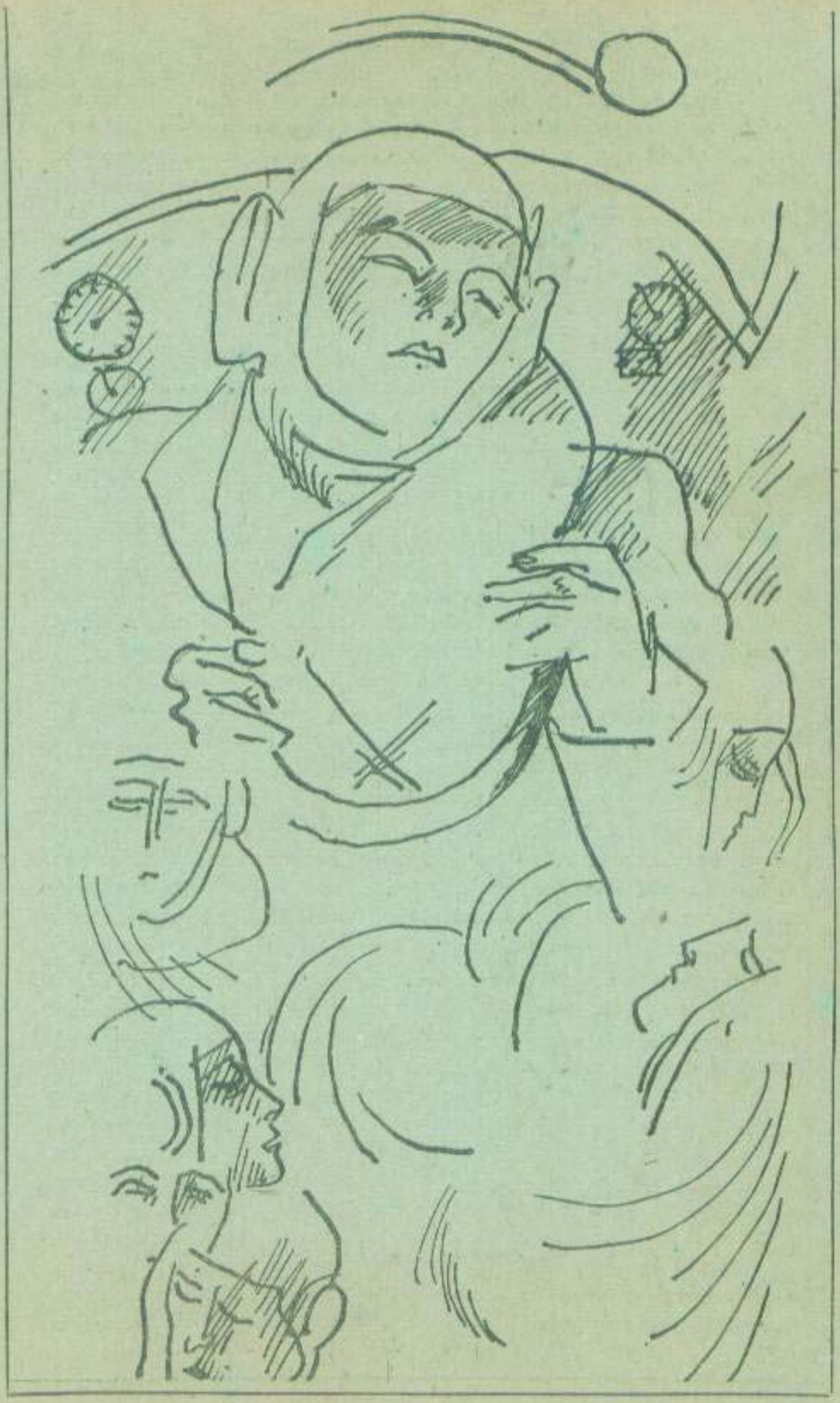

la intervale mari de timp, cu cîțiva milimetri, reprezentînd doar zeci de metri cîștigați în atmosfera ostilă.

Privind această linie orizontală, începu să simtă oboseala cum crește. Era o oboseală care părea că vine din afară; organismul lui poate simțea vidul, dincolo de ambianța artificială. La gura rezervorului cu oxigen, de unde porneau tuburile de cauciuc spre cască, văzu formîndu-se straturi groase de zăpadă; se temu, nelogic, că plămînii au să-i înghețe, dar multe temeri sînt nelogice, și judecata, cînd intervine, nu le atenuează. Se miră că putea să respire aerul pe care și-l închipuia solidificat, în cristale. Imaginea îl făcu să simtă frigul crescînd repede. Păturile fumurii de nori, cu contururile lor vagi, topite pe orizontul la fel de vag, i se părură o masă de zăpadă care îl izola de pămînt. Avu impresia că zboară într-o lume înghețată și tot atunci, cu un început de panică, văzu că soarele dispăruse. O lumină albă, opacă scălda atmosfera pustie și rece. Era o lumină a cărei sursă nu putea fi descoperită; părea că vine din jos, dinspre pămînt, răsfrîntă din marea de gheață.

Hobanele, scăldate în lumina difuză, își șterseră umbrele alungite pe aripi. Neliniștit, căută soarele de jur-împrejur, pe cerul gol. Era inexplicabil, nu-l găsea. Crezu că un dezechilibru grav, căruia se sustrăgea prin acest zbor, izolat în spațiul neutru dintre planete, schimbase drumurile aștrilor în Univers. Viră și se pomeni cu soarele în față. Îl privi uimit, fără să înțeleagă de unde apăruse, parcă îndoindu-se că era soarele într-adevăr și nu altă planetă venită să-l suplinească.

Un soare uriaș, alb, luminos, dar fără strălucire. Lumina lui parcă nu venea direct, ci răsfrîntă din masa de gheață aflată cedesubt, distribuindu-se din toate părțile egal, fiindcă hobanele tot nu făceau umbre pe aripi. Lumina aceasta îl înmărăcă pe Vladimir într-o haină străvezie, nedefinită, nematerială și, cu senzația că intră într-o baie fără temperatură, îl acoperi toropeala.

Drumul urmă, în afara conștiinței, fără să se înregistreze în memorie nici măcar mecanic. Niciodată nu-i fu cu putință să reconstituie o frîntură de senzație din acest interval nedefinit. Se regăsi cu mîna pe reostatul încălzitorului reducînd curentul electric; costumul frigea. Parcă dormise mult timp, cu ochii deschiși.

Minutarul ceasornicului de bord trecuse cu jumătate de cadran peste miezul zilei: zbura de două ore. Acul altimetrului depășise opt mii de metri și continua să urce, nesigur. Cercetă instinctiv restul aparatelor de bord, pe rînd, și îndată ce sfîrși toropeala îl cuprinse din nou ca după un efort prea mare.

La ora unu, cînd se regăsi calm în fața tabloului de bord, altimetrul trecuse de nouă mii. Îl mai despărțeau o mie și o sută de metri de vechiul record. Îl cuprinse un val de înviorare și, fiindcă o parte a efortului o depusese visînd, se hotărî să rămînă atent la rest. Își aținti ochii pe acul altimetrului. Dar la acest examen, în care timpul își păstra valoarea veche, în vreme ce spațiul și-o pierdea pe a lui, acul altimetrului nu mai înainta de loc și-l copleșea orice speranță.

Peste marea de gheață, jos, se lăsase o umbră cenușie; cerul, în schimb, era alb, și undeva, într-o direcție de nedefinit, pe cuprinsul lui se vedea soarele cu vechiul contur i avea însă altă culoare, o țesătură de vinișoare roșietice juca

în cercul lui, evoluînd dinspre centru, de unde parcă izvorau ca să se topească în extremități.

Pe măsură ce urca, abisul se umbrea mai mult. Odată apăru negru, și pilotul se temu că nu va mai găsi aerodromul, că, în loc să nimerească în cîmpia Brașovului, va nimeri în munți sau mai departe, în alt loc al lumii.

Apoi, peste umbrele negre, soarele trimise din nou în marea de gheață de jos lumina lui lăptoasă și, cu ochii împăienjeniți, pilotul iarăși uită de timp. O vreme înregistră doar altimetrul, cu conștiința redusă la o singură funcțiune, ca a barografului.

Își dădu seama, cu indiferență, că, dacă s-ar întîmpla ceva neobișnuit, n-ar fi în stare de o inițiativă, nu ar putea să înfrunte nici un neprevăzut. Robinetul celui de-al doilea rezervor de oxigen era alături; știa dinainte cu ce gesturi îl va deschide cînd aerul din primul se va sfîrși. Benzină avea de ajuns; reostatul încălzitorului era iarăși deschis la maximum, turația motorului potrivită și cu acestea nu mai trebuia să facă altceva decît să mînuiască manșa și palonierul, descriind virajul larg și visînd.

Cîtva timp visul fu plăcut. Uitase pe ceplin unde se afla; o greutate rece îi apăsa creierul. Se văzu la Issy les Moulineaux, vechii camarazi de zbor îi defilau prin față. Și după ce se scurseră toți nu-l mai părăsiră; în zgomotul înfundat al motorului, ca în cadența unui marș, făcură cortegiu în urma lui. Un glas necunoscut, din altă lume, care suna necrezut de clar, îi striga pe fiecare, și îndată cei chemați dispăreau în abis, ca să rămînă în cortegiu numai umbra lor. „Garros! Chavez!..." — îi striga glasul în sunetul motorului. „Chaput! Dorme! Terline!..."

Și alte glasuri răspundeau, dintr-o lume mai îndepărtată: „Căzuți!... Căzuți!.. Guynemer! Căzut!... Boyau, Caiffard! Căzuți!..."

Se vedea la Juvisy, cu primul instructor de zbor. „Leroy! Căzut!... La Charlemagne!..."

Se vedea la Onești, la adăpostul întunecat din marginea aerodromului, cu vechii luptători aplecați peste hărți „Nungesser! Căzut!... Lucy!... Căzut!..."

Căzuți în flăcări sau făcuți fărîme, cu aripile lovite de obuz sau cu fruntea găurită de glonț. Căzuți!

Și anii de după război... „Miss Doran! Pedelac!... Dispăruți! Moneyres! Petit!... Dispăruți!... Prust! Scott! Erwin!... Dispăruți!"

Căzuți, dispăruți, trecuți în neant... Și aici el singur în văzduhul lor pierdut, și un ac de altimetru: nouă mii trei sute... Și stă mult în acest punct, și motorul străbătînd arama căștii, pare că începe să se audă abia acum, în liniștea înghețată dintre planete. Și în sunetul motorului, parcă vorbește cineva: „Texier!... Căzut!..."

Cenușă spulberată în vînt! „Paukert!... Căzut!..."

Nu mai știa de cît timp dura zborul. Poate patru ore, după ceasornic, dar timpul măsurat de această mașinărie nu avea aceeași valoare cu timpul măsurat de conștiința lui sincopată și confuză. Banda barografului își urma drumul; ceasornicul ei o mișca ușor. Ceasornicul!... Era singura mașinărie care mergea constant; nimic nu-l tulbura. Și linia înălțimii urca încet: nouă mii trei sute cincizeci, nouă mii patru sute...

Își simți deodată umerii grei. Deodată i se păru că el poartă întreaga greutate a avionului și pe sine dublat în pilotul despersonalizat, care dormita făcînd mișcări largi în manșă. Spasmul motorului, pe care acum îl auzea limpede, ca și cînd casca de metal ar fi încercat să-l mai apere, i se păru că-i spasmul propriului său organism chinuit, al plămînului și al inimii. Respiră greu, apoi, ținînd manșa între genunchi, întinse mîna și desfăcu robinetul celui de-al doilea rezervor de oxigen. O înviorare veni în cască; se simți renăscînd — a cîta oară într-o viață, a cîta oară în zborul de astăzi? Își încordă nervii și cugetul cu conștiința că de încordarea lui depinde efortul avionului, ca al unui cal care nu sare peste obstacol dacă nu simte hotărîrea călărețului. Strînse dinții și, cu mîna înțepenită pe manșă, cu toată ființa lui încordată, rămase cu ochii înțepeniți pe acul altimetrului.

Nu se gîndea să învingă pe cineva, nici pe cel care zburase înaintea lui, nici pe Dumnezeu; să se învingă pe sine, să-și smulgă rădăcinile din pămînt. Le simțea trăgîndu-l în jos, mai îndîrjite pe măsură ce creștea înălțimea, ajunse la limita elasticității lor, gata să-l smucească înapoi, sau să se rupă, și el să se elibereze.

Cu respirația grea, cu ochii arzînd, urmări înfrigurat altimetrul: nouă mii șapte sute, nouă mii șapte sute cincizeci... Acum rămase aici; avionul nu mai urca. O clipă îl simți că se înfundă în aerul rărit; vidul era mai puternic decît motorul și decît voința pilotului. Acul altimetrului oscilă vag înapoi: nu era o impresie: avionul pierdea din înălțime, se înfunda cu aripile lui mari, în timp ce pilotul se lupta să salveze cîtimea de abis cucerit.

Îl izbi un val de descurajare, ca o rafală de vînt, și cîteva clipe rămase prostit, cu ochii pe altimetru, care nu mai cobora, dar nici nu urca, mort la nouă mii opt sute de metri și incapabil să învie. Acul mai trebuia să urce cîțiva centimetri, o mică porțiune de cadran, un centimetru pentru fiecare sută de metri, dar avionul nu se mai lupta cu sutele de metri, nici cu zecile. Spațiul se lăsa învins metru cu metru, apoi se împotrivi oricărei înălțări cît de mici.

Cu un gest de apărare, de om care se înecă, pilotul se scuturâ și, poate fără să înțeleagă gestul, fără să spere în el, împinse maneta de gaze pînă la refuz. Indicatorul de turație oscilă, trecu peste linia roșie, spre o cifră maximă, pe care pilotul refuză s-o citească.

O vibrație nouă cuprinse avionul. Sunetul se amplifica în cască, asurzitor, chinuindu-i timpanele, și durerea se muta în inimă, unde i se părea că simte rotindu-se axul motorului. I se părea că inima susținea greutatea și forța celor opt sute de cai, iar sîngele i se răspîndea, pe niște conducte sîîșiate, la articulațiile bielelor, în carter și în cilindri, ca un ulei de motor.

Dacă putea să țină jumătate de oră, treceai Privi bolnav acul altimetrului, care urca greu, la nouă mii opt sute cincizeci, la nouă mii nouă sute. Inima începu să-i ardă și, înainte de a citi pe avertizoare, înțelese că motorul, solicitat peste măsură, se încingea. Nu judecă: voia să urce, cu motorul și cu inima în flăcări, pînă la un sfîrșit, să se risipească în vînt.

Citi: nouă mii nouă sute cincizeci. Închise ochii, strînse, îi deschise și citi: nouă mii nouă sute cincizeci. Își încordă încă o dată ființa, își chemă disperat inima, nervii, creierul la încă un efort: încercă o altă poziție a manșei, cabră, avionul răspunse, își ridică botul spre cer, dar cifra rămase aceeași: nouă mii nouă sute cincizeci. Căută altceva, încă o soluție, în inimă și în creier: readuse avionul orizontal, încercă să fure din înălțime, în lung, să înșele văzduhul. Citi: nouă mii nouă sute cincizeci.

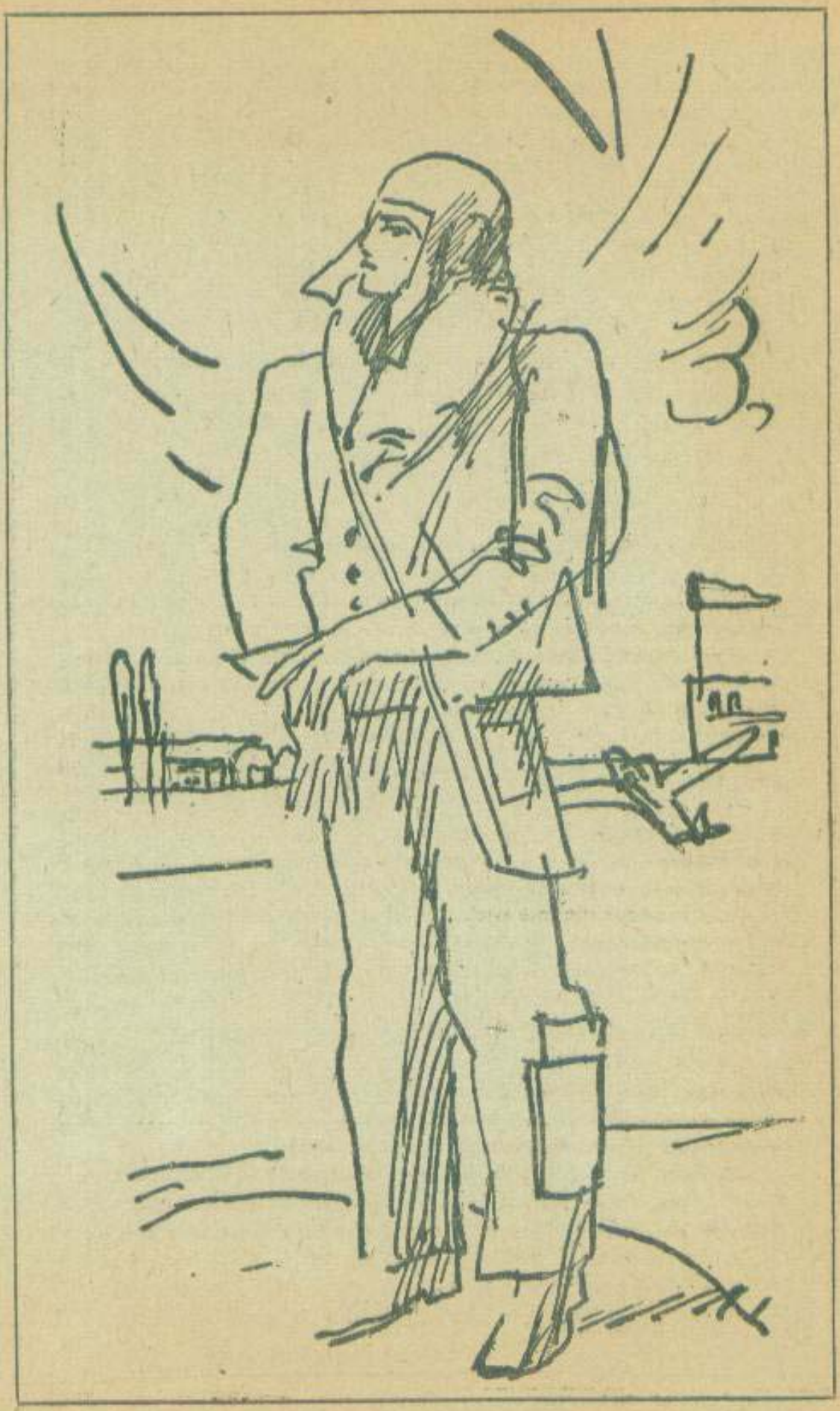

Prin ferestrele barografelor vedea penița alunecînd orizontal. Își simți inima arzînd și fruntea înghețată, cu broboane mari de sudoare rece alunecînd sub cască. Stătu încremenit, fără gînduri, cu amîndouă mîinile înțepenite pe manșă. Nu-i rămase decît să citească altimetru și citi, citi, simțind că piere sau că înnebunește. Citi: nouă mii nouă sute cincizeci.

O flacără îi jucă în față; capsula avertizorului de incendiu sări; sub geamul rotund, becul roșu de alarmă începu să oscileze. În tremurul lui, pilotul nu văzu motorul, ci inima sa, arzînd. Și inima îi arse, dureros, șfîrîind, pînă ce se mistui. Atunci, halucinînd, descoperi în geamul roșu, în locul inimii sale arse, doi ochi pîlpîind; nu-i recunoștea, nu știa ai cui sînt, ai unei ființe visate și neatinse, pentru care poate se născuse, dar pe care n-o întîlnise și acum era pierdută în infinituri.

Nu dură mult; își simți inima de cenușă. Își trăda avionul, care se mai lupta încă să urce; trase maneta de gaze. Motorul tăcu, brusc; din clipa aceea se despărțiră definitiv. Îi era indiferent că mai aveau de făcut împreună un drum pînă la pămînt. Dacă voia să ajungă jos, trebuia să-i supravegheze căderea. Nu voia să ajungă el. Trebuia să salveze avionul — nu valoarea lui, care îi aparținea, ci ideea.

Cobori încet, dar acele barografelor acum lăsau în urmă o linie verticală vie, tăind parcă în inima lui, ca un cuțit, acolo unde focul mai frigea, chinuit de trepidația motorului. Și în unghiul făcut de cele două linii, cea verticală, a renunțării, și cea orizontală, a zădărniciei, își vedea frînt destinul.

Urechile începură să-l doară. În vîjîitul lor auzea vechile glasuri, și apelul urma. Fiecare nume era parcă o mustrare: „Grenedau! Căzut!... Hamilton! Dispărut!..." Căzuți în Atlantic, în Mediterană, și spiritul lor răspîndit în vînt... „Guerin, Saint Roman! Căzuți!..." Văzu munții, albi, ieșind din neguri. Pe platouri poate urcau acum schiori, băieți și fete, tineri chiuind. Îi vedea. Vedea cabanele acoperite de ninsoare, se regăsea în pragurile lor întroienite, privea pe ferestrele mici focul din sobă, jucînd pe bîrnele afumate, și băieții rezemați de pereți, și fetele strînse în fața focului, pe dușumea, cu genunchii în brațe și cu bărbia pe genunchi.

Respiră adînc. Orașul apăru dedesubt, străzile se vedeau mai albe între casele cenușii, și pe străzi își închipuia oamenii mergînd. Îi vedea. Vedea vitrinele magazinelor strălucind. Vedea în ferestrele cafenelelor oameni aplecați peste mese, înfierbîntați, discutînd, fără să știe cîți semeni mor în clipa aceasta, cîți se nasc și cîte se întîmplă în Univers. La cofetării vedea acum, la ora ceaiului monden, femei cu voaleta ridicată de pe buze, fumînd, slobozind fumul pe nări, fără să știe gîndurile cîtor bărbați se împletesc în fumul lor.

Cobora și nu era de loc mai mic decît toți acești oameni, un oraș, zece orașe, toate orașele, toți oamenii, care continuau să trăiască, fără a încerca să-și descifreze destinul. Se simțea bine, era împăcat. „Coli! Med Cal! Minchin!..." — îi suna glasul în urechi. „Căzuți!... Dispăruți!..."

Cortegiul lor nu se termina. Căzuți, dispăruți, praf și cenușă. Avea să cadă și el odată; nu-i venise rîndul. Toți care vor să facă mai mult, trebuie poate să cadă, într-un fel sau în altul, și dacă nu cad, poate n-au făcut destul.

Ajunse jos odată cu primii fulgi de zăpadă.

Îi privi nedumerit.

Veneau de sus, și el venea de dessupra lor.

MARJORIE KINNAN RAWLINGS

mama mea va veni la vară

În toamna aceea, subiectul pe care mă pregăteam tocmai să-l scriu mergea greu și simțeam nevoia să fiu singură, să mă duc la munte, să respir aerul întremător, care mă va lecui poate și de paludismul contractat în cursul lungilor mele șederi la tropice. De aceea m-am dus în Carolina de Sud și am închiriat o cabană aparținînd unui orfelinat pe care îl cunoșteam, situată la cîteva sute de metri de instituție. Sub farmecul amintirilor pe care mi le trezea această regiune în octombrie, cu snopii de porumb, dovleci și nucii ei, mă cuprinse o nostalgie dureroasă. Am regăsit toate astea așa cum le lăsasem cu ani în urmă.

Cînd m-am instalat în căsuță, am rugat pe cei de la orfelinat să-mi trimită pe cineva care să-mi spargă lemne pentru foc. Într-o zi, pe la sfîrșitul după-amiezii, un zgomot ușor mă făcu să tresar și să-mi ridic ochii de pe mașina mea de scris. Un băiețel stătea în pragul ușii. Credinciosul meu cîine, un pointer, nu lătrase ca să mă prevină. Copilul, care părea să aibă vreo zece ani, era prea mic și slab pentru vîrsta lui. Purta o salopetă, o cămașă ruptă și era descult.

— Pot să vă sparg cîteva lemne azi, spuse el.

— Tu-ul? Dar ești prea mic!

— Asta n-are nici o importanță. Sînt băieți mari care nu se pricep de loc să spargă lemne. Eu fac de multă vreme treaba asta la orfelinat.

— Foarte bine! Uite toporul. Vom vedea de ce ești în stare.

După aceea m-am așezat din nou la mașina de scris și mi-am reluat lucrul. Loviturile ritmate și regulate nu mă deranjau mai mult decît zgomotul ploii, și pînă la urmă uitai de copil. Trecuse probabil vreun ceas și jumătate cînd îi auzii pașii.

— Acum trebuie să mă duc la masă. Mîine pot veni iar.

I-am propus să-i plătesc imediat, gîndindu-mă că va trebui probabil să-i rog pe cei de la orfelinat să-mi trimită un băiat mai mare. Am mers împreună în spatele casei, unde se ridica o stivă mare de lemne groase, bine spintecate.

— Dar ai lucrat ca un bărbat! Și ai stivuit o grămadă de butuci!

Privii copilul sau mai degrabă îl văzui pentru prima oară. Părul lui avea culoarea știuletului de porumb uscat, iar ochii te făceau să te gîndești la un cer de munte cînd anunță ploaia... gri cu nuanțe minunate de albastru. I-am dat o monedă, spunîndu-i:

— Poți veni mîine după masă. Și-ți mulțumesc mult.

Privirea lui s-a plimbat de la mine la bani; părea că vrea să-mi spună ceva, dar nu se hotărî și în cele din urmă plecă. A doua zi, în zori, fui trezită de zgomotul toporului, dar și de astă dată ritmul era atît de egal încît adormii din nou. Cînd mă sculai, nu mai era nimeni. Am găsit o grămăjoară de surcele bine aran-

jate. Copilul reveni după școală și lucră pînă la ora la care trebuia să se înapoieze la orfelinat. Îl chema Jerry și trăia la orfelinat de la vîrsta de patru ani. Nu-mi era greu să mi-l închipui cum arăta cînd sosise la orfelinat, cu aceiași ochi gri-albaștri, cu privirea serioasă și același... cum să spun? aer de independență. Nu, cuvîntul care îmi veni imediat în minte fu „onestitate", da, din toată făptura lui se degaja un aer de onestitate. Iar atitudinea lui trăda mult curaj, ba chiar mai mult decît aceasta, un fel de loialitate.

Într-o zi, coada toporului se rupse. Jerry îmi spuse că o va repara la atelierul de tîmplărie al orfelinatului. M-am dus să iau bani ca să-i plătesc, dar el refuză.

— Eu o să plătesc. Doar eu am rupt-o; n-am fost atent cînd am spart lemnele.

— Nu poți lovi cu toporul totdeauna unde trebuie, i-am spus eu. Nimeni n-ar putea. Coada avea un defect.

Numai atunci Jerry primi banii. El își asuma în întregime consecințele neîndemînării lui. Acceptase, în deplină libertate, să-și îndeplinească lucrul cu grijă. Cînd nu reușea, își recunoștea vina fără să înșele.

Copilul avu apoi față de mine atenții încîntătoare, gesturi dintr-acelea care trădează o inimă generoasă și care nu se învață, pentru că sînt naturale și spontane.

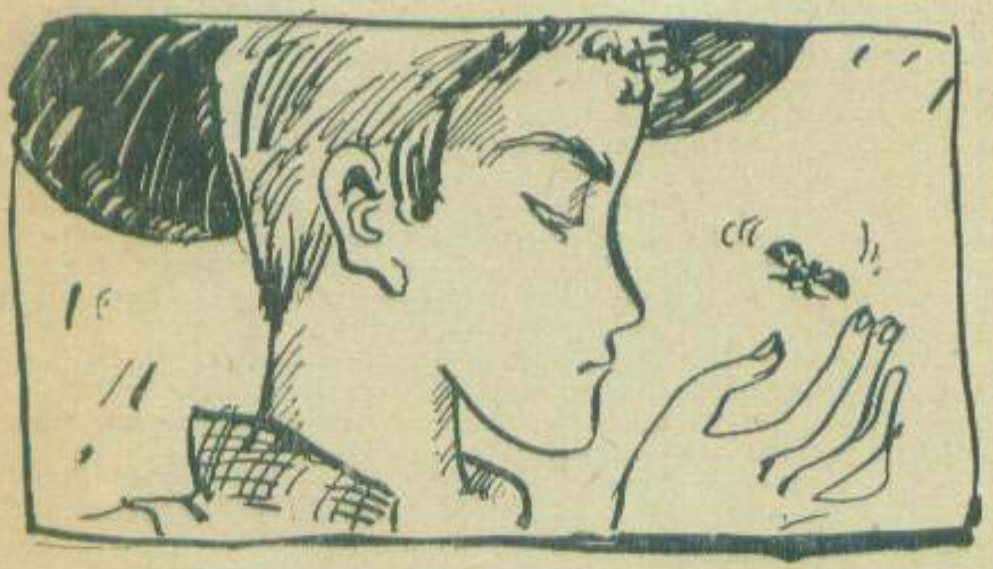

Descoperind, lîngă cămin, o firidă, pe care eu n-o observasem, se hotărî singur să așeze în ea buturugi ca să am astfel totdeauna lemne uscate dacă vremea s-ar schimba pe neașteptate, iar eu aș vrea să fac focul. Pe drumul desfundat care ducea la mine, Jerry zări un belovan care se clătina, lărgi gaura ca să-l întărească. Gestul lui era cu atît mai drăguț cu cît el nici nu umbla pe cărarea aceea, ci pe scurtătură.

Dar cînd am încercat prin daruri mici — dulciuri sau un măr — să-i răsplătesc drăgălășeniile, îmi dădui seama că el nu deschidea niciodată gura. Poate că n-avusese niciodată obicelul să spună „mulțumesc." Acum se mărgini să-și privească darul, apoi pe mine, și atunci mi se păru că se ridică o perdea, care-mi descoperă și mai profund fîntîna limpede a privirii lui. Sub granitul aspru al voinței lui descoperiv recunoștință și afecțiune.

— E de la sine înțeles că se împrieteni cu Pat, cîinele meu. O ciudată comuniune se înfiripă uneori între un copil și un cîine. Poate că au aceeași sinceritate, același fel de înțelepciune. Această legătură este greu de explicat, dar există totuși.

Fui nevoită să lipsesc două zile și lăsai cîinele în paza lui Jerry. Ceața care se lăsase făcea ca trecerea prin defileu să devină foarte periculoasă și nu m-am

înapoiat la cabană decît luni după prînz. Cîinele fusese hrănit şi îngrijit chiar în dimineaţa aceea. Jerry sosi la începutul după-amiezii, părînd foarte îngrijorat.

— Directorul a spus că nimeni n-ar risca să conducă pe o ceaţă ca asta. Am venit ieri seara şi nu eraţi acasă, aşa că azi dimineaţă i-am adus lui Pat ceva din gustarea mea. N-am vrut să i se întîmple ceva.

I-am mulţumit, dîndu-i un dolar. L-a privit şi a plecat. Dar în aceeaşi seară veni să bată la uşa mea.

— Intră, Jerry, dacă totuşi ai voie să întîrzii atît de mult.

— I-e-am spus — dar poate că nu-i adevărat — că am simţit că vreţi să mă vedeţi, îmi spuse el.

— Dar bineînţeles că-i adevărat, i-am răspuns eu, spre marea lui uşurare. Mi-ar plăcea să ştiu cum te-ai descurcat cu Pat. S-a aşezat lîngă mine, la colţul vetrei şi mi-a povestit despre cele două zile pe care le-a petrecut împreună cu Pat. Cîinele veni să se culce la picioarele lui şi mi s-a părut că-i mai fericit decît cu mine.

— Pat a rămas tot timpul lîngă mine, afară doar cînd s-a dus să alerge prin dafini. Este pe acolo un loc unde iarba e mai înaltă. M-am culcat în ea să nu mă vadă. Îl auzeam cum mă caută. Cînd m-a găsit, a început să fugă ca un nebun în jurul meu.

Priveam amîndoi focul.

— E o buturugă de măr, îmi spuse el, ăsta-i cel mai bun lemn de foc.

Stăteam foarte aproape unul de altul, şi copilul simţi deodată o nevoie irezistibilă de a vorbi.

— Semănaţi puţin cu mama mea, mai ales aşa cum stăm acum în întuneric, lîngă foc.

— Dar, Jerry, n-aveai decît patru ani cînd ai venit la orfelinat! Îţi mai aduci aminte de mama ta după atîta vreme?

— Locuieşte la Mannville, spuse el.

Nu ştiu de ce, dar fui foarte puternic tulburată aflînd că mama lui Jerry mai trăieşte încă. Apoi am înţeles ce simţeam: eram profund indignată la gîndul că o femeie era în stare să plece abandonîndu-şi copilul, mai ales un băieţel ca acesta. Ce fel de mamă era aceea care nu ardea de dorinţa să ţină în braţele ei trupşorul ăsta slăbuţ, născut din propria-i carne?

— Ţi-ai văzut mama în ultimul timp? îl întrebai eu pe Jerry.

— O văd în toate verile. Trimite să mă ia.

Îmi venea să strig: „Dar de ce nu eşti împreună cu ea? Cum te poate lăsa să pleci?"

— De cîte ori poate, continuă el, vine de la Mannville să mă vadă. Dar acum n-are de lucru.

În lumina focului din vatră, faţa lui strălucea.

— Voia să-mi dăruiască un căţeluş.

Dar la orfelinat n-aveam voie să ţinem animale. Vă amintiţi costumul care l-am avut duminica trecută? spuse el cu ton mîndru. Ea mi l-a trimis de Anul nou. Iar de Anul nou celălalt mi-a dăruit patine cu rotile, adăugă el, scoţînd un oftat lung numai amintindu-şi de acest lucru. Le împrumut celorlalţi băieţi, dar ei au grijă să nu le strice.

Aşadar, maică-sa nu-l uitase cu totul. De ce-l părăsise atunci dacă nu sărăcia o îndemnase să facă acest lucru?

— Cu dolarul pe care mi l-aţi dat fiindcă m-am ocupat de Pat, vreau să-i ofer o pereche de mănuşi.

O uram pe femeia aceea. O fi fost sau nu mizeria de vină, dar mai există şi o altă hrană afară de pîine. Sufletul se poate prăpădi tot atît de repede ca şi trupul. Copilul o să-şi cheltuiască dolarul cumpărîndu-i mănuşi, iar ea, care locuia la Mannville, se mulţumea să-i trimită patine.

Jerry adăugă:

— Îi plac mănuşile albe. Credeţi că o să-mi ajungă un dolar?

— Cred că da.

N-am mai vorbit niciodată despre mama sa. Jerry avea o mamă, bună sau rea, şi gîndul acesta mă făcea să uit puţin durerea pe care o simţeam pentru el. Nu era singur. Şi apoi, la urma urmelor, toate astea nu mă priveau.

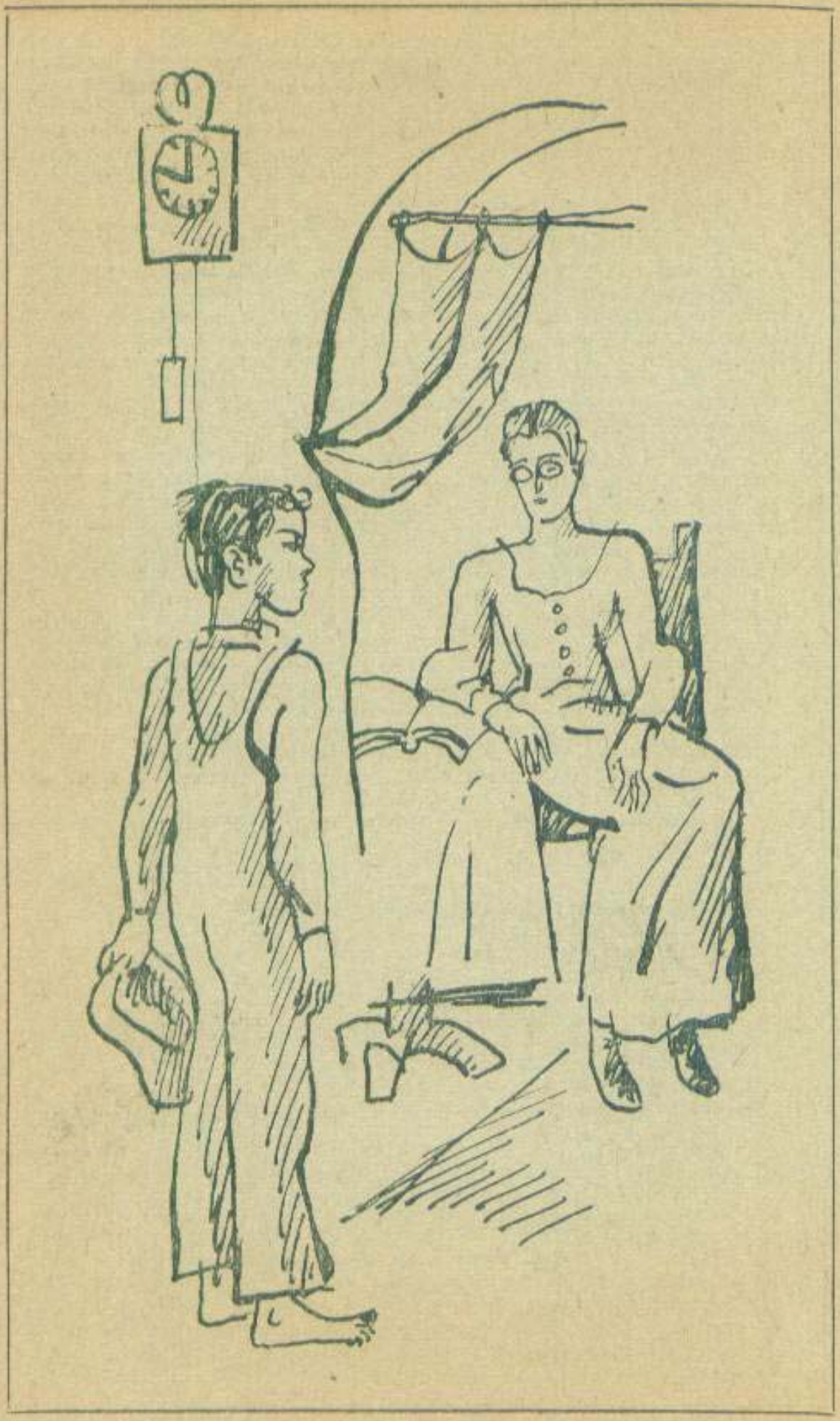

Jerry venea în fiecare zi să spargă lemne și să facă alte mici lucruri utile. Vremea se răcise și-l poftearn deseori să intre în casă. Se întindea pe jos, în fața focului, ținîndu-l pe Pat de gît, și amîndoi picoteau liniștit, așteptînd ca eu să-mi termin lucrul. Și se întîmpla, de asemenea, să alerge printre dafini la fel de fericiți și unul, și altul. Băiețașul îmi aducea frunze de arțar pătate cu rugina toamnei și crengi de castan cu frunze de un galben strălucitor.

Sosi și ziua plecării mele.

— Am apreciat mult amabilitatea ta, îi spusei lui Jerry. Și eu, și Pat o să-ți ducem lipsa. Plec mîine. El nu-mi răspunse și se îndepărtă fără un cuvînt. A doua zi îl așteptai, dar nu veni. Spre seară mă oprii în fața orfelinatului ca să-i predau doamnei Clark cheia casei.

— Mi-ar plăcea să-i spun la revedere și lui Jerry. Îl puteți chema? o întrebai.

— Nu știu unde e, îmi răspunse ea, mi-e teamă că nu se simte bine. N-a mîncat nimic la masă. Unul din colegii lui l-a văzut urcînd spre dumbrava de dafini.

Mă simțeam aproape ușurată: plecarea mea va fi fără complicații dacă nu-mi luam rămas bun de la Jerry.

— Voiam să vă vorbesc și despre mama lui, adăugai, despre cauza care face ca ei să fie aici, dar sînt mult mai grăbită decît prevăzusem. Poftim banii. Aș fi mulțumită să-i cumpărați cadouri pentru Anul nou și pentru ziua lui de naștere. Ar fi preferabil să i le cumpărați dv., căci eu aș risca să-i dăruiesc ceva care a mai avut. Patine...

Bătrîna domnișoară clipi iute, ca și cum i-ar fi intrat ceva în ochi.

— Știți, spuse ea, zici patinele n-ar fi de nici un folos.

Prostia ei mă enerva.

— Nu asta am vrut să spun, ci că n-aș vrea să-i fac aceleași daruri ca și maică-sa. Dacă n-aș fi știut că i-a și trimis patine cu rotile, aș fi putut foarte bine să-i cumpăr o pereche.

Ea mă privi cu insistență.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți, zise ea. Jerry n-are mamă. Și nici patine.

Traducere de PAUL B. MARIAN

Ilustrațiile: N. HILOHI

SABAHATIN ALI

fuga

Doi jandarmi îl ducea pe Idris.

Acesta nu putea călca pe tălpi. Jandarmii îl bătuseră crunt. Idris încerca să păşească, sărind ba pe un picior, ba pe celălalt.

În cele din urmă mărturisise că el a pătruns în moscheea satului Imamköy, în timpul slujbei de Bairam, jefuindu-i pe cei aflaţi la rugăciune.

Dar el habar n-avea de aşa ceva...

Ce să facă?... Bătaia... Ea te face să spui orice.

Va primi cel puţin 7 ani.

Sărea ba pe un picior, ba pe celălalt; cînd se poticnea de cîte o piatră, unul dintre jandarmi îl apuca de braţ.

După ce au mai mers o bucată, i-au dat şi lui o ţigară...

De fapt, nici ei nu erau oameni răi... Dar ce să facă? Datoria... ofiţerul le ordonase răspicat: „Dacă nu mi-aduceţi făptaşul, să nu-mi mai apăreţi în ochi" Cel care jefuise satul o ştersese mai demult. Şi totuşi, la urma urmelor, trebuia găsit un făptaş.

Idris umbla haihui pe aici de mai mulţi ani, încurcîndu-se cu tot felul de nimicuri.

Odată a fost prins vînzînd foiţă de ţigară şi pietre de brichetă.

Ţăranii se cam plîngeau de el. Chiar din primul moment, şi cei care mai cinsteau memoria tatălui său, pe vremuri imam al satului, ar fi dorit ca el să dispară din sat.

Atîta vreme cît Idris va rămîne pe-acolo, piciorul jandarmului va fi nelipsit.

De aceea, cînd jandarmii l-au prins pe Idris, primarul şi băcanul satului au spus că l-ar fi văzut mergînd înspre Imamköy, cu o zi înainte de faptă...

Asta era de ajuns. Jandarmii l-au determinat să recunoască...

Idris a povestit cum a jefuit în timpul slujbei de Bairam...

Acum mergea la Imamköy.

Idris căzuse pe gînduri.

În clipa aceea nu-i era mintea nici la bătaie, nici la cei şapte ani pe care urma să-i primească. Îl frămînta cu totul altceva.

Un gînd mai dureros decît bătaia ori închisoarea.

Capul lui, neobişnuit să gîndească mult, căuta o soluţie, dar n-o găsea; supărarea i se vedea pe faţă.

Gîndea la un singur lucru:

Cînd mîncase bătaie, Idris spusese că el a jefuit satul. Nu era îndeajuns. Trebuiau dovezi. Unde a pus banii, ceasurile de argint.

Ce bani? Ce ceasuri de argint?... De fapt, ce furase?... Dar a trebuit să vorbească. Bastonul, patul armei, călciiul erau de nesuportat. Creierul îi zvîcnea de parcă da să iasă din cap: ce să zică?

E uşor să spui: „Eu am furat la Imamköy...", dar e greu să scoţi banii şi ceasurile de argint...

Chiar foarte greu.

Bastoanele, călciiele, patul armei îl măcinaseră. Gata să leşine. Văzuse negru în faţa ochilor. Şi-a ridicat încet mîna şi a zis: „Mărturisesc..."

Jandarmii îl lăsară în pace. L-au stropit cu apă. I-au dat şi-o ţigară. Atunci Idris a rostit primul nume ce i-a trecut prin minte.

„Banii sînt la Suleyman Aga, cafegiul din Imamköy"

Nu-l mai băturâ. În acea clipă Idris era torturat de ideea bătăii. Dar cînd porniră spre Imamköy mintea a început să-i meargă spre altele. Şi-a zis: „A păţit-o bietul Suleyman Aga".

Suleyman era unicul care-l ajuta atît în satul său cît şi în Imamköy. Îl lăsa să doarmă în cafeneaua lui, îi mai dădea cîte un sfat.

De unde îi venise în minte tocmai numele bietului om?

Acum jandarmii se vor năpusti asupra bătrînului şi-l vor bate pînă la sînge.

Suleyman Aga o să zică: „Nu ştiu nimic". O se să jure pe lumina ochilor, dar tot o să mănînce bătaie. Cu o voce tremurîndă o să-i implore, încercînd, să explice, se va ghemui, dar degeaba.

Parcă vedea lacrimile ce se prelingeau pe barba albă a bătrînului.

Parcă vedea doi ochi bulbucaţi de sub sprîncene albe fixîndu-l: „Îţi place Idris, ce-ai făcut?"

A oftat ca atunci cînd patul armei i-a lovit mijlocul.

Unul dintre jandarmi l-a privit pe sub sprîncene, apoi i-a întins o ţigară...

Idris apucînd ţigara cu mîinile înlănţuite, a dus-o la gură. A tras din ţigară cu nesaţ.

Au mers cinci-zece paşi...

Ţigara i-a căzut din gură...

A — ah... Nu putea să facă asta...

În faţă se zărea Imamköy...

Doi-trei copaci uscaţi, cîteva case de lut... Cinci-zece copii goi...

Încă o sută de paşi... şi intrau în sat... Şi Suleyman Aga...

Idris a privit jur-împrejur... În dreapta şoselei, tufişuri. I-a privit pe jandarmi: mergeau cu arma în mînă.

A sărit în şanţ, a căzut, s-a ridicat şi a alergat spre tufişuri. Jandarmii şi-au încărcat armele, s-au auzit două detunături...

Un scurt vîjîit în aer şi Idris a rămas ţintuit locului.

Jandarmii au alergat spre el. O şuviţă subţire de sînge i se prelingea din gură. Şi-a deschis ochii. A vorbit: „Suleyman Aga n-are nici o vină..." Capul i-a căzut într-o parte. Un val de sînge a zvîcnit. Iar a deschis ochii şi-a zis: „...Nici eu..."

S-a încordat din tot corpul fără să-şi mai închidă ochii. A rămas ţeapăn.

În româneşte de MELIKE ROMAN

JOHAN BOJER

lumina

fragment din volumul PĂSĂRILE ALBE

Rembrandt van Ryn s-a întors acasă seara tîrziu. Petrecuse cu prietenii. Dar, ca de obicei, cîteva ceasuri i-au fost de ajuns pentru odihnă; a doua zi dimineața, devreme, era în atelierul său și desena lumina, aruncînd din cînd în cînd o privire spre fereastră, ca în așteptarea aurorii. „Nu se trezește încă? se întrebă el. Cînd m-am întors aseară și chiar azi dimineață părea să doarmă. Dar n-are puterea mea".

Soarele se ivi curînd; lucra în fața șevaletului, cînd o auzi pe tînăra-i soție, Saskia, dojenindu-și, într-o cameră de jos, pe vreuna dintre servitoare.

„Va să zică, într-o astfel de dispoziție s-a sculat" — își zise. Apoi își depărtă capul pentru a se putea uita la tablou și se gîndi: „Poate că are dreptate cînd spune că nu stau destul pe-acasă cu ea".

Ca și cînd i s-ar fi umplut pensula de amărăciune, o aruncă și începu să se plimbe fluierînd, ca pentru a mai prinde curaj. Astă sfîrși ca de obicei... în fața portretului soției sale, pe care-l pictase a doua zi după căsătorie. Chipul ei minunat, umbrit de pălăria de soare, era aici; îl privea și o privea și el; și amîndoi surîdeau la amintirea caldelor sărutări de atunci.

O astfel de amintire dă curaj; Rembrandt își reluă lucrul. Iată că ușa se deschide și intră bătrînul doctor Erasmus, încovoiat, cu obrajii scofîlciți, purta un guler de blană, deși anotimpul nu se răcise și tușea într-una.

Rembrandt îi strînse mîna și-și reluă lucrul.

Doctorul Erasmus se așeză, se plînse de gută și de tuse. Trupul îi era plin de toxine; cu toate spălăturile și cu toată luarea de sînge, sănătatea nu-i mergea mai bine, dimpotrivă.

— Iată ceva supărător, zise Rembrandt, închizînd un ochi, ca pentru a concentra subpleoapele mănunchiul cîtorva raze de soare.

Doctorul Erasmus vorbi apoi despre filozofie. Era vremea să se gîndească la moarte; se întreba dacă sufletul va mai avea într-adevăr o viață conștientă. În fața tabloului său, Rembrandt fredona și se gîndea că discuția despre așa ceva n-avea nici o însemnătate.

— Ce spui, tinere! N-are importanță să știm dacă sîntem nemuritori ori nu? Rembrandt depărtă din nou capul spre a-și privi tabloul și răspunse:

— Nu doresc decît cîțiva ani, vreme în care să realizez cîteva bucăți bune.

— Cîțiva ani! Ce înseamnă ei față de eternitate, tinere!

— Cred că și o zi e mult, spuse tînărul maestru.

— Eh, o zi! Și eu am făcut opere mari și am dobîndit glorie. Dar ce importanță mai au astea cînd moartea bate la ușă!

— Fii bun și treci pe celălalt scaun, că ședi în lumină, îi zise Rembrandt. Doctorul Erasmus se așeză pe alt scaun și-l privi îndelung pe pictor. Rembrandt n-avea încă treizeci de ani și era foarte celebru, pizmuit și aclamat, plin de elan, desfășurîndu-și geniul într-o muncă dîrză. Trăind fără grijă, ca un fluture în lumină, fără să se gîndească că într-o zi vine și apusul soarelui. Părea firesc să nu se gîndească la moarte.

— Tinere, îi zise doctorul Erasmus, am venit să-ți vorbesc serios. Fă-mi plăcerea și fii rezonabil atîta vreme cît fericirea mai strălucește deasupra ta.

— Nu sînt rezonabil? îl întrebă Rembrandt întorcînd o privire surîzătoare spre bătrîn.

— Ești foarte rezonabil, tinere. Știu că ai încasat ieri o mare sumă de bani, de aceea am venit azi aici.

— Vrei să ți-o împrumut pe toată?

— Fă-mi plăcerea și plătește-ți ratele la casă. Aș fi nefericit dacă într-o zi ți s-ar întîmpla vreo nenorocire.

— Ai dreptate, zise Rembrandt. Banii sînt aici, în ladă. Ia din ei și plătește cît dorești.

Își examină apoi tabloul și surise de plăcere.

Bătrînul tuși, se liniști și-l întrebă:

— Spune-mi, de ce nu pui deoparte cîte ceva din aurul acesta care curge la tine?

— Dar o fac, răspunse maestrul.

— Hai, nu rîde de tine... Îți spun că n-ai dreptul să-ți hazardezi viitorul. Ai o casă minunată, grandioasă...

— Nu fac cinste casei mele? Acum cîteva zile am cumpărat o colecție de vaze care vor fi de efect în salon.

Bătrînul era cît pe-aci să plîngă.

— Numai din pură vanitate cheltuiești atîta pentru casa ta.

Rembrandt rise.

— Nu locuiesc singur aici. Tu nu ești căsătorit... Iată problema!

— Dar baza acestei fericiri conjugale?

— Iat-o! zise Rembrandt rizînd și întinzînd pensula spre bătrîn.

Savantul suspină, iar maestrul își reluă lucrul. Era în picioare, sigur pe sine, își realiza opera surizînd la gîndul vorbăriei amare a celor care nu puteau înțelege că puterea lui era nemărginită și că-și împodobea casa ca un templu pentru că în afară de el o mai locuia cineva.

Doctorul Erasmus se ridică de pe scaun cu greutate.

— Putem merge împreună, după-masă, să plătim ratele, zise el. E timpul, fiindcă ești în întîrziere cu patru termene. Abia atunci fu atent la noul tablou, lăsă puțin capul pe spate și privi.

— Maestre Rembrandt... de ce nu vrei să dezvălui secretul acestei lumini?

— Există vreun secret?

— Stai! Toți pictorii Olandei sînt verzi de gelozie și nici unul nu reușește să te imite. Ești acuzat pînă și de vrăjitorie. Într-adevăr... ți-ai vîndut sufletul?

— Da, răspunse maestrul, continuînd să picteze. Spune-le că n-au decît să și-l vîndă și ei și vor reuși.

Doctorul Erasmus surise, puse mîinile la spate, depărtă puțin capul și-l privi pe maestru.

— Cred că înțeleg, zise el.

— Într-adevăr... amestec culorile.

— Dar cine nu amestecă culorile? Nu, tinere, secretul e... că în sufletul tău sălășluiește un soare. Pensula ta nu e decît o fereastră. N-am dreptate?

Maestrul Rembrandt își privi tabloul cu capul ușor aplecat, fredonînd printre dinți.

— Ei bine, vom merge împreună după-masă să plătim casa, zise el.

Doctorul Erasmus îl înțelese și plecă.

„Nu știu ce soare ar putea fi în sufletul meu — se gîndi Rembrandt. Ce vorbăreți, savanții aceștia!"

După o clipă, dîndu-și seama că lucrul se desfășura excepțional de bine, îl cuprinse, ca de obicei, dorința să-și caute soția și să i-o spună. Dar își aminti că de data aceasta va fi mai greu, ar fi trebuit să se întîmple ceva. „Un soare în sufletul meu..." — repetă el, iar bătrînul i se păru atît de comic încît izbucni în rîs.

Își aminti de ceva. Era pe cînd nu se logodise încă cu Saskia; se plimbau afară din oraș. Dintr-o dată îi veni gîndul să se ascundă. Alergă spre pădure, Saskia după el, strigînd: „Rembrandt, de ce faci așa? Rembrandt, Rembrandt!" Se ghemui în dosul unui tufiș și o privea venind, neliniștită, căutîndu-l. O văzu atunci

scăldată în soare, proiectată pe un nor, inundată de aurul bogăției ei. Stătea în lumina aurie, căutîndu-l, chemîndu-l. Doamne, cît era de frumoasă! Niciodată nu văzuse o lumină atît de minunată, pe nici o făptură, dar să reproduci această lumină pe pînză, asta era cu totul altceva.

Dintr-o dată ușa se deschise; Saskia intră. Dintr-o aruncătură de ochi observă că venise cu o sticlă și un pahar pe o tavă.

— Trebuie că ți-e gîtul uscat azi, zise ea și-i turnă în pahar vin de Rin.

— Ești de neasemuit, Saskia...

Se priviră; ea încercă să-și ascundă supărarea, știind că el va fi încîntat de asta. O clipă se priviră în picioare. El îi luă tava din mîini și se așezară pe o banchetă.

— Stai aici, vreau să-ți spun ceva. M-am gîndit că... m-am gîndit că nimeni n-are o soție la fel cu tine.

— Taci... nu crezi tu însuți ce spui.

— Apoi, mai vreau să-ți spun că nu există bărbat să se gîndească atît de mult la soția lui ca Rembrandt van Ryn.

— Te cred, mai ales cînd petreci toată noaptea aiurea. Demonstrezi astfel că prietenii sînt pentru tine cu totul altceva decît soția.

— ...și în al treilea rînd, vreau să te întreb dacă ai dori să fiu altfel decît sînt?

Ea nu știu ce să răspundă. Îi aruncă o privire piezișă și-l mîngîie în ascuns.

— În al patrulea rînd, aș dori să știu ce crezi despre mine cînd nu sînt aici?

Ea ridică privirea spre el.

— Cînd nu ești aici? Îți închipui, într-adevăr, că-mi pierd timpul să te imaginez și cînd ești plecat? Nu, am altceva de făcut.

— Spune-mi sincer, cum mă vezi cînd ești singură?

— De ce vrei să știi?

— Fiindcă, iată... m-am gîndit că aș vrea să-mi fac un portret așa cum mă vezi tu, făcîndu-mi de lucru pe aici.

— Ce ciudat ești!

Privirea ei se pierdu, se reculese apoi; n-ar fi vrut să facă o asemenea destăinuire acum, cînd mai avea o mică răfuială cu el. Cu ochii surîzînd, privind spre fereastră, reuși să spună:

— Îți amintești de ziua cînd a venit la noi Israel să ne pună sechestru? Ședeai la masă și, ridicînd paharul și închinînd în sănătatea lui, într-adevăr l-ai alungat.

— Așa mă vezi, draga mea?

Saskia roși puțin, îl mîngîie pe păr și nu-i răspunse.

Se făcu liniște. Ea-și uitase mîna în părul lui.

— Ah, zise Rembrandt și încercă să se vadă cu ochii ei, vesel, nepăsător, dînd pe ușă afară, cu paharul ridicat, toate grijile.

— Aș vrea să știu, tu cum vă vezi? îl întrebă Saskia după o clipă. Adevărul e că tu mă uiți îndată ce ieși pe ușă.

Rembrandt van Ryn se depărtă de ea pentru a o îmbrățișa cu privirea.

— Cum? clipi din ochi. Da... cred că adesea te văd șezînd pe genunchii mei, iertîndu-mă de vreo escapadă.

— Deci numai cînd faci prostii ai nevoie de mine.

— Cîteodată te văd căutîndu-mă în pădure, crezînd că m-aș fi rătăcit.

Cu capul plecat, Saskia părea că ascultă o muzică.

— Și apoi? întrebă ea după o clipă.

— Apoi... dacă ți-aș spune tot, ai ține capul și mai tantos. Mai bine să găsim ceva amuzant. Deci să ne pictăm împreună, așa cum fiecare îl vede pe celălalt?

— Oh, nu!

— Cum nu? Coboară și te îmbracă cu ce ai mai frumos.

— Nu, n-am timp acum. Am trei oale pe foc, trebuie să supraveghez personalul.

REMBRANDT: Saskia cu pălărie de paie

— Lasă oalele să se ardă cît or pofti. Cred că va fi un tablou cum nu există altul. Du-te! Mă furnică prin degete de dorința de a începe.

Saskia știa că toate împotrivirile sînt zadarnice cînd era pus pe astfel de fapte. Ea se sculă suspinînd și se grăbi să iasă.

Rembrandt se ridică de pe scaun... încercă să se vadă și el cum îl vedea Saskia. Trebuia să fie și el îmbrăcat așa fel încît să poată alunga un creditor cu o urare de sănătate.

Cînd sosiră elevii, găsiră atelierul gol. În curînd maestrul sosi, îmbrăcat de mare ținută, în mătase roșie, lanț de aur la gît și sabia încinsă.

— Să-mi întindeți o pînză mare, le spuse Rembrandt.

În curînd apăru și Saskia, și ea în mare ținută; expresia ei ar fi vrut să spună: e aproape o nebunie... Nemișcat, Rembrandt o privea.

— Ei bine? întrebă ea surprinsă și-și privi rochia. Înțelese că el nu era pe deplin mulțumit.

— Pălăria asta? exclamă Rembrandt, cu sprîncenele arcuite. N-ai una mai bună?

— Mai bună! Dar e aproape nouă și e scumpă. Știu ce spun.

Stătea în fața unei oglinzi și se privea aranjîndu-și falduriile rochiei.

— Paul, zise Rembrandt către unul dintre elevi, du-te pîn' aici în colț, la van Helden, și roag-o să trimită aici cîteva din cele mai frumoase pălării. Să alegem ceva.

— Rembrandt! îl întrerupse Saskia. Ne putem permite asta?

— Dacă n-am face niciodată decît ceea ce ne putem permite!..., el se privi în oglindă.

— Numai să nu cumperi vreo pălărie scumpă foc!

— Ești mulțumită de mine? o întrebă maestrul scoțîndu-și pălăria și înclinîndu-se în fața ei.

Saskia îl privi și chipul ei se lumină cu încetul.

— Mai bine ai fi cumpărat o pană pentru pălăria ta.

— Frantz! porunci Rembrandt. Du-te repede la van Helden și roag-o să trimită și cîteva din cele mai frumoase pene de struț pe care le are.

Plecă și al doilea elev.

— Apoi rochia! făcu maestrul, cercetîndu-și soția. Nu-mi place.

— Am impresia că ai înnebunit cu totul. Rochia e nouă. Toată lumea o găsește frumoasă. Te rog, nu mai face încă o nebunie.

— Jan! ordonă Rembrandt unui al treilea elev. Aleargă la Osten, pe canal, și roag-o să trimită aici imediat cîteva rochii din calitatea cea mai bună de cea mai bună calitate. Stai puțin... Să fie de culoare verde-albastru... asta se va potrivi.

Disperată, Saskia suspină.

— Dar rochia asta? Vrei să n-o mai îmbrac niciodată? Doamne, cît ești de nesuferit!

— Nu în rochia asta mi te închipui cînd sînt singur, zise Rembrandt.

Mărturisirea aceasta avu efect, pentru că Saskia ținea să știe cum o vedea Rembrandt cînd era singur.

— Dar bijuteriile? Colierul acesta s-ar potrivi mai bine unui înviat din morți. Așa cum mă cheamă pe mine Rembrandt, jur că soția mea nu va mai duce lipsă de podoabe. Simon! porunci el celui de-al patrulea și ultimul său elev. Aleargă la bijutier, aici în stradă, și roagă-l să trimită cîteva coliere și cîteva brățări.

Saskia se prăbuși într-un fotoliu.

— Doamne, gemu ea. Niciodată n-a fost atît de nebun ca azi. Ai uitat că avem datorii?

— E mai bine să-ți împodobești soția decît să îngrași pe acești cămătari. Vreau să arăt lumii cu ce seamănă soția mea.

În curînd, atelierul se transformă într-un magazin plin de haine minunate și de bijuterii scumpe. Rembrandt o ajută pe Saskia

REMBRANDT: Autoportret cu Saskia pe genunchi

să încerce rochii și pălării, în timp ce-i dădeau lacrimile. Cînd una din ele îi fu pe plac, el îi atîrnă de gît cel mai frumos colier.

Își aminti apoi și de pana sa de pălărie. Trebuind să plătească, lada se goli, iar pe urmă îi porni pe negustori să plece.

O clipă Rembrandt și Saskia rămaseră să se privească fiecare în cîte-o oglindă.

„Deci așa mă vede cînd e singur" — se gîndi ea și, cu toate cele întîmplate, începu să surîdă.

„Deci așa mă vede cînd e singură cu treburile ei, cînd sînt plecat" — se gîndi maestrul. El surise propriei sale imagini sub pălăria mare pe care undula pana.

Fiecare dintre ei mai dichisea ceva la îmbrăcămintea lui, ca pentru a fi mai frumoși, mai împodobiți, ca pentru a închide în inimă, fiecare dintre ei, imaginea celuilalt, o imagine mai presus de cele cu putință.

— Iar acum ne trebuie aici o masă cu tot dichisul, zise în cele din urmă Rembrandt. La masă m-ai văzut întotdeauna mai bine, deci masa trebuie să facă și ea parte din tablou.

După o clipă, Rembrandt se așeză la o masă servită... cu pălăria pe cap, încins cu sabia. Surîdea și era fericit să-și facă un nou autoportret, de data aceasta oglindit în inima soției sale.

— Nu, zise el, îmi dau seama că trebuie să-ți scoți pălăria.

— Nici asta nu-ți place? Atunci de ce ai plătit atîția bani, ca s-o arunci înainte de a mă fi folosit de ea?

— Pălăria nu-i urîtă, dar părul tău e mai frumos. Te rog s-o scoți.

Saskia își scoase pălăria scumpă și o puse alături, fericită că părul ei i se părea mai frumos.

De o parte fu așezată o oglindă, iar de cealaltă șevaletul.

— Întîi să mîncăm și să bem, pentru a fi veseli, zise Rembrandt și umplu paharul soției sale.

O luă apoi pe genunchi; mîncară ceva din aceeași farfurie și, sorbind din vinul bun, rîseră privindu-se cu ochi de îndrăgostiți.

— Știi că pictorii afirmă că obțin lumina din tablourile mele datorită faptului că mi-aș fi vîndut sufletul?

Rîseră din nou, încîntați de a se vedea unul în celălalt.

— Și mai știi că doctorul Erasmus a venit aici spunîndu-mi că trebuie să am un soare, pe undeva prin suflet?

— Tu ce-ai răspuns? Ea îl privi cercetător.

— Să răspund? Firește că nu există nici un fel de rază de lumină în sufletul meu și că sînt cel mai nefericit om din Amsterdam. Nu crezi că așa i-am vorbit?

— Nu știu! Dar ai fi în stare. E ceea ce gîndești.

Fără să-și dea seama, ea îi înconjură gîtul cu brațele.

În clipa aceea se deschise ușa; era doctorul Erasmus care venise să-l ia pe Rembrandt să meargă să-și plătească datoriile la casă.

— Lada e goală! strigă Rembrandt. Uite ce-am cumpărat! exclamă el arătînd-o pe Saskia.

Doctorul Erasmus nu putu scoate o vorbă.

Rembrandt ridică paharul plin spre bătrînul cu veșnicile lui imputări, zîmbindu-i fericit.

Saskia clătină capul privind spre bătrînul din pragul ușii, ca pentru a spune: „Da, e un nesuferit, dar totuși..."

Doctorul Erasmus, fără să spună un cuvînt, se întoarse și ieși șchiopătînd, ca și cînd fericirea neumbrită a celor doi tineri ar fi fost pentru el un izvor de lumină de care trebuia să fugă.

În românește de PETRONELA NEGOȘANU

O oră de fizică la școală.

Profesorul: cunoașteți voi efectele căldurii și frigului?

Un elev: Desigur! Căldura dilată și frigul contractă.

Profesorul: Bine, dă-mi un exemplu.

Elevul: Ei bine, zilele vara sînt lungi, pentru că e cald, iar iarna sînt mai scurte, pentru că e frig.

*

Într-o zi, un comediant arăta curiozitățile colecționate, și printre ele era un craniu care pretindea că ar fi al lui Cezar.

„Ei bine — intervenî un musafir — nu este posibil, căci Cezar avea un cap foarte mare și acesta e un craniu mic!"

„Oh, știu asta — răspunde comediantul fără să se tulbure —, dar ceea ce vedeți este craniul său de pe vremea cînd era copil".

*

Pacientul: După părerea dv., doctore, e adevărat că aș putea trăi 100 de ani ca și tatăl meu?

Doctorul: Ce vîrstă aveți?

Pacientul: 55 de ani.

Doctorul: Duceți o viață dezordonată?

Pacientul: Dimpotrivă, duc o viață echilibrată.

Doctorul: Beți mult?

Pacientul: Nu beau alcool de loc.

Doctorul: Fumați?

Pacientul: Nu pot suporta mirosul de tabac.

Doctorul: Mîncați mult?

Pacientul: O, sînt foarte reținut!

Doctorul: Sînteți jucător?

Pacientul: N-am atins niciodată o carte de joc.

Doctorul: Atunci, dragul meu, te întreb ce anume te face să vrei să trăiești 100 de ani?

*

Un îmbogățit american face o achiziție formidabilă și telefonează soției:

— Iubito, ți-am trimis un Ferrari și un Picasso. Le-ai primit?

Soția răspunde:

— Cred că da. Dar care este Ferrari și care Picasso?

TRĂIASCĂ NATURAI

Sub acest cuvînt de ordine a avut loc cel de-al 24-lea Salon internațional al umorului din Italia, din care reproducem desenele alăturate.

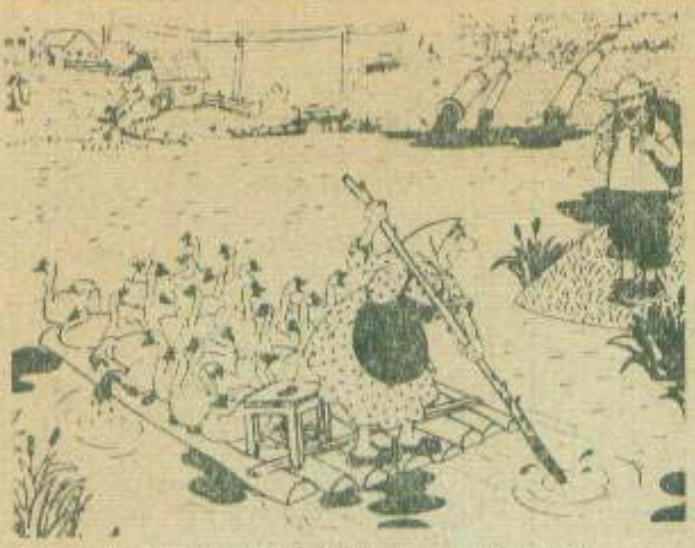

„De ce le transporți d-ta? Nu știu să înoate?"
„Ba că, dar mă tem să nu se murdărească".

(U.R.S.S.)

Ultimul fluture

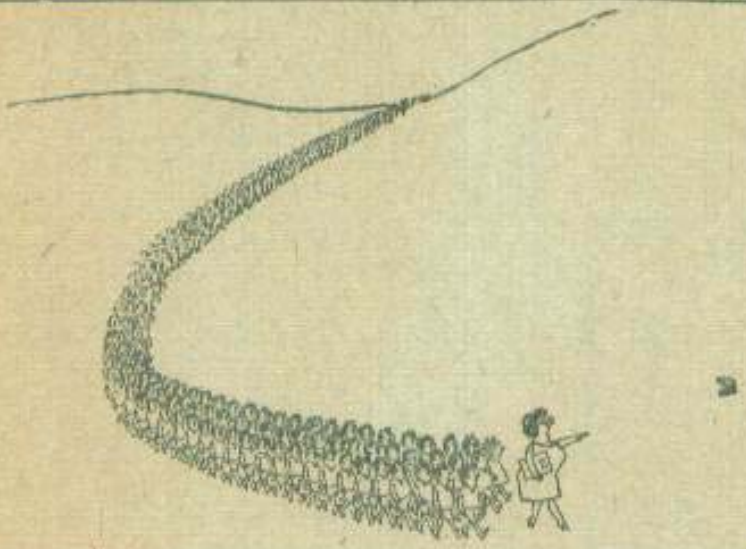

G. BRENNER
(R. P. Ungară)

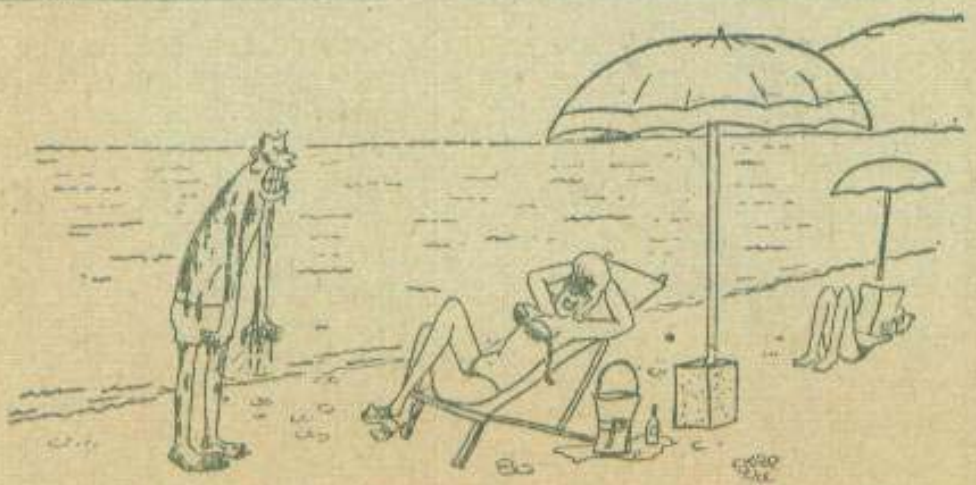

„Nu-ți fă griji. Te poți băga în rîul vecin, că-i plin de detergenți".

GIAN MARIA STARACE
(Italia)

EUGEN TARU

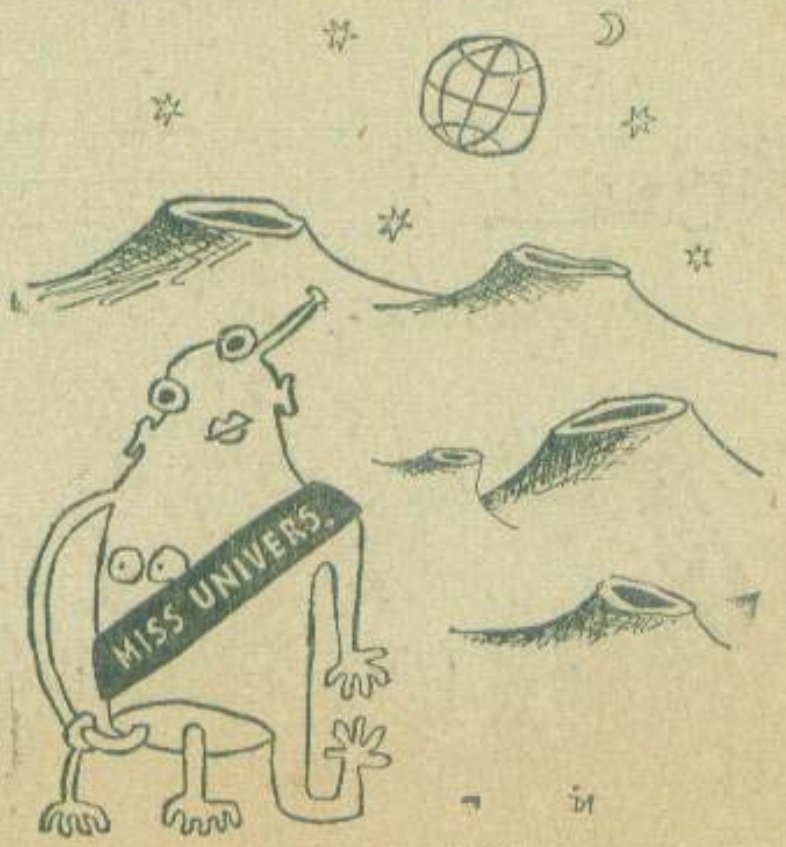

DOGAR MARINESCU

FĂRĂ CUVINTE

Mordillo

V. CRĂIȚA MÎNDRA

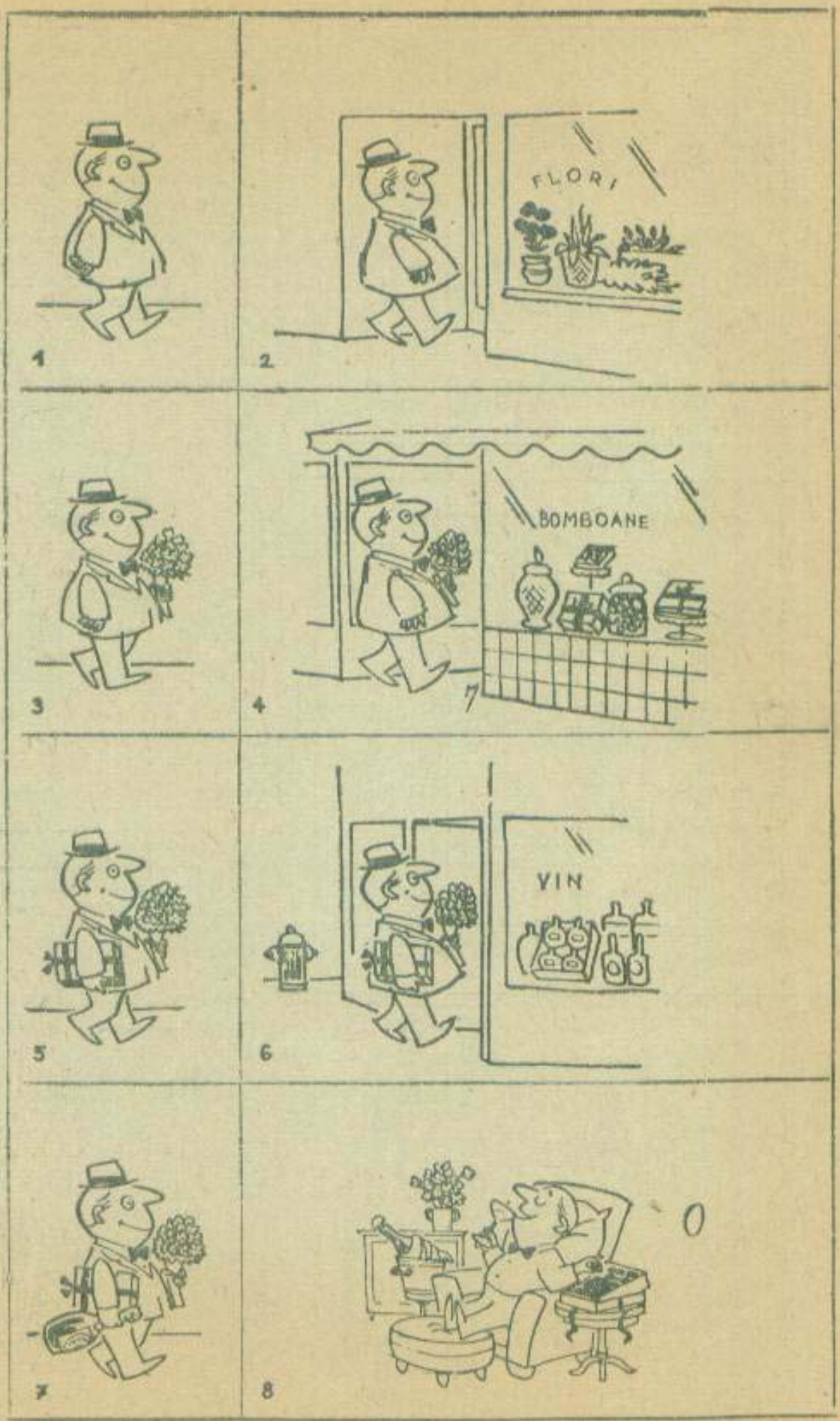
1
2
FLORI
3
4
BOMBOANE
5
6
VIN
7
8

— Bluza ta cu dungi negre, albastre și galbene nu se potrivește cu mingea albă cu buline negre!

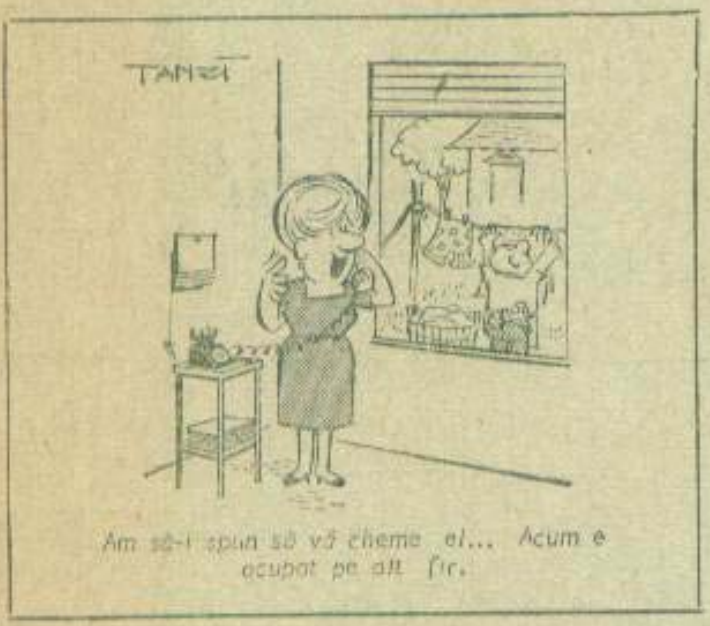

Am să-i spun să vă cheme el... Acum e ocupat pe alt fir.

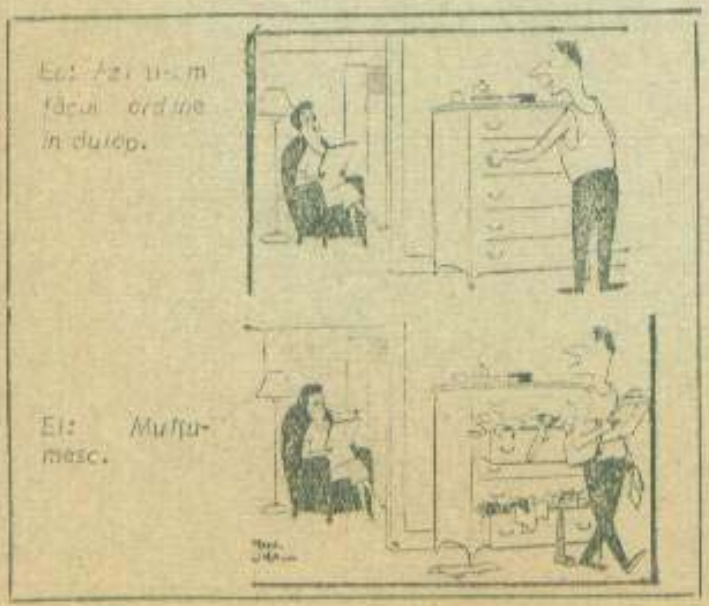

Muntele Chimborazo e mai înalt decît muntele Everest

Cel mai înalt munte din lume nu este muntele Everest, ci muntele Chimborazo în Ecuador, al cărui vîrf este mai departe de centrul pămîntului cu 2 mile și jumătate decît vîrful muntelui Everest. Înălțimea unui munte se calculează de obicei de la nivelul mării. Dar nivelul mării nu e întotdeauna același. În regiunea muntelui Chimborazo este cu 3,5 mile mai înalt decît nivelul mării din regiunea muntelui Everest.

Un rîu care curge în ambele sensuri

Rîul Cassiquire Canal din America de Sud curge în ambele sensuri, în amonte și în aval. Uneori curge în Orinoco, alteori în Amazon. Cînd Amazonul e în inundație curge în Orinoco, iar cînd Orinoco e în inundație curge spre Amazon.

O femeie cu două limbi

Desigur că n-a existat niciodată o femeie mai nefericită ca această femeie din Frankfurt, R.F. a Germaniei. Ea avea două limbi, dar nu putea scoate nici un cuvînt!

Întinerind în fiecare zi

Toți oamenii cînd îmbătrînesc vor să întinerească. Singurii oameni care au acționat în această direcție sînt cei din Orang Sakya, unul din triburile Burma. Cu cît trăiesc mai mult, cu atît întineresc.

Cînd un copil se naște în acest trib, e considerat că are vîrsta de 60 de ani. Cu fiecare zi vîrsta descrește pînă ajunge la zero. Dacă viața continuă sub zero, persoanei i se dă o gratificație de 10 ani, care sînt scoși din sistemul de micșorare a vîrstei.

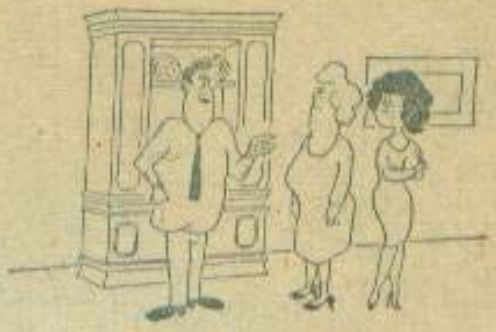

— De fapt cine comandă dintre noi trei în casa asta? Tu sau mama ta?

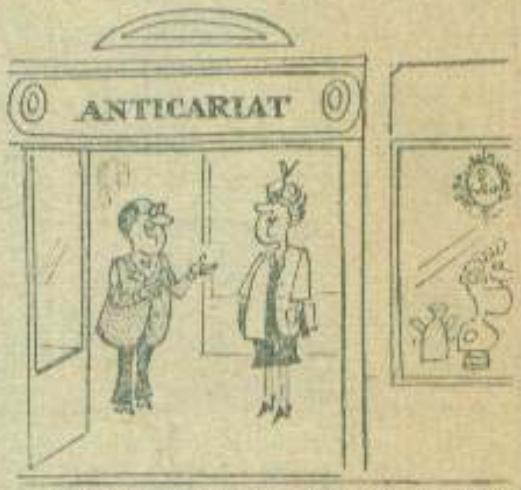

— Cu cît îmbătrînești mai mult, cu atît îmi placi mai mult.

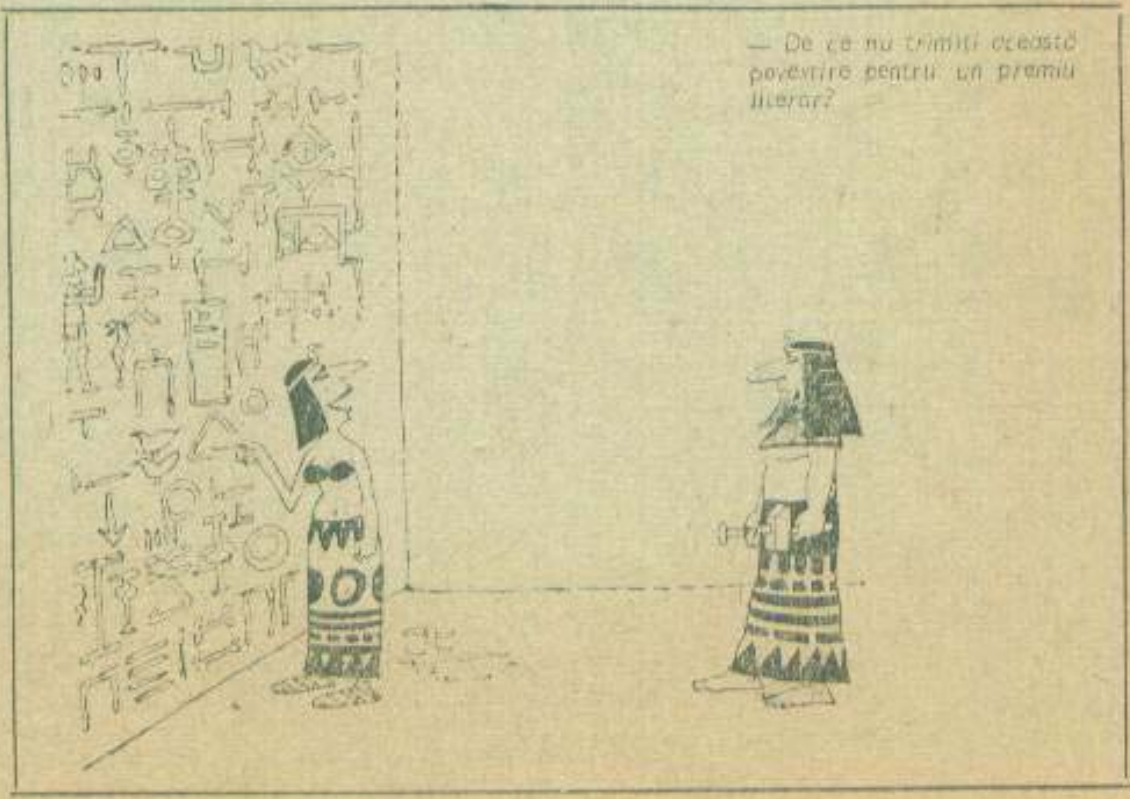

— De ce nu trimiți această poveste pentru un premiu literar?

FEMININUS

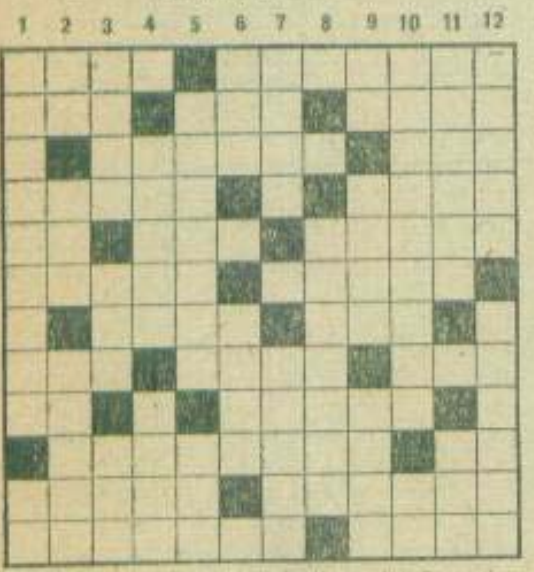

ORIZONTAL: 1) Autorul picturii „Femeie în rochie neagră" — Îi aparțin picturile „Maternitate" și „Cărturăreasa"; 2) Grația și frumusețea feminină în multe din picturile lui Ressu la fel intitulate (sing.) — Veche unitate de măsură — Autorul uleiurilor „Tătăroaică în albastru" și „Maica Bucura toarce"; 3) Autorul sculpturilor în piatră „Țărancă" și „Femeie de pescar" — Cu aproximație; 4) „Dama cu camelii" — A creat celebra „Dăscăliță"; 5) Erel — Nicolae — Drum pietruit; 6) Autorul romanului „Silas Marner" — „Pulbere de aur"; 7) În chip de fecioare (sing.) — Autorul povestirii „Întîlnire cu Marioara" din volumul „Povestiri vechi și noi"; 8) Parafa fetelor de la control — Familiare Ecaterinei Teodoroiu — Constanța Eugenia Enescu 9) Ungureanu Ileana — Aduce omagiu femeii în poezia „Mîhnire" din volumul „Bucuriile mele"; 10) Autorul tablourilor „Femeie în galben" și „Femeie la malul mării" — Atel 11) Autorul sculpturilor „Țărancă cu dovleci" și „Studentă în agronomie" — Copii îmbălați; 12) Autorul portretelor „Madone" și „Femei" — Sugerează feminitatea în pictura „Femeie pieptănîndu-se".

VERTICAL: 1) Pictează tabloul „Portret de femeie" — Joc pe margini; 2) Intrare în muzeu — Nas, gît, urechi — „Face" revista „Femeia" (sing.); 3) A pus-o în lumină pe Eva — Întreprinderea metalo-casnică — Nume de fată; 4) „Oglinda" femeilor fruntașe — Aproape atestat; 5) Vîrsta frumuseții împlinite și candoarea copilăriei le surprinde în picturile „Femeie în interior" și în „Fata cu garoafe" — Tar întors; 6) În nici un caz voce feminină — Instrument muzical; 7) Muzeul celor „Trei grații" — Ascunde chipul femeii; 8) Promotorul învățămîntului gravurii românești, autorul tabloului „Portretul Mariei Canazeu"; 9) Conjuncție — Prenumele autorului romanului „Roxana" — De zi sau de seară; 10) Pictor pașoptist, autorul picturii „Portret de femeie" — Poezi; 11) Cel mai familiar mamelor — Atmosferă (abr.); 12) Prevăzut cu armătură — Autorul cunoscutului tablou „Femeia cu scrisoare".

I. ALEXANDRU

LA PLIMBARE

Observați cîte femei și cîți bărbați sînt în cele trei figuri din cele 2 rînduri orizontale A și B. Încercați, apoi, să aflați raportul care există între figura nr. 3 și figurile nr. 1 și 2 din fiecare rînd. Astfel vă va fi ușor să stabiliți cîți bărbați trebuie să fie în figura nr. 3 din rîndul C.

INTRATE ÎN LEGENDĂ

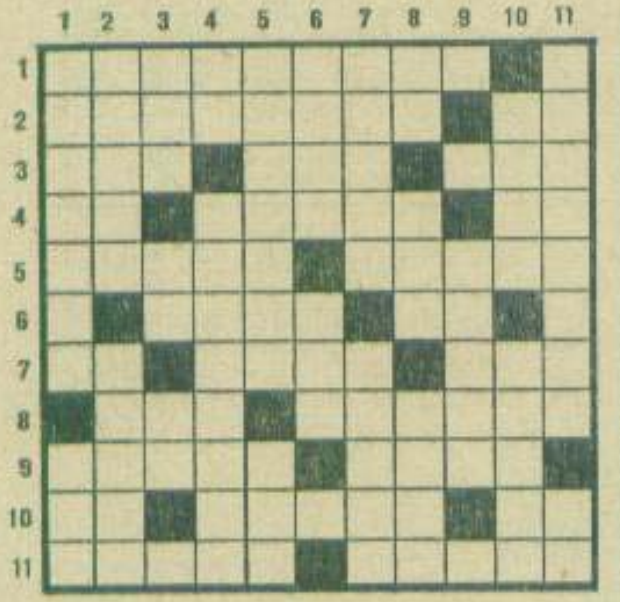

ORIZONTAL: 1) Numele mai multor personaje mitologice ca și al unei regine a Egiptului antic, celebră prin inteligență și frumusețe; 2) Marea dragoste a amiralului Nelson, cîștigătorul bătăliei de la Trafalgar, a inspirat un film celebru, cu Laurence Olivier și Vivien Leigh — Fac renumele frumoaselor de pe meleagurile noastre; 3) A vui (pop.) — Literă grecească — Regină a Thebei care, conform mitului, a fost pedepsită de Hera pentru că l-a adoptat pe micul Dionysos, pierzîndu-și mințile și ucigîndu-și proprii copii; 4) Măsură agrară — Zeița vînătoarei (mit.) — Punct la zar; 5) „Din... s-a-ntrupat Electra", celebră piesă de Eugen O'Neill, avînd ca sursă de inspirație mitul fiicei legendarului rege al Mycenei, Agamemnon (art.) — Una dintre cele trei fiice ale zeului marin Thaumas, cunoscute sub numele de Harpii, despre care se credea că răpeau copiii și sufletele morților; 6) Eroina principală a operei cu același titlu de G. Verdi, care a fost zidită de vie, împreună cu iubitul ei, Radames, într-o peșteră — Abis! 7) Andrei Albescu — Acesta (pop.) — Fel; 8) Obraz... sbbțire — A intrat în legendă trădîndu-l pe Samson, cărula, după cum ne spune Eminescu, „Cînd dormea tăindu-i părul/I-a luat toată puterea"; 9) Divinitate mitologică, mama celebrului erou al războiului troian, Achile — Contingent (pop.); 10) Singur, singurel... — Cel mai mare pictor impresionist francez (1840—1917), autorul unor sculpturi celebre, ca „Sărutul", „Gînditorul" ș.a. — Eterna femeie...; 11) Atletă românică de celebritate mondială — Medic român, profesor universitar, renumită prin lucrările ei în domeniul gerontologiei.

VERTICAL: 1) Doamna lui Mircea vodă Ciobanul, care a inspirat o cunoscută nuvelă a lui Alexandru Odobescu — Țeavă; 2) A devenit nemuritoare prin versurile lui Petrarca — Zeița înțelepciunii în mitologia elenă, născută din capul lui Zeus; 3) Emilia, alintată — Nota diapazonului — Și (lat.); 4) Erau supravegheate pe cîmp de Ioana D'Arc înainte de a fi avut legendara viziune care a făcut-o să pornească la lupta în care a căzut eroic — Soția celebrului erou mitologic Hercule, pe care l-a ucis din gelozie, sinucigîndu-se la rîndul ei; 5) Cele șapte fiice ale lui Atlas, transformate după moarte într-o constelație — Semnal de alarmă pe mare; 6) Autor antic de comedii mort la Roma în anul 77 e.n. — Asociația sportivă „Dinamo" (abr.); 7) Capriciu — Fiică a lui Zeus, muza comediei; 8) Ren! — Nimfă mitologică urmărită de zeul apei, Phasis, și metamorfozată într-o insulă — Pictor flamand (1739—1822); 9) Personaj mitologic, femeie-fantomă, spaima mamelor, cărora le fura copiii; 10) Se dăruiește de obicei logodnicei — Legendara mamă a lui Ștefan cel Mare; 11) Cel mai cunoscut tablou al lui Leonardo da Vinci — Măsură de timp.

TOMA MICHINICI

Cuvinte mai puțin cunoscute:
IUI, ETA, AEST, ATTA, LENS

GEOMETRIE

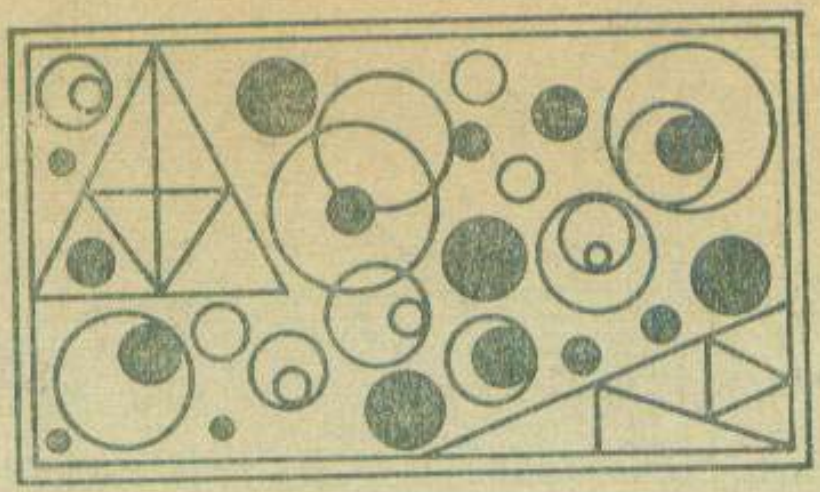

Sînt mai multe triunghiuri, cercuri albe sau cercuri negre? Răspundeți fără să le numărați.

PE PODIUMUL DE ONOARE

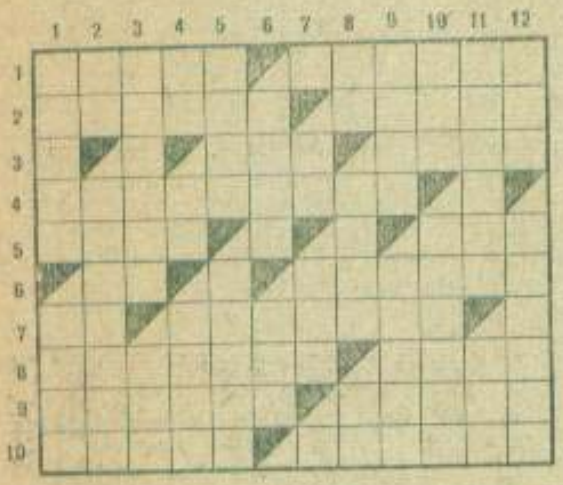

ORIZONTAL: 1) Una dintre veteranele scrimei românești, cîștigătoare a numeroase trofee internaționale la floretă (Olga) — Tînără patinatoare română, ne-a reprezentat de mai multe ori la campionatele europene și internaționale (Beatrice); 2) Altă cunoscută floretistă română — Probă de gimnastică la care în urmă cu ani a strălucit Sonia Iovan, tradiția ei fiind preluată cu succes de Elena Ceampelea și de alte gimnaste din noua generație: 3) Melania, Ilinca — Nu vede departe; 4) De mai multe ori campioană de tenis de masă a R.S.R., a cucerit, în același timp numeroase medalii și în competițiile internaționale (Maria); 5) Iuliana... fără ani! — Fetior (Bsn.); 6) Servește — Atletă română, specialistă în probe de sprint (200 m plat și 100 m garduri), care a trecut cu succes normele pentru a ne reprezenta la Olimpiada de la München (Valeria); 7) Jeana Georgescu — Una din gloriile sportului feminin românesc, cîștigătoare a medaliei de aur la disc în cadrul Olimpiadei din Mexic (Lia); 8) Maestră șahistă din țara noastră, participantă la multe turnee internaționale (Alexandra) — Numele unei celebrități din epoca „Vîrstei de aur a poeziei"; 9) Trăgător cu arcul în țintă... 50% feminine — A mia parte; 10) Atletă care la Olimpiada de la Tokio a cucerit medalia de aur la aruncarea suliței (Mihaela) — Îi îmbracă sportivii la intrarea în concurs.

VERTICAL: 1) Alergătoare, cuceritoare a medaliei de argint la proba de 800 m plat la Olimpiada din Mexic; ne va reprezenta după toate probabilitățile și la cea de la München — Onomatopeea și interjecția unei lovituri repezi; 2) Zece, jumătate! — Probă de sărituri la care Viorica Viscopoleanu a cîștigat medalia de aur la Olimpiada din Mexic; 3) Prenume feminin... ingeresc — Figură geometrică; 4) Bec! — Unsprezece roman — Oraș în India; 5) Sport național românesc — Una din cele mai mari glorii ale sportului românesc, fostă recordmenă mondială la săritura în înălțime, cu performanța ani de zile neegalată, de 1,91 m (Iolanda); 6) Cîntec — Are inspirație!; 7) Adriana Dumitrescu — Trage la jug; 8) Două la cub — Prenume masculin — Mere!; 9) Șahistă română — Resturi de țesătură; 10) Prefix pentru trei — Sport în care țara noastră a cucerit multe titluri internaționale; 11) Numele dinainte de căsătorie al gimnastei Sonia Iovan — Amor incipient; 12) Uzinele de automobile Pitești — Manifestare sportivă, de obicei internațională.

V. SAVIN

Cuvinte mai puțin cunoscute: JNAP, MORE, RAUL

FRUMUSEȚE

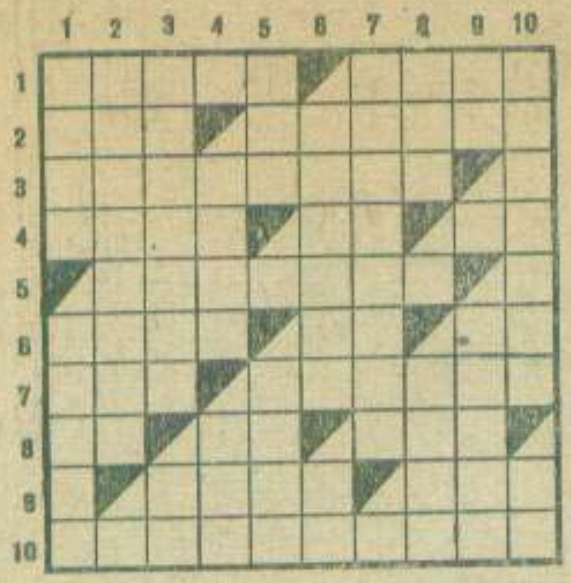

ORIZONTAL: 1) Întreține frumusețea și prospețimea tenului — Bine îngrijit, este o dovadă elementară de preocupare pentru un aspect plăcut; 2) Pecete a scurgerii timpului, care se înlătură sau se atenuează prin masaje, creme, loțiuni — Fișie de țesături sau de dantelă, încrețită sau plisată, aplicată ca garnitură la rochii, bluze etc. (pl.); 3) Gene false, peruci, perle artificiale etc.; 4) Pură — În capul prescripției unei creme sau loțiuni (abr. uz.) — Cremă (fig.); 5) Mai mult decît elegantă; 6) Comparativ pentru frumoșii ochi negri (sing.) — Cap de vulpe! — Cuvetel 7) Consultată la ceasul-brățară — Podoaba din colier; 8) Resturi de farduri — Începe volajul! — Iunie (abr.); 9) Nici maxi, nici mini, ci... fără exagerări — Înfrumusețează buzele; 10) Confecționează rufăria de corp. VERTICAL: 1) Simbol al frumuseții și purității — Frumos din punct de vedere spiritual; 2) Înfrumusețează genele (pl.); 3) Se ocupă de editarea cărților — Mini... avocalic! 4) Se plătește la spectacole — Onomatopeea vîntului; 5) Magazin bucureștean cercetat cu interes de femei — Tiranul eleganței și frumuseții feminine (pl.); 6) Toxic (fem.) — Cremă de față în Moldova; 7) Cercei moderni; 8) Vinol — Poarta... sărutului, obiect al îngrijirii zilnice; 9) Materie primă pentru țesături de vară — Zeița frumuseții; 10) Mică ustensilă folosită pentru a da o formă plăcută sprîncenelor — Ojă fără... nimic!

V. SAVIN

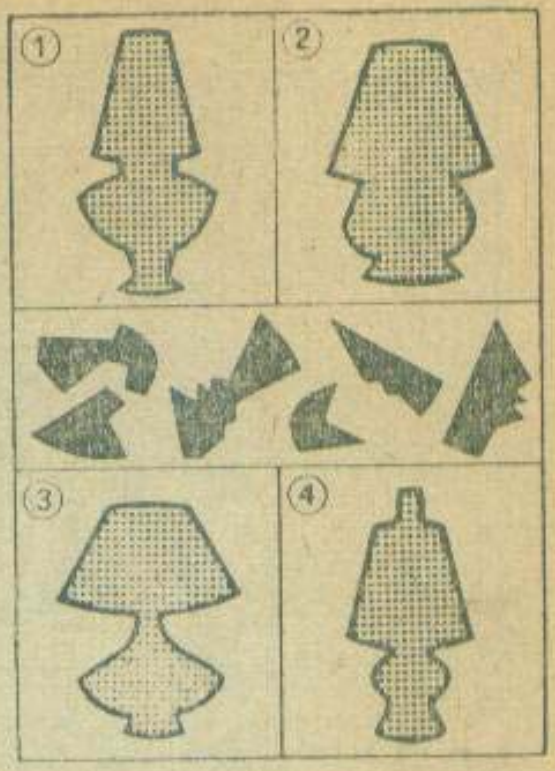

VEIOZA

Care din cele patru veioze poate fi reconstruită, folosind cele șase fragmente aflate în centru?

LABIRINTUL CELOR 4 SEMNE

În fiecare colț este un semn diferit. Din care colț trebuie pornit pentru a ajunge în centru (litera A), întîlnind pe parcurs numai semne identice cu cel de la plecare?

NATURĂ MOARTĂ

Observați cu atenție, timp de 30 de secunde cel mult, vignetele A, B, C, D, în care patru pictori desenează „naturi moarte" (cutii și sticle: unele negre, altele gri, iar altele albe). Apoi acoperiți-le cu o foaie de hîrtie albă și priviți figura E care reproduce conturul acelorași „naturi moarte" numerotate de la 1 la 4, dar care sînt dispuse în altă ordine decît în vignete. Acum, puneți-vă la încercare memoria vizuală, aminţiți-vă culoarea diferitelor obiecte. În acest scop, însemnați cu litera N obiectele negre și cu G cele gri. Dacă reușiți să desemnați cu exactitate culoarea a cel puțin cinci obiecte, memoria dv. nu vă face de rușine.

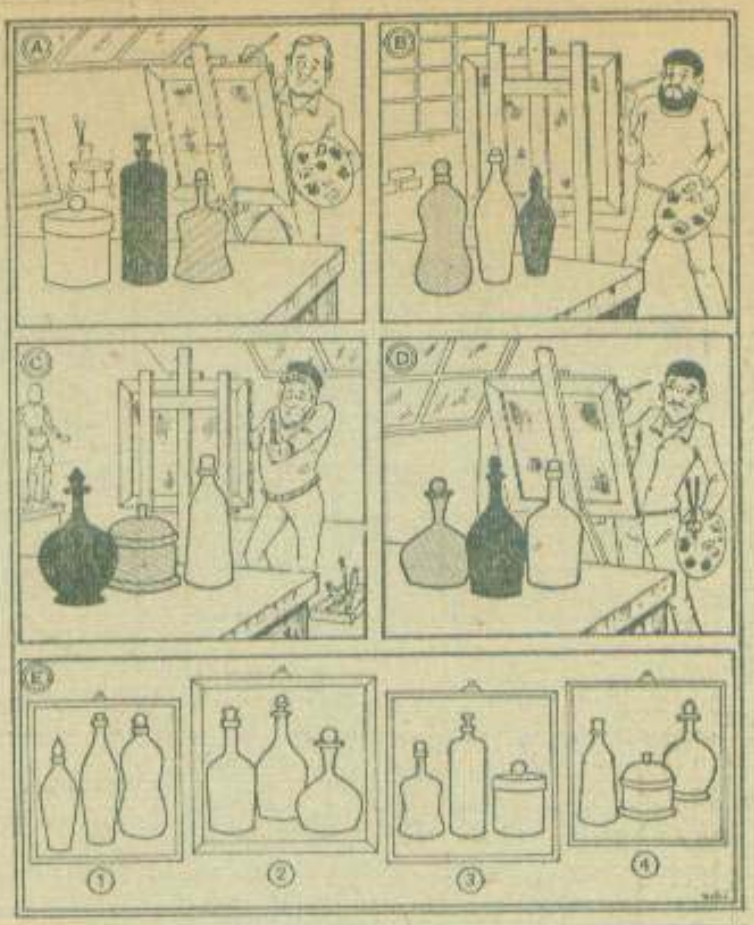

VITRALIU

Cu două din cele șase fragmente, muncitorul poate repara vitraliul spart, astfel ca desenul să fie complet și simetric. Care sînt?

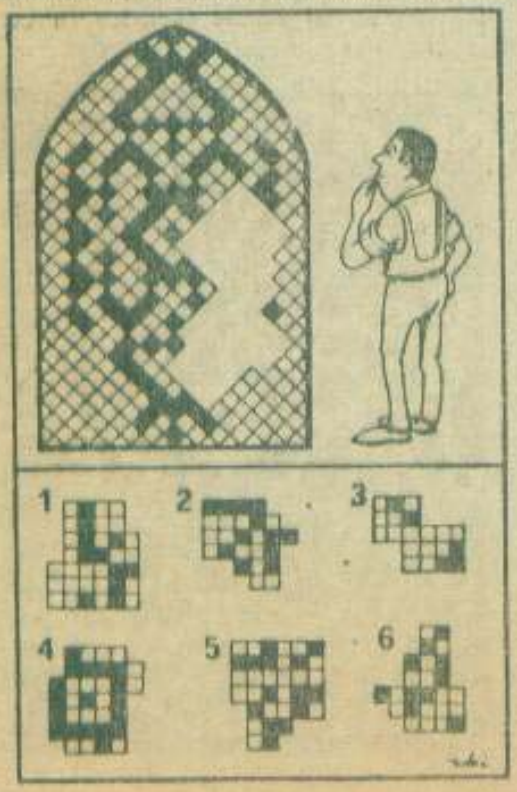

DINTR-O SINGURĂ PRIVIRE

Care săgeată prelungită va atinge cel mai mare număr de cercuri? Dar numărul cel mai mare de pătrate? Încercați să stabiliți fără să recurgeți la riglă și creion.

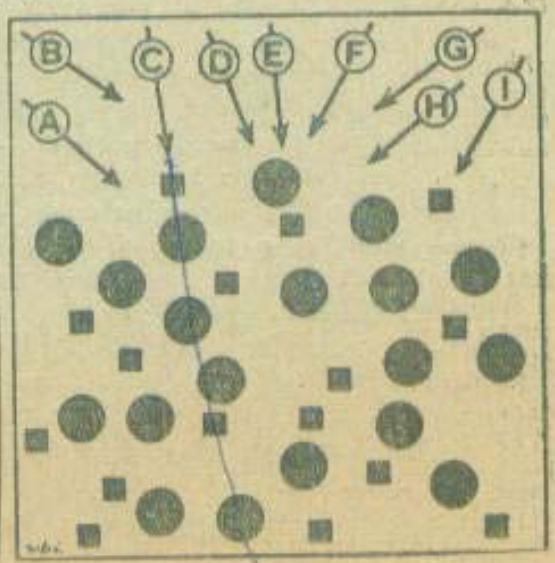

LINII DREPTE INDEPENDENTE

Uniți, două câte două, semnele identice prin zece linii drepte, fără ca vreuna să se intretaie cu alta.

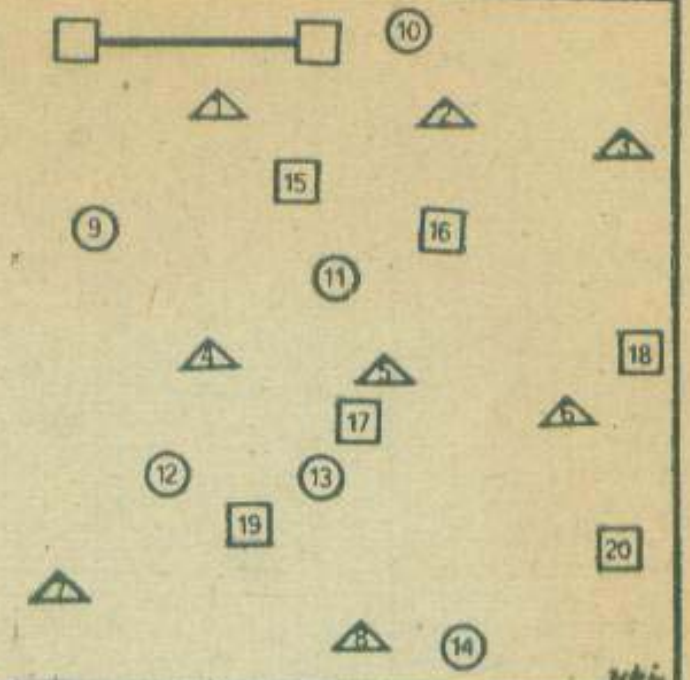

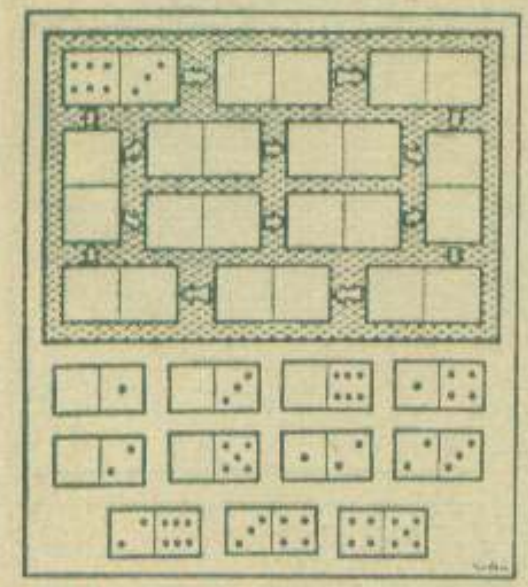

MASA—DOMINO

Așezați pe masa de sus cele 11 piese aflate jos, avînd grijă ca jumătățile de piese unite prin săgeată să aibă același număr de puncte.

PATRU TELEFOANE

Căruia dintre cele patru aparate telefonice îi aparține receptorul din centru?

Fundația de aur

Singura clădire care a fost vreodată ridicată pe o fundație de aur este poarta fortului Puraandhar din India.

Rajahului care a ordonat să fie construit în 1290 i s-a spus că locul pe care voia să construiască poarta era o mlaștină și că era imposibil să fie construită acolo. Curînd avu un vis în care a fost sfătuit să construiască poarta pe o fundație de aur. El a ordonat să se sape două gropi mari, fiecare din ele de 95 picioare (1 picior = 30 cm) suprafață și 12 picioare adîncime. Comoara rajahului de 50 000 cărămizi de aur, cîntărind 4 320 grîne (1 grînă = 0,0065 g) fiecare, au fost puse în pămînt să formeze o fundație pe care s-a construit poarta.

Acum cîțiva ani, un grup de copii indieni au cerut guvernului Indiei să le dea permisiunea să scoată afară marea comoară. Guvernul le-a dat permisiunea, dar și-a luat-o imediat înapoi, cînd călugării au protestat. Astfel că poarta acoperă această mare bogăție care, în mod zadarnic, nu are egal nicăieri pe pămînt.

JOCUL DETALIILOR

Aceste două desene, deşi par identice, se deosebesc prin zece detalii. În cinci minute le puteţi afla.

SOLUŢIILE JOCURILOR

LA PLIMBARE

A: Unul singur (se adună numărul bărbaţilor din figurile 1 şi 2, iar din total se scade numărul femeilor care apar în aceeaşi figură)

GEOMETRIE

Triunghiurile sînt în număr de 21, cercurile albe 18, iar cele negre 16.

VEIOZA

nr. 2

LABIRINTUL CELOR 4 SEMNE

Stînga jos

VITRALIU

1 şi 5

DINTR-O SINGURĂ PRIVIRE

C = 4 cercuri; H = 4 pătrate

MASA — DOMINO

Exterior, sus, de la stînga, spre dreapta: 3—0; 0—1; 1—4; 4—3; 3—2; 2—0; 0—6; interior, orizontal sus: 6—2; 2—1; orizontal jos: 0—5; 5—4

PATRU TELEFOANE

nr. 1

JOCUL DETALIILOR

1. Evantaiul — 2. Brăţara de la mîna dreaptă — 3. Brăţara de la mîna stîngă — 4. Triunghiul din partea de sus a benzii drepte — 5. În partea anterioară a îmbrăcămintei, liniile curbe de sub triunghi — 6. Cercul din centrul îmbrăcămintei — 7. Linia transversală în partea dreaptă, jos — 8. Smocul de iarbă din stînga figurii — 9. Vîrful pagodei — 10. Tufişul dintre pagodă şi figură.

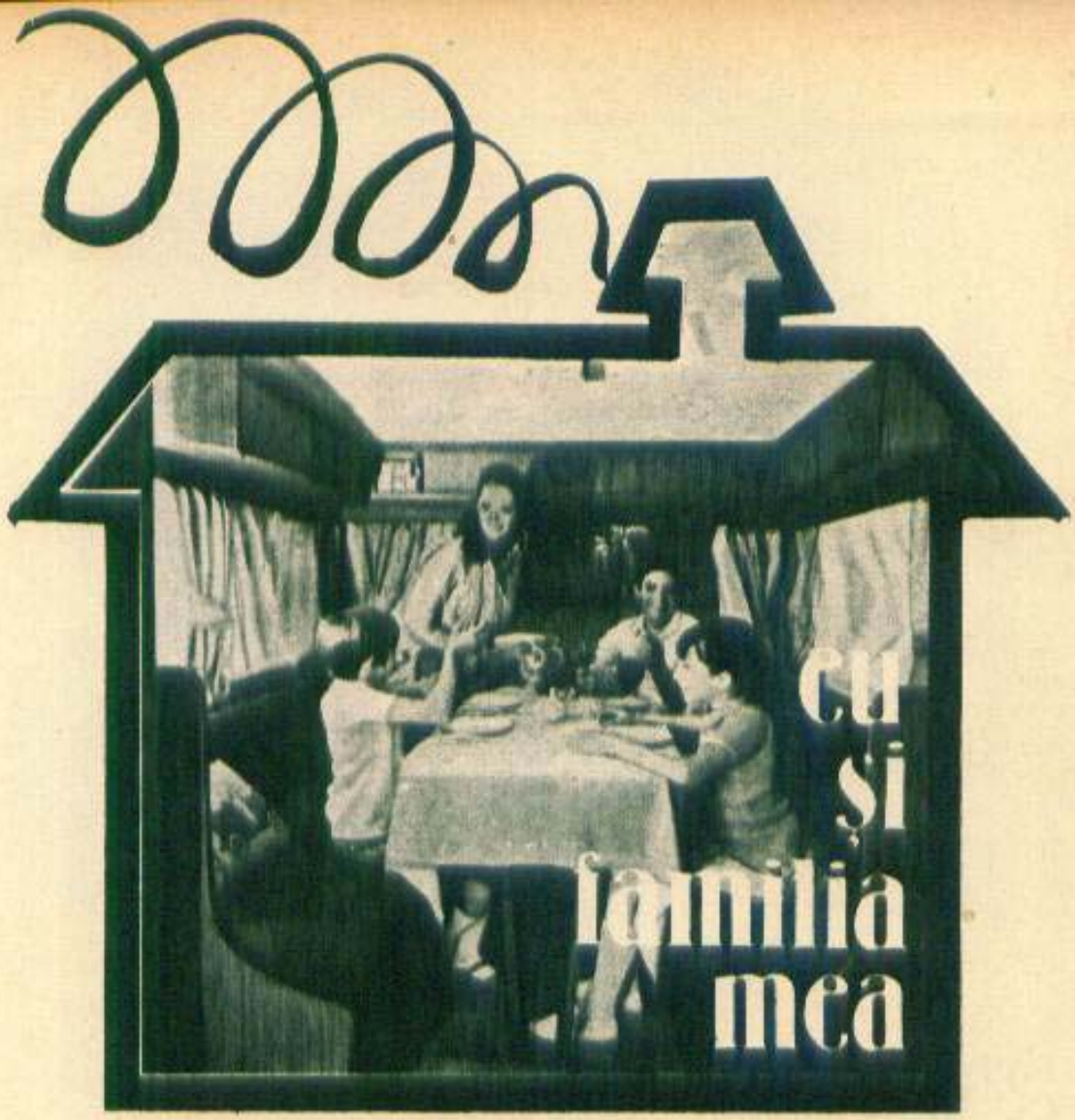

- Față-n față cu mine însămi
- Minighidul soțului
- Numai pentru tinerele fete
- Școala părinților
- Știința gospodăriei
- Căminul nostru
- Anotimpuri gastronomice
- Dialog cu propria-ți sănătate
- Moda '72

FAȚĂ-N FAȚĂ
CU MINE ÎNSĂMI

alchimia farmecului...

de A. MIHUȚ

Dacă ne referim la farmecul feminin, atunci cu siguranță el este cu totul altceva decît ce era cel de acum o sută de ani. Sau, paradoxal, el este exact ceea ce era acum o sută de ani, plus cîteva trăsături impuse de epoca, ritmul și civilizația contemporană. Reguli generale nu există. Farmecul este o calitate foarte, foarte personală. Universul ar fi trist și monoton dacă în fiecare zi am întîlni la fiecare pas aceeași fermecătoare persoană, repetată în mii de exemplare. Dar există o serie de elemente comune aproape tuturor persoanelor, elemente fizice și psihice de care s-ar putea vorbi și care creează acel **ceva** ce atrage, reține și de care îți amintești. Un amestec de mici amănunte, de duioșie și putere, de înțelegere și fermitate, de seriozitate și optimism, de tinerețe

și experiență, de siguranță și incertitudine care se degajă din eul dv., formîndu-vă personalitatea. O personalitate anume, care vă definește fie că sînteți acasă între soț și copii, fie că vă aflați într-un magazin după tîrguieli, fie că lucrați într-un colectiv sau stați la un ghișeu în fața căruia zeci și zeci de oameni se perindă zilnic. O personalitate anume, pe măsura rolului pe care-l deținem astăzi în societate.

FIȚI CÎT MAI FIREASCĂ

Machiajul exagerat și îmbrăcămintea pretențioasă impun o ținută rigidă, artificială. «Două ore» petrecute în fața oglinzii pentru asemenea «perfecționare» pot să nu vă adauge nici un dram de farmec, ci dimpotrivă... Trebuie să încercați să fiți cît mai firească în tot ce faceți, să nu aveți niciodată senzația că sînteți «pe scenă». Încercați să obțineți un control instinctiv asupra gesturilor, mișcărilor, eliberîndu-le de crispare. Faceți gimnastică, asta vă va ajuta să vă mișcați ușor, armonios, să aveți o ținută corectă. Pentru că foarte importantă este...

ȚINUTA

V-ați gîndit vreodată la ținuta dv.? Poate că nu, dar cu siguranță v-a impresionat plăcut sau neplăcut ținuta altora. În primul rînd, țineți spatele drept, umerii lăsați-i în voia lor, pîntecele supt. Capul drept, dar nu aruncat înainte, brațele suple, genunchii elastici. Unii oameni dau impresia că întreg corpul le atîrnă de umeri, ca o manta de cuier. Este inestetic și obositor. O ținută corectă vă va ajuta să mergeți frumos. Mersul frumos are ca o primă condiție firescul. Potriviți pașii ritmic; nu confundați mersul cu rostogolitul. Pe scară, același sfat: urcați sau coborîți cu spatele drept. Nu vă așezați niciodată cu spatele cocoșat sau ghemuit, aveți grijă, spatele curbat v-ar face să semănați cu un sac de făină. Deci imaginați-vă — oricît ați fi de obosite — că nu aveți spetează la scaun și stați dreaptă.

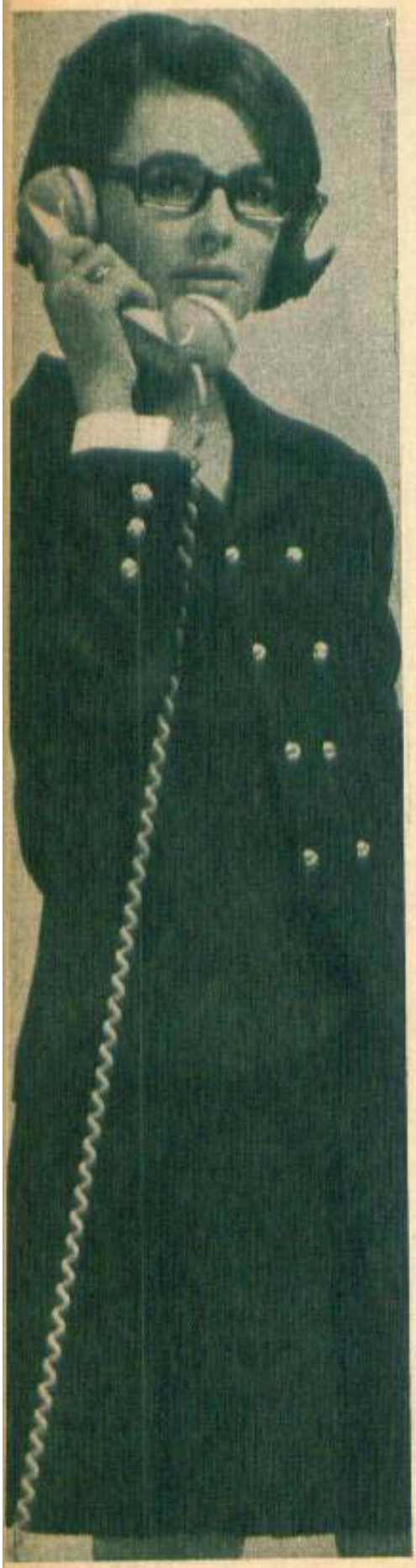

RÎDEȚI!

Surîdeți cît mai des posibil. Dacă profesiunea dv.: vînzătoare, taxatoare, funcționară, medic sau soră etc. vă obligă să veniți în contact permanent cu mulți oameni, surîsul și bunăvoința dv. fac parte integrantă din **calificarea dv.** Și nu uitați: surîsul nu înseamnă numai grimasă, ci și politețe interioară și bunăvoință, și lărgime de spirit, care toate se pot reflecta prin surîs. Un argument decisiv în relațiile dv. cu oamenii este și vocea.

Stridentă sau monotonă îndepărtează oamenii. Joasă, modulată, dulce vi-i apropie. Să vă formați vocea este o chestiune de voință și de exercițiu. V-ați gîndit vreodată cum vorbiți la telefon? Unei voci înțepate, aspre, i se răspunde instinctiv în același fel. O voce binevoitoare va întîlni bunăvoință. Cînd chemați pe cineva la serviciu, încercați să fiți scurtă, precisă. Cînd sînteți cu cineva în cameră sau în birou, de asemenea. Deci supravegheați-vă vocea. Dar nu numai vocea, ci și modul în care mîncați. Amintiți-vă că la masă coatele se țin lipite de corp, că trebuie să duceți furculița la gură și nu gura la furculiță, că nu aveți voie să țineți cuțitul ca un stilou și degetul mic în aer.

Părul trebuie să fie moale, nici înțepenit cu fixativ, nici lipit de cap. Coafurile monumentale sînt doar pentru scenele de revistă, iar perucile doar pentru femeile cărora, dintr-un motiv sau altul, le-a căzut părul. Fie că profesați sau sînteți casnică, păstrați o coafură decentă, simplă, nepretențioasă, potrivită figurii dv. — vă va da distincție și va contribui la farmecul dv. personal.

Machiajul este menit să corijeze mici imperfecțiuni: un ten prost colorat sau buze decolorate. Ziua, la locul de muncă sau acasă, folosiți un fond de ten, un strat ușor, foarte natural. Ochii se fac numai seara, rujul aplicați-l toată ziua, dar reînnoiți-l cînd se șterge.

UN FEL DE-A FI CARE ESTE UN DAR

...este atenția pe care o acordăm altora. Cum răspundeți prin atitudinea dv. nevoii pe care oamenii o au de înțelegere și încurajare: încercați să vă ară-

tați interesată în ceea ce vă povestesc alții despre ei, să aveți disponibilitate și pentru grijile altora. Nu respingeți confidența unui prieten la nevoie și încercați să-i dați un sfat «la rece», principial, de pe pozițiile lui. Sînt oameni care printr-un amestec de naturalețe și străduință pot imediat să-i pună pe ceilalți în valoare. Să apreciezi pe cineva și să vrei să-l aprecieze și ceilalți este o atitudine pentru care oricine vă va fi recunoscător. Această trăsătură de generozitate dublată de răbdare va face din dv. un prieten de neprețuit.

CALM ȘI UMOR

Ceea ce nu înseamnă apatică, tristă, lipsită de energie. Nimic nu este mai contagios, mai neliniștitor decît tristețea sau agitația altora. Pentru o femeie, calmul dublat de înțelegere sînt calități aproape indispensabile. Dar tot atît de indispensabile sînt vioiciunea, buna dispoziție și umorul. Gîndiți-vă că un pahar umplut pînă la jumătate poate fi privit din două unghiuri: pesimistul va spune: «Vai, e pe jumătate gol!», iar optimistul va exclama: «Ce bine, e pe jumătate plin!» Optimismul dv. îi va alimenta și pe ceilalți, învățîndu-i să privească viața prin prisma paharului... pe jumătate plin.

Și încă un sfat: vioiciunea nu înseamnă țipete, agitație, zgomot. Nu dați prilejul nimănui să spună: «Îmi dai amețeli! Mă obosești!»

ÎN FINAL...

...O singură concluzie. Farmecul, fiind mai ales o atitudine, un fel de a-ți arăta sentimentele față de oameni, o chestiune de bună-cuviință, n-ar fi o calitate imposibil de atins. Atributele fizice joacă un rol, dar secundar. Atributele moral-spirituale sînt determinante.